

บรรณานุกรม

เอกสารชั้นต้น

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ. โรงเรียนพุทธศาสนาวินิจฉัย. ก/ป7/2507/ศบ.4.9.

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ. เอกสารกรมราชเลขาธิการ เบิกเสรีศึกษาธิการ ข้ออาบัติ
สำหรับมหามกุฏราชวิทยาลัย 10 กันยายน พ.ศ.114. ร.5ศ.5/5
(เอกสารในสมัยรัชกาลที่ 5).

____. เอกสารกระทรวงศึกษาธิการ แสวงหศิลปกรรมและหัตถกรรม (1 ตุลาคม 2455-
3 กรกฎาคม 2467). เอกสาร ร.6ศ.1/11.

____. เอกสารส่วนบุคคล ม.ล.ปิ่น มาลากุล. โครงการส่งเสริมศิลปกรรมจรรยาให้แก่
(พ.ศ.2503). สบ.5.2/108.

____. เอกสารส่วนบุคคล ม.ล.ปิ่น มาลากุล. โครงการอบรมศาสนาแก่เยาวชน.
สบ.5.2.2.2/71.

____. เอกสารส่วนบุคคล ม.ล.ปิ่น มาลากุล. บันทึกการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในค่าน
นักเรียน. สบ.5.1/10.

หนังสือ

การฝึกหัดครู, กรม. เอกสารนิเทศการศึกษามัชฌิมสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี.
กรุงเทพมหานคร: หน่วยงานนิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2525.

การศาสนา, กรม. กองศาสนศึกษา, ฝ่ายศาสนสถานศึกษา. เอกสารเกี่ยวกับการสัมมนา
ผู้บริหารโรงเรียนพุทธศาสนาวินิจฉัยทั่วราชอาณาจักร ประจำปี 2523.
ม.ป.ท., ม.ป.ป. (อัครสำเนา).

การศาสนา, กรม. ฝ่ายวิจัยกองแผนงาน. รายงานเรื่องการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย.
ม.ป.ท., 2516. (อัครสำเนา).

- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. กองแผนงานการศึกษา. สภากาการศึกษา
การศึกษาของคณะสงฆ์ไทย. กรุงเทพมหานคร: การพิมพ์พระนคร, 2526.
- จิกรกร กิ่งเกษมสุข. ความเป็นมาของการศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
เคล็ดไทย, 2525.
- ชำเลื่อง วุฒิจันทร์. หลักการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์การศาสนา, 2524.
- ชูศรี วงศ์วิเศษ. สถิติเพื่อการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523.
- ชูศักดิ์ หิพย์เกษร. พระพุทธศาสนาในศรีลังกา. กรุงเทพฯ: แผนกธรรมวิจัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย, 2508.
- ดวงเดือน พิศาลบุตร. "โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์และศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา
วันอาทิตย์และโรงเรียนวันอาทิตย์" ใน สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย.
โรงเรียนวันอาทิตย์. พระนคร: โรงพิมพ์มงคลการพิมพ์, 2510.
- คำรณราชานุภาพ, สมเด็จพระพรหมยา. ประชุมจารึกวัดพระเชตุพนฯ เล่ม 1. พระนคร:
โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, 2472.
- มูลเหตุแห่งการสร้างวัดในประเทศไทย. พระนคร: โรงพิมพ์โสภณ
พิพรรฒธนากร, 2472. (พิมพ์เนื่องในงานพระกรุณาพระราชทาน ณ วัดมหาธาตุ
พ.ศ.2472).
- แถลงกิจการของสภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์ ตั้งแต่ พ.ศ.
2489 ถึง พ.ศ.2514. พระนคร: พุทธอุปลัมภการพิมพ์, ม.ป.ป.
- นางเยาว์ กาญจนจारी. "พระมหากษัตริย์ในพระราชจักรีวงศ์ พระราชกรณียกิจการพระราช
ทานการศึกษาแก่ประชาชน" ใน กรมการพิศดักครุ. เอกสารนิเทศการศึกษา
ฉบับสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี. ม.ป.ท., 2525.

เนทรนภิศ นาควิหระ, ปิยนาด บุนนาค, จุลทัศน์ พยาสมรานนท์. วิกิในกรุงเทพ.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525. (รายงาน
การวิจัยเงินทุนเพื่อเพิ่มทุนและพัฒนาประสิทธิภาพทางวิชาการ เนื่องในโอกาส
สมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี).

เบ็นซ์ เอนส์. ใครจะกุมชะตาเอเชีย พระพุทธศาสนาหรือคอมมิวนิสต์. แปลโดย
จ่างค์ ทองประเสริฐ. พระนคร: โรงพิมพ์สมาคมนักคิดศาสตร์แห่งประเทศไทย,
ไทย, 2512.

ประคอง กรรณสุต. สถิติศาสตร์ประยุกต์สำหรับครู. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช,
2525.

ประทีป สยามชัย. สารัตถ์ทางสังคมวิทยาการศึกษา กระบวนการทางสังคมเพื่อพัฒนา
การศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย,
2526.

ประมวลพระนิพนธ์สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส เล่ม การศึกษา.
พระนคร: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2514. (มหามกุฏราชวิทยาลัยใน
พระบรมราชูปถัมภ์ พิมพ์ในงานมหาสมณานุสรณ์ ครบ 50 ปี แก้ววันสิ้นพระชนม์
แห่งสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส วันที่ 1-7 สิงหาคม
พุทธศักราช 2514).

_____. เล่มลายพระหัตถ์เกี่ยวกับการศึกษา. พระนคร: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย,
2514. (มหามกุฏราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์ พิมพ์ในงานมหาสมณา
นุสรณ์ ครบ 50 ปี แก้ววันสิ้นพระชนม์แห่งสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยา
วชิรญาณวโรรส วันที่ 1-7 สิงหาคม พุทธศักราช 2514).

ปาดเลกัวซ์. เล่าเรื่องกรุงสยาม. แปลโดย สันต์ ท. โกมลบุตร. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์ก้าวหน้า, 2506.

พงศ์รินทร์ ศุขจร. ประวัติการศึกษาไทย ตอนที่ 1. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
คุรุสภา, 2518.

พระครูสมุห์เพชรบุรีจ สมาธิโก. "ความเป็นมา" ใน โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์
 วัฒนาปรก. อนุสรณ์ พอ.นป. ปีการศึกษา 2526. กรุงเทพมหานคร:
 เจริญวิทย์การพิมพ์, 2527.

พระปัญญานันทมุนี. นำเด็กเข้าหาพระ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรุงเทพการพิมพ์,
 2519.

พระมหาไชยา อริชโย. "กิจกรรมเสริมหลักสูตรในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์" ใน
 ศูนย์กลางผู้กสัมพันธ์โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์. สัปดาห์ส่งเสริมการศึกษา
โรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์. กรุงเทพมหานคร: ชีรพงษ์การพิมพ์,
 2528.

พระมหารงค์ จิรกโสมโก. "การวัดผลการศึกษา" ใน กรมการศาสนา. ฝ่ายศาสน
 สถานศึกษา กองศาสนศึกษา. เอกสารเกี่ยวกับการสัมมนาผู้บริหารโรงเรียน
พุทธศาสนาวันอาทิตย์ทั่วราชอาณาจักร ประจำปี 2523. ม.ป.ท.,ม.ป.ป.
 (อักษำเนา).

พระมหาสำราญ อุดควโร. "ประวัติความเป็นมาของศูนย์กลางผู้กสัมพันธ์โรงเรียนพุทธ
 ศาสนาวันอาทิตย์" ใน ศูนย์กลางผู้กสัมพันธ์โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์.
สัปดาห์ส่งเสริมการศึกษา โรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์. กรุงเทพมหานคร:
 ชีรพงษ์การพิมพ์, 2528.

พระมหาสุนทร สุนทรธมโม. "ประวัติและความเป็นมาของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์"
 ใน ศูนย์กลางผู้กสัมพันธ์โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์. สัปดาห์ส่งเสริมการ
ศึกษา โรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์. กรุงเทพมหานคร: ชีรพงษ์การพิมพ์,
 2528.

พระราชมุนี. ปรัชญาการศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เคล็ดไทย, 2518.

พระศรีวิสุทธิโก. (พิจิตร วิทวณโณ). 8 วันในศรีลังกา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
 มหามกุฏราชวิทยาลัย, ม.ป.ป.

พุทธสมาคมแห่งประเทศไทย. บันทึกการรับเสด็จพระราชดำเนิน ณ พุทธสมาคมแห่ง
ประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ วันที่ 26 พฤศจิกายน และการประชุม
สมาคมพุทธศาสนาที่วราชอาณาจักร ครั้งที่ 18. พระนคร: โรงพิมพ์บำรุง
บุญถกิจ, 2514.

มหาวิทยาลัยราชวิทยาลัย. พุทธศาสนาในเอเชีย. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานครพิมพ์,
2515. (พิมพ์โดยเสด็จพระราชกุศลในงานพระเมรุพระศพสมเด็จพระสังฆราช
อุฎฺฐายีมหาเถระ วัดมกุฏกษัตริยารามราชวรวิหาร ณ พระเมรุวัดเทพศิรินทรา-
วาส วันที่ 17 มิถุนายน พุทธศักราช 2515).

____. อนุสรณ์ พอ. มหาจุฬาฯ วันที่ 19/2522. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ประยูรวงศ์,
ม.ป.ป.

____. อนุสรณ์พอ.มหาจุฬาฯ วันที่ 23/2526. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เรือนแก้ว
การพิมพ์, 2528.

มหามกุฏราชวิทยาลัย. อนุสรณ์ครบรอบ 20 ปี ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มมร.
2524. กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพมหานครพิมพ์, 2525.

ระคม มหาศรานนท์. "คำขวัญแก่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์" ใน อนุสรณ์ครบ
รอบ 20 ปี ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มมร. 2524. กรุงเทพ
มหานคร: กรุงเทพมหานครพิมพ์, 2525.

โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก. อนุสรณ์ พอ.นป. ปีการศึกษา 2526.
กรุงเทพมหานคร: เจริญวิทยการพิมพ์, 2527.

ลาดูแบร์. จดหมายเทกูลาดูแบร์ ฉบับสมบูรณ์ เล่ม 1. แปลโดย สันต์ ท. โฉมบุตร.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ก้าวหน้า, 2510.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. กรมการศาสนา. ประมวลการสอนวิชาประวัติพุทธศาสนา
โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ฉบับกรมการศาสนา. กรุงเทพมหานคร: โรง
พิมพ์การศาสนา, 2524.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. ประวัติกระทรวงศึกษาธิการ 2435-2507. พระนคร:
โรงพิมพ์คุรุสภา, 2507.

____. แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระยะที่ 5 (พ.ศ.2525-2529).
กรุงเทพมหานคร: จงเจริญการพิมพ์, 2526.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. กรมการศาสนา. รายงานการศาสนาประจำปี 2523.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, 2524.

____. ศาสนพิธีฉบับกรมการศาสนา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, 2528.

ศูนย์กลางศูนย์กลางสัมพันธ์โรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์. สัปดาห์ส่งเสริมการศึกษาโรงเรียน
พระพุทธศาสนาวัดอาทิตย์. กรุงเทพมหานคร: ชีรพงษ์การพิมพ์, 2528.
(พิมพ์เนื่องในงานสัปดาห์ส่งเสริมการศึกษาพระพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ ณ กรม
ประชาสัมพันธ์ 15-19 มิถุนายน พุทธศักราช 2528).

สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย. โรงเรียนวันอาทิตย์. พระนคร: โรงพิมพ์
มงคลการพิมพ์, 2510.

สมทรง ปุณฺณฤทธิ. "หลักการสอนศีลธรรมในปัจจุบัน" ใน กรมการศาสนา ฝ่ายศาสน
สถานศึกษา กองศาสนศึกษา. เอกสารเกี่ยวกับการสัมมนาผู้บริหารโรงเรียน
พุทธศาสนาวัดอาทิตย์ทั่วราชอาณาจักร ประจำปี 2523. (อักษำเนา).

สยามสมาคม และพุทธสมาคมแห่งประเทศไทย. บันทึกการสัมมนาเรื่องพุทธศาสนากับ
สังคมไทยปัจจุบัน. พระนคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดศิวิลพร, 2513.

สาริธ.บัวศรี. รายงานการประชุมทางวิชาการครั้งที่ 3 "คตินิยมและแนวทางการศึกษา
ของไทยในอนาคต" พระนคร: กรมสามัญศึกษา, 2512.

สำนักนายกรัฐมนตรี. คณะกรรมการจัดงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี. ประวัติ
ศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์ เล่ม 3 พ.ศ.2475-ปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร:
อมรินทร์การพิมพ์, 2525.

สำนักนายกรัฐมนตรี. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ.2525-2529. กรุงเทพฯ
 มหานคร: จงเจริญการพิมพ์, 2526.

สุชีพ ปุณฺณานุกาต. "โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์" ใน อนุสรณ์ครบรอบ 20 ปี
ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มมร.2524. กรุงเทพมหานคร: กุญแจ
 สยามการพิมพ์, 2525.

สุทิน กิริยพงษ์. "โรงเรียนวันอาทิตย์ (รวีวารศึกษา)" ใน สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย.
โรงเรียนวันอาทิตย์. พระนคร: โรงพิมพ์มิ่งมงคลการพิมพ์,
 2510.

อภุชชัย วัชรทานนท์. "หลักการบริหารโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์" ใน กรมการ
 ศาสนา. ฝ่ายศาสนสถานศึกษา กองศาสนศึกษา. เอกสารเกี่ยวกับการ
สัมมนาผู้บริหารโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ทั่วราชอาณาจักร ประจำปี 2523.
 ม.ป.ท., ม.ป.ป. (อักษราเนา).

เอกสารเรื่องจัดการศึกษาในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. พระนคร:
 โรงพิมพ์คุรุสภา, 2511. (คณะกรรมการจัดงานฉลองวันเฉลิมถวัลยราชสมบัติ
 ครบ 100 ปี ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รวบรวมจัดพิมพ์เนื่อง
 ในโอกาสครบ 100 ปี นับแกพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสวยราชย์
 1 ตุลาคม 2511).

บทความ

กองบรรณาธิการ. "คุยกับท่านรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ นายสัมพันธ์
 ทองสมัคร." วารสารการศึกษานอกโรงเรียน 21 (กุมภาพันธ์-มีนาคม
2527): 29-33.

คามฟูไฉ (จำรัส กวงขีสาร. "ความทรงจำเรื่องพระภิกษุเป็นครูช่วยสอนในโรงเรียน."
สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 11 (20 มิถุนายน 2508): 9, 43.

คำรายงานของพระเทพคุณาภรณ์ เลขาธิการมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพิธีเปิดการ
สัมมนาผู้บริหารโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ทั่วประเทศ ณ มหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย วันศุกร์ที่ 21 มีนาคม 2512." พุทธจักรฉบับพิเศษ. 23
(มีนาคม 2512): 18-21.

จำนงค์ ทองประเสริฐ. "มหาจุฬาฯ ในอดีตตอนที่ 5." เสียงธรรม. 18 (มกราคม-
กุมภาพันธ์ 2518): 3-10.

_____. "มหาจุฬาฯ ในอดีต ตอนที่ 11: กำเนิดสำนักธรรมวิจัยและโรงเรียน
พุทธศาสนาวันอาทิตย์". เสียงธรรม. 19 (มกราคม-กุมภาพันธ์ 2519):
4-12.

_____. "มหาจุฬาฯ ในอดีตตอนที่ 6." เสียงธรรม. 19 (พฤศจิกายน-ธันวาคม
2519): 38-46.

_____. "โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์." แม่บ้าน 8 (ตุลาคม 2527): 97-99.

ณรงค์ ชีรไวทยะ. "โรงเรียนกับการประชาสัมพันธ์." ประชาศึกษา 35 (ตุลาคม
2527): 23-24.

ทวีป อภิลิทธิ. "จะให้วัดเป็นศูนย์รวมจิตใจได้อย่างไร." มิกตรู 27 (31 มีนาคม
2528): 47-50.

ชนิน ฉวนพิทักษ์. "โรงเรียนวันอาทิตย์พุทธเขาวงกต." ศูนย์ศึกษา 8 (สิงหาคม
2504): 5-12.

ปิ่น มาลากุล, ม.ล. "พระราชกรณียกิจเกี่ยวกับการศึกษา." วารสารจันทร์เกษม
(พฤษภาคม-มิถุนายน 2514): 15-33.

พระมหาชยุต สุทธิญาณ. "พระพุทธรูปกับเด็ก." พุทธจักร 33 (มกราคม 2522):
36-43.

พระมหาประยุทธิ ปยุตตโก. "การรักษารูปพระของสถาบันพุทธศาสนา." สังคมศาสตร์
ปริทัศน์ 6 (มีนาคม 2512): 11-20.

พระมหามนตรี เทวมนต์. "โรงเรียนพุทธศาสนาวินิจฉัย." พุทธจักร 37
(กันยายน 2526): 40-44, 59.

พระศรีวิสุทธิโมลี (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). "ศาสนาจำเป็นสำหรับหนุ่มสาว."
วารสารสังคมศาสตร์ปริทัศน์ 8 (กันยายน-พฤศจิกายน 2513): 6-8.

ภิญโญ สาร. "ปัญหาการบริหารโรงเรียนมัธยม." สารพัฒนาหลักสูตร
(ตุลาคม 2524): 17-20.

ระวี ภาวิไล. "ไตรสิกขาเพื่อพัฒนา." ศูนย์ศึกษา 16 (กรกฎาคม-สิงหาคม
2512): 45-49.

"รายงานโรงเรียนพุทธศาสนาวินิจฉัยแหล่งอบรมจิตใจเยาวชนหรือโรงเรียน
กวดวิชา." มติชนรายวัน (15 ตุลาคม 2528): 10.

"โรงเรียนพุทธศาสนาวินิจฉัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ระเบียบการและผลงาน
โดยสังเขป." พุทธจักรฉบับพิเศษ 23 (มีนาคม 2512): พ.1 - พ.7.

วุฒิชัย มุลศิลา. "สองศตวรรษของการศึกษาไทย." วารสารการศึกษาแห่งชาติ
16 (เมษายน-พฤษภาคม 2525): 24-33.

สมทรง สุวรรณเลิศ และคณะ. "มุกดิกภาพของเยาวชนในโรงเรียนพุทธศาสนา
วินิจฉัย." วารสารจิตวิทยาคลินิก 4 (1 มกราคม 2516): 1-22.

"สารคดีพิเศษโรงเรียนพุทธศาสนาวินิจฉัย วิจัยเชิงลึกเข้าวัดที่น่าจะได้อะไร."
ประชาชาติรายสัปดาห์ 2 (12 มิถุนายน 2518): 36-41.

แสง จันทร์งาม. "พุทธศาสนากับสังคมไทยปัจจุบัน." สังคมศาสตร์ปริทัศน์
6 (ธันวาคม 2511 - กุมภาพันธ์ 2512): 6-16.

อนันต์ รอกแจ่ม. "วัดกับโรงเรียน." ประชาชาติ 4 (พฤศจิกายน 2514):
6-7, 43.

อมรชัย ทันติเมธ. "การบริหารงานภายในโรงเรียน." จันทร์เกษม
160 (พฤษภาคม-มิถุนายน 2524): 1-16.

อัจฉรา กาญจนมัย. "พระสงฆ์ผู้นำทางการศึกษานอกโรงเรียน." พุทธจักร
35 (มีนาคม 2524): 46-49.

วิทยานิพนธ์

กรรณิการ์ ภูประเสริฐ. "อัตมโนทัศน์ของเขาวงกตในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์."
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2518.

จิรพันธ์ พิทักษ์. "จริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านนาสาร
จังหวัดสุราษฎร์ธานีที่เคยเรียนและไม่เคยเรียนในโรงเรียนพุทธศาสนา
วันอาทิตย์." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524.

เจียมพงษ์ วงศ์ธรรม. "บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม." วิทยานิพนธ์ปริญญา
โทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2519.

ประทุม ชุ่มเพ็งพันธุ์. "บทบาทของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่มีต่อเขาวงกต."
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทครุศาสตร์บัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2509.

พัฒนา ชูเชื้อ. "การศึกษาเรื่องการอบรมพุทธศาสนาและความนึกเห็นของเขาวงกต
พุทธศาสนาในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา." วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทครุศาสตร์บัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2508.

หาสนา กิจถาวร. "บทบาทของคณะสงฆ์ในเรื่องการศึกษาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระ
จุฬาลงกรณ์เกล้าเจ้าอยู่หัว." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.

- มนูญ ลาขโรจน์. "นโยบายการจัดการศึกษาศูนย์พระบาทสมเด็จพะมงกุฎเกล้า
เจ้าอยู่หัว (พ.ศ.2453-2468)." ปริญญานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521.
- ระลึก ขานี. "นโยบายการจัดการศึกษาภาคบังคับของไทยภายหลังจากการเปลี่ยนแปลง
การปกครอง (พ.ศ.2475-2503)." ปริญญานิพนธ์ปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522.
- โรจน์ สุวรรณสุทธิ และคณะ. "สมาธิช่วยในการศึกษาเพียงใด." การประชุมสัมมนา
วิทยาการของพุทธสมาคมแห่งประเทศไทย 2516. อ้างถึงใน อวยชัย
โรจนินันท์กรกิจ. "ผลของการฝึกอานาปานสติสมาธิในพุทธศาสนาทอการ
พัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม." วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาจิตวิทยาคลินิก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2526.
- วราณี โอสดารมย์. "การศึกษาในสังคมไทย พ.ศ.2411-2475." วิทยานิพนธ์
ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.
- อวยชัย มูลศิลป์. "นโยบายการจัดการศึกษาของไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพะ
จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว." ปริญญานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัย
วิชาการศึกษา, 2512.
- สายทิพย์ จิตตมาศ. "บทบาทของมหาวิทยาลัยสงฆ์ในสังคมไทย 2489-2526."
วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.

รายงานการวิจัย

- เจียรนัย พงษ์ศิริวักย์. "การสอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียน
พุทธศาสนวันอาทิตย์ในเขตกรุงเทพมหานคร." รายงานผลการวิจัย.
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

- ประสาร มาลากุล ๗ อยุธา. "ค่านิยมและความคาดหวังของเยาวชนไทย." รายงานผลการวิจัย. ศูนย์ศึกษาวิจัยและส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัย, 2524.
- สวนา พรพัฒน์กุล. "การศึกษาและการดำรงสมณเพศของสงฆ์ไทย." รายงานการวิจัย. ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2524.
- สุภาพรรณ ๗ บางช้าง. ใหนม รัตนวราภักษ์. "การประยุกต์หลักพุทธธรรมมาใช้ในการพัฒนาชาวชนบท." รายงานผลการวิจัย. ศูนย์วิจัยรัชกาลที่๑ มหาวิทยาลัย, 2525.
- โสภา ชูพิกุลชัย. "การศึกษาวิเคราะห์สาเหตุที่วัยรุ่นระยะกลางในกรุงเทพฯ เห็นทางศาสนา." รายงานผลการวิจัย. คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2522.

เอกสารอื่น ๆ

- การศาสนา, กรม, กองศาสนศึกษา. โครงการจัดตั้งโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์. ม.ป.ท., ม.ป.ป. (อัครสำเนา)
- คู่มือการจัดตั้งโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์. ม.ป.ท., ม.ป.ป. (อัครสำเนา)
- บันทึกการประชุมพิเศษ เรื่อง "แนวทางการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์" ๗ โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดสุวรณาราม วันที่ 21 มิถุนายน 2527. (อัครสำเนา)
- บันทึกผลการประชุมสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ทั่วประเทศ ๗ วัดมกุฏกษัตริยาราม กรุงเทพมหานคร, 15 มิถุนายน 2520. (อัครสำเนา)
- ประมวลผลการสัมมนางานประชุมสัมมนาพระภิกษุผู้บริหารและผู้อำนวยการโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ทั่วประเทศ (6-8 กรกฎาคม 2522). ม.ป.ท., ม.ป.ป. (อัครสำเนา)

พระครูศรีสุทัศนธรรมคุณ. "การบริหารโรงเรียนพุทธศาสนาวินิจฉัยที่จําได้รับผลดี."

ใน ประมวลผลการสัมมนาในงานประชุมสัมมนาพระภิกษุผู้บริหารและคณาจารย์
นักเรียนพุทธศาสนาวินิจฉัยทั่วประเทศ (6-8 กรกฎาคม 2522).

ม.ป.ท., ม.ป.ป. (อัคราเนา)

พระครูอุคมพิทยา (ชิม อีสธรรมโม). ความเป็นมาและการบริหารของโรงเรียน

พุทธศาสนาวินิจฉัย. ม.ป.ท., ม.ป.ป. (อัคราเนา)

พระเทพคุณาภรณ์. บทความคำบรรยายเรื่องบทบาทของโรงเรียนพุทธศาสนาวินิจฉัย.

แสดงในการประชุมสัมมนาโรงเรียนพุทธศาสนาวินิจฉัย ครั้งที่ 1 พุทธศักราช
2510. (อัคราเนา)

พระมหาสมัย ธรรมาสโย. "สถิติโรงเรียนและศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวินิจฉัย

ทั่วประเทศตามที่ได้รับแจ้งในปี พ.ศ.2518." ใน เอกสารประกอบการ

สัมมนาคณะกรรมการฝ่ายโรงเรียนสอนศาสนาวินิจฉัย และการสอน

จริยศึกษา คณะกรรมการส่งเสริมศีลธรรมและจิตใจ สภาสังฆมสสงเคราะห์แห่ง

ประเทศไทย, 2519. ม.ป.ท., ม.ป.ป. (อัคราเนา)

_____. "อุปสรรคของการดำเนินงานกิจการพุทธศาสนาวินิจฉัย." ใน ประมวลผล

การสัมมนาในงานประชุมสัมมนาพระภิกษุผู้บริหารและคณาจารย์นักเรียนพุทธศาสนา

วินิจฉัยทั่วประเทศ (6-8 กรกฎาคม 2522). ม.ป.ท., ม.ป.ป.

(อัคราเนา)

ระเบียบศูนย์กลางผู้ปกครองโรงเรียนพุทธศาสนาวินิจฉัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ว่าด้วย ระเบียบศูนย์กลางผู้ปกครอง พุทธศักราช 2527. (อัคราเนา)

รายงานผลการประชุมสัมมนาผู้บริหารระดับผู้อำนวยการโรงเรียนพุทธศาสนาวินิจฉัย

วันที่ 4-6 กรกฎาคม 2527. (อัคราเนา)

สนั่น ไชยานุกุล. "ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนราชการกับโรงเรียนพุทธศาสนา." ใน ประมวลผลการสัมมนาในงานประชุมสัมมนาพระภิกษุผู้บริหารและผู้อำนวยการโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ทั่วประเทศ (6-8 กรกฎาคม 2522). ม.ป.ท., ม.ป.ป. (อัครสำเนา)

เอกสารการสัมมนาโรงเรียนวันอาทิตย์ ในการอบรมครูสอนจริยศึกษา คณะกรรมการส่งเสริมศีลธรรมและจิตใจ สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ณ วิทยาลัยครูพระนครหรืออยุธยา วันที่ 1-6 มิถุนายน 2519. (อัครสำเนา)

อื่น ๆ

การอภิปรายเรื่องโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์กับการพัฒนาชาติไทย วันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ.2528 ณ ห้องประชุมกรมประชาสัมพันธ์ เวลา 14.00 น. - 16.00 น. (เนื่องในงานสัปดาห์ส่งเสริมโรงเรียนพระพุทธรศาสนาวันอาทิตย์, วันที่ 15-19 มิถุนายน 2528.

สัมภาษณ์

จ่านงค์ ทองประเสริฐ. ผู้อำนวยการกองศิลปกรรม ราชบัณฑิตสถาน. สัมภาษณ์, 12 กันยายน 2528.

พระครูอุคมปริยัติคุณากรณ์. เลขานุการโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดราชาธิวาส. สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2528.

พระมหาเจลีศว สิริวิฑูโน. หัวหน้าแผนกเลขานุการโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดเบญจมบพิตร. สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2528.

พระมหาบัณฑิต สุภาจาโร. เลขานุการโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย. สัมภาษณ์, 31 มกราคม 2528.

พระมหาสารามญ อุดกวโร. รองผู้อำนวยการโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัชรบูรณวงศาवास
และประธานศูนย์กลางยุวกสัมพันธ์โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์. สัมภาษณ์, 7
กรกฎาคม 2528.

พระอาจารย์วิรุฑฑ์ วิรุฑฑ์. เลขานุการโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัชรนาคปรก. สัมภาษณ์,
14 กรกฎาคม 2528.

อำนาจ ซื่อสัตย์. เจ้าหน้าที่การศาสนา 5 ฝ่ายศาสนสถานศึกษา, กองศาสนศึกษา. สัมภาษณ์,
18 พฤศจิกายน 2528.

ภาษาอังกฤษ

Allen, Raines. "Achieving Quantitative and Qualitative Church Growth Utilizing The "Sunday School Growth Spiral." in Malvern Hill Southern Baptist Church." Dissertation Abstracts International V.45, No.8 (February 1985): 255A.

Best, John W. Research in Education. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall, 1981.

Dale, Harward Eston. "A Model for the Training of Elementary Church School Teachers in the United Methodist Church." Dissertation Abstracts International V.43, No.9 (March 1983): 2960-A.

Kenneth, Phillips William. "Motives for Participation in The Adult Sunday School Programs of Local Churches in The Portuguese Convention." Dissertation Abstracts International V.43, No.11 (May 1983): 3486-A.

Krejcie, Robert V. and Morgan, Dayle W. "Determining Sample Size for Research Activities." Educational and Psychological Measurement. V.30, No.30 (Autum 1970): 607-608.

Migneault, Robert Eugnen. "An Evaluative Systems for Sunday Schools." Dissertation Abstracts International v.34, No.10 (April 1974): 6473A-6474A.

"Sunday Schools." Compton's Pictured Encyclopedia, 13 Chicago: F.E. Compton & Company, 1960: 515-516.

Swann, Arthur W. "Sunday School." Collier's Encyclopedia. 21, Copyright in U.S.A. by the Crowel-Collier Publishing Company, 1963: 633-634.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก.

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจแบบสอบถาม

1. ศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์ อาจารย์คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์รัตนา ทุงคสวัสดิ์ อาจารย์คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. อาจารย์ ดร.ศิริเอก ศรีสุโข อาจารย์คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. อาจารย์จ่านงค์ ทองประเสริฐ ผู้อำนวยการกองศิลปกรรม ราชบัณฑิตยสถาน
5. นายเกียรติ ศรีวิเชียร ฝ่ายวิจัย กองแผนงาน กรมการศาสนา
กระทรวงศึกษาธิการ
6. ดร.พระมหาทองสุรีย์ สุริยโชโต อธิการประธานฝ่ายวิชาการโรงเรียนพุทธศาสนา
วันอาทิตย์ วัดเบญจมบพิตร
7. พระมหามนตรี เทวมนุที ผู้อำนวยการโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์
มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย
8. พระมหาอุทัย อุทัย เลขาธิการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธรักษาวัน
อาทิตย์ มหามกุฏราชวิทยาลัย
9. พระมหาบัณฑิต สุภาจาโร เลขาธิการโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์
มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย
10. นายจิระศักดิ์ ไทยานนท์ หัวหน้ากองศาสนศึกษา กรมการศาสนา
กระทรวงศึกษาธิการ
11. นายอำนาจ ชื้อล้อย ฝ่ายศาสนสถานศึกษา กองศาสนศึกษา กรมการ
ศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ

ภาคผนวก ข.

แบบสอบถาม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ ทม 0309/6๔๒๗

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท 10505

19 มิถุนายน 2528

เรื่อง ขอความร่วมมือในการวิจัย

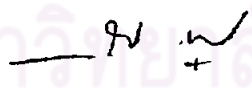
เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนพุทธศาสนาวินอาทิตย์.....

เนื่องด้วย นางสาว สุวิมล เอกอรุ นิสิตปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาสารัตถศึกษา
กำลังดำเนินการวิจัยเรื่อง "สภาพและปัญหาของโรงเรียนพุทธศาสนาวินอาทิตย์ ในเขต
กรุงเทพมหานคร" ในการนี้ นิสิตจำต้องทำการสำรวจเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่
เกี่ยวข้อง โดยการแจกแบบสอบถามแก่ครูและนักเรียนของโรงเรียนพุทธศาสนาวินอาทิตย์
.....

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตได้
ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ

บัณฑิตวิทยาลัย หวังอย่างยิ่งในความกรุณาของท่าน และขอขอบคุณเป็นอย่างสูง
มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายสรชัย พิศาลบุตร)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

แผนกมาตรฐานการศึกษา

โทร. 2150895-9

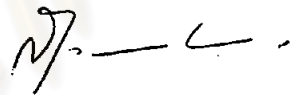
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

23 มิถุนายน 2528

เรียน พระอาจารย์ อาจารย์โรงเรียนพุทธศาสนาวินอาทิตย

ข้าพเจ้า นางสาวสุวิมล เอกอรรุ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาพื้นฐานการศึกษา
 ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีความประสงค์จะทำการ
 วิจัยเรื่อง "สภาพและปัญหาของโรงเรียนพุทธศาสนาวินอาทิตยในกรุงเทพมหานคร" จึง
 ใคร่ขอความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถามนี้ตามสภาพความเป็นจริง ผลการตอบ
 ของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยทางค่านการศึกษา และเป็นแนวทางในการปรับปรุง
 โรงเรียนพุทธศาสนาวินอาทิตยต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวสุวิมล เอกอรรุ)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามสำหรับครูโรงเรียนพุทธศาสนาวินาศิยน์ เรื่อง
"สภาพและปัญหาของโรงเรียนพุทธศาสนาวินาศิยน์ในกรุงเทพมหานคร"

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้ประกอบด้วยคำถาม 4 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบ
- ตอนที่ 2 สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนพุทธศาสนาวินาศิยน์ด้าน
การบริหาร ด้านหลักสูตรการเรียนการสอน ด้านกิจกรรม ด้าน
ความร่วมมือที่ได้รับ
- ตอนที่ 3 ปัญหาการจัดการศึกษาของโรงเรียนพุทธศาสนาวินาศิยน์ด้านบริหาร
ด้านหลักสูตรการเรียนการสอน ด้านกิจกรรม ด้านความร่วมมือที่ได้รับ
- ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการจัดการศึกษาของโรงเรียนพุทธศาสนา
วินาศิยน์

ตอนที่ 1 สถานภาพของครูในโรงเรียนพุทธศาสนาวินาศิยน์

โปรดกรอกข้อความหรือเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความ
ที่ท่านเลือกตอบตามความเป็นจริง

1.1 เพศ

ชาย

หญิง

1.2 สถานภาพปัจจุบัน

บรรพชิต

คฤหัสถ์

1.3 อายุ..... ปี

1.4 วุฒิกการศึกษา

1.4.1 วุฒิต่างครูชั้นสูงสุด

ป.กศ.

พ.กศ.

ป.กศ.สูง

พ.ม.

ปริญญาตรี

สูงกว่าปริญญาตรี

1.4.2 วุฒิทางธรรมชั้นสูงสุด

 นักธรรมตรี นักธรรมโท นักธรรมเอก

1.4.3 วุฒิทางบาลีชั้นสูงสุด

 ไม่มีวุฒิทางบาลี ประโยค 1-2 ประโยค 3 ประโยค 4 ประโยค 5 ประโยค 6 ประโยค 7 ประโยค 8 ประโยค 9

1.5 ประสบการณ์การทำงานของท่านในโรงเรียนพุทธศาสนาวินิจฉัย

 น้อยกว่า 2 ปี 2 - 4 ปี 5 - 7 ปี 8 - 10 ปี นานกว่า 10 ปี

1.6 ท่านปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนพุทธศาสนาวินิจฉัยสัปดาห์ละกี่ชั่วโมง

 1 - 3 ชั่วโมง 4 - 6 ชั่วโมง 7 - 9 ชั่วโมง 10 ชั่วโมงขึ้นไป

1.7 หน้าที่ของท่านในโรงเรียน คือ

 สอน บริหาร ทำหน้าที่สอนและบริหาร อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 2 สภาพเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนพุทธศาสนาวินิจฉัย ในด้านการบริหาร ด้านหลักสูตรการเรียนการสอน ด้านกิจกรรม ด้านความร่วมมือที่ได้รับ

โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ท่านเลือกตามความเป็นจริง

1. ด้านการบริหาร

1.1 ทางโรงเรียนมีการกำหนดขั้นตอนการวางแผนการดำเนินงานไว้ชัดเจน และเป็นที่น่าสนใจของผู้ร่วมงานหรือไม่

- มีกำหนดชัดเจน มี แต่ไม่กำหนดชัดเจน
 ไม่มี

1.2 ท่านเข้าใจระเบียบการบริหารและการปฏิบัติงานของโรงเรียนมากน้อยเพียงใด

- เข้าใจดี เข้าใจ เฉพาะหน้าที่ที่ปฏิบัติ
 ไม่เข้าใจ เท่านั้น

1.3 การดำเนินงานของโรงเรียนได้มีการประชุมชี้แจงเพื่อความเข้าใจตรงกันในการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายต่าง ๆ มากน้อยเพียงไร

- ทุกสัปดาห์ เดือนละ 1 - 2 ครั้ง
 ปีการศึกษาละ 1-2 ครั้ง ไม่กำหนดแน่นอน
 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

1.4 โรงเรียนได้กำหนดคุณสมบัติของครูผู้สอนไว้ชัดเจนเพียงใด

- กำหนดชัดเจน กำหนดไม่ชัดเจน
 ไม่ได้กำหนดไว้

1.5 ทางโรงเรียนได้ให้คำแนะนำหรืออบรมวิธีการสอนแก่ครูหรือไม่

- แนะนำ ไม่ได้แนะนำ

1.6 บุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ของโรงเรียนให้ความร่วมมือในการดำเนินงานดีเพียงใด

- ทุกคนให้ความร่วมมือดี ให้ความร่วมมือดีเป็นบางคน
 ไม่มีใครให้ความร่วมมืออย่างดีเลย

1.7 โรงเรียนได้รับทุนดำเนินงานจากที่ใด (อาจตอบได้หลายข้อ)

- มูลนิธิของวัด ผู้ปกครองบริจาค
 มูลนิธิของเอกชน ผู้มีจิตศรัทธาบริจาค
 สมาคมการกุศล งบประมาณจากกรมการศาสนา
 เงินบำรุงของวัด คณะสงฆ์บริจาค
 ธนาคาร ห้างร้าน บริษัท ฯลฯ คิษย์เก่า
 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

1.8 การเบิกจ่ายเงินของโรงเรียนเป็นไปด้วยความรัดกุมและเคร่งครัดดีเพียงใด

- เคร่งครัดรัดกุมมาก ไม่เคร่งครัดมากนัก
 ไม่เคร่งครัดเลย

1.9 โรงเรียนใช้จ่ายเงินไปเพื่อการใดมากที่สุด

- ค่าภัตตาหารเพล ค่าพาหนะ
 ค่าอุปกรณ์การสอน ค่าสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ
 ค่าตอบแทนครู-อาจารย์พิเศษ ค่าใช้จ่ายในงานแจก
 ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ดอื่น ๆ ประกาศนียบัตรประจำปี

1.10 โรงเรียนมีอาคารสถานที่ โต๊ะ เก้าอี้ ฯลฯ เพียงพอกับความต้องการใช้สอยหรือไม่

- มีเพียงพอ ไม่เพียงพอ

1.11 อุปกรณ์การเรียนการสอนของโรงเรียนมีมากน้อยเพียงใด

- มีมาก มีเพียงพอแก่ความต้องการ
 มีน้อย ขาดแคลน

- 1.12 บริการที่โรงเรียนจัดให้นักเรียนอย่างสม่ำเสมอตลอดมาคืออะไรบ้าง
☐ ห้องสมุด	☐ อุปกรณ์กีฬา คนตรี
☐ ศูนย์การศึกษา	☐ บริการแนะแนว-แก้ปัญหาให้นักเรียน
☐ รางวัลสำหรับนักเรียนในโอกาสต่าง ๆ	☐ น้ำดื่มและห้องสุขาที่สะอาด
☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....	☐ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
- 1.13 โรงเรียนได้นำผลการสอบแต่ละครั้งมาปรับปรุงการเรียนการสอนของโรงเรียนหรือไม่
☐ ปรับปรุง	☐ ไม่เคย
- 1.14 เมื่อมีการประชุมสัมมนาเกี่ยวกับโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์หรือการประชุมเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ทางโรงเรียนได้ส่งตัวแทนเข้าร่วมมากน้อยเพียงใด
☐ ทุกครั้ง	☐ เป็นบางครั้ง
☐ ไม่เคยเข้าร่วมเลย	
- 1.15 โรงเรียนเคยนำข้อเสนอแนะจากการประชุมสัมมนามาปรับปรุงกิจการของโรงเรียนมากน้อยเพียงใด
☐ ปรับปรุงมาก	☐ ปรับปรุงน้อย
☐ ไม่ได้ปรับปรุงเลย	
- 1.16 โรงเรียนเคยเชิญผู้ปกครองมาประชุมรับทราบเกี่ยวกับกิจการของโรงเรียนบ้างหรือไม่
☐ เคย	☐ ไม่เคย
- 1.17 โรงเรียนเคยนำข้อเสนอแนะของผู้ปกครองหรือบุคคลภายนอกมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงโรงเรียนบ้างหรือไม่
☐ เคย	☐ ไม่เคย
- 1.18 โรงเรียนใช้วิธีใดในการประชาสัมพันธ์ให้บุคคลทั่วไปทราบการดำเนินงานของโรงเรียนบ้าง
☐ วิทยุ โทรทัศน์	☐ ประชาสัมพันธ์ผ่านนักเรียนหรือโรงเรียนต่าง ๆ
☐ วารสารหรือสิ่งพิมพ์ของโรงเรียน	

- หนังสือพิมพ์ วารสาร
 ป้ายประกาศ
 หรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ไม่มีการประชาสัมพันธ์
 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

2. คำนหลักสูตร การเรียนการสอน

2.1 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร (เนื้อหา) วิชาศาสนาอย่างไร

- เหมาะสมและครอบคลุม เนื้อหามากเกินไป
 วัตถุประสงค์แล้ว เนื้อหาน้อยเกินไป
 เนื้อหาซ้ำซ้อนกัน เนื้อหายังไม่เหมาะสมกับพื้นฐาน
 อื่น ๆ (โปรดระบุ)..... ความรู้และวัยของนักเรียน

2.2 ประมวลการสอนวิชาศาสนาที่ใช้อยู่มีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด

- เหมาะสมดีแล้ว เนื้อหาสั้นและย่อเกินไป
 ภาษาที่ใช้อ่านเข้าใจยาก ตัวหนังสือไม่ได้นขนาดพอดีและ
 รูปเล่มยังไม่กระตักรัก ไม่ชัดเจน
 ขนาดแบบฝึกหัดทำยบหน ไม่มีความคิดเห็นเพราะไม่ได้ใช้
 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

2.3 วิธีการกำหนดเนื้อหาในการสอนวิชาศาสนา ท่านยึดหลักอะไร (ตอบได้หลายข้อ)

- หลักสูตร คู่มือหรือประมวลการสอน
 แบบเรียน หนังสืออื่นที่เกี่ยวข้อง
 ประสบการณ์ของผู้สอนเอง อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

2.4 ในการสอนท่านได้เตรียมการสอนสม่ำเสมอเพียงใด

- เตรียมทุกครั้งที่สอน เตรียมเป็นบางครั้ง
 ไม่ได้เตรียม

2.5 วิธีสอนที่ท่านใช้มากที่สุดคือ (ตอบได้หลายข้อ)

☐ บรรยาย	☐ บรรยายประกอบการใช้อุปกรณ์
☐ อภิปราย	☐ ตั้งปัญหา
☐ เล่านิทานประกอบ	☐ ฝึกปฏิบัติ
☐ บทบาทสมมติหรือแสดงละคร	☐ ยกเหตุการณ์ คำพังเพย สุภาษิต
☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....	ฯลฯ

2.6 ท่านเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามหรือแสดงความคิดเห็นมากน้อยเพียงใด

☐ ทุกครั้งที่สอน	☐ เป็นบางครั้ง
☐ ไม่มี	

2.7 ท่านได้แนะนำให้นักเรียนไปค้นคว้าศึกษาเพิ่มเติมสิ่งที่เรียนมากน้อยเพียงใด

☐ ทุกครั้งที่สอน	☐ เป็นบางครั้ง
☐ ไม่ได้แนะนำ	

2.8 นักเรียนให้ความร่วมมือกับครูในการเรียนการสอนมากน้อยเพียงใด

☐ ให้ความร่วมมือดีมาก	☐ ให้ความร่วมมือดีเป็นบางครั้ง
☐ ไม่ให้ความร่วมมือเลย	

2.9 ในการสอนท่านได้ปลูกฝังทัศนคติและนิสัยที่ดีให้แก่ นักเรียนบ้าง (ตอบได้หลายข้อ)

☐ ความเป็นประชาธิปไตย	☐ ความรับผิดชอบ
☐ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	☐ ความสามัคคี
☐ ความเป็นผู้ใหญ่	☐ ความมีเมตตา กรุณา
☐ ความมีเหตุผล	☐ ความกล้าหาญ
☐ ความกตัญญู	☐ ความรู้จักค่าของเวลาและสิ่งต่างๆ
☐ รู้จักคิดพิจารณาแก้ปัญหาด้วยความฉลาดและรอบคอบ	
☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....	

3.5 โรงเรียนเคยให้นักเรียนคิดริเริ่มและดำเนินการจัดกิจกรรมเองบ้างหรือไม่

เคย

ไม่เคย

3.6 กิจกรรมใดที่โรงเรียนจัดและนักเรียนมีส่วนร่วมเป็นอย่างดีทุกครั้ง
(ตอบได้หลายข้อ)

การจัดงานวันสำคัญทาง

การจัดงานในวันสำคัญทางราชการ

พระพุทธศาสนา

การบำเพ็ญสาธารณประโยชน์

การฝึกด้านวาทศิลป์

แข่งขันตอบปัญหาธรรม; ศาสนพิธี

แข่งขันกีฬา

การฝึกสมาธิ

การฝึกหรือประกวดมารยาทไทย

ทักษะศึกษานอกสถานที่

งานมอบประกาศนียบัตรและ

ร่วมมือจัดกิจกรรมที่โรงเรียนจัด

ปิดภาคการศึกษา

3.7 ในการจัดกิจกรรมทางโรงเรียนได้ฝึกให้นักเรียนทำงานร่วมกัน เป็นหมู่คณะ
มากน้อยเพียงใด

ทุกครั้งที่โรงเรียนจัดกิจกรรม

เป็นบางครั้ง

ไม่ได้ฝึกเลย

3.8 ในการจัดกิจกรรมของโรงเรียนได้เปิดโอกาสให้นักเรียนจากโรงเรียน
พุทธศาสนาวัดอื่น ๆ เข้าร่วมมากน้อยเพียงใด

ให้เข้าร่วมทุกครั้งที่โรงเรียนจัด

ให้เข้าร่วมเฉพาะบางกิจกรรม

ไม่ได้ให้เข้าร่วม

เท่านั้น

4. คำนวณความร่วมมือที่ได้รับ

4.1 การดำเนินงานของโรงเรียนได้รับความร่วมมือช่วยเหลือจากหน่วยงานใดบ้าง

วัดและคณะสงฆ์

โรงเรียนต่าง ๆ

มหาวิทยาลัยสงฆ์

กรมการศาสนา

กรมการศึกษานอกโรงเรียน

สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการประสาน

สมาคมหรือสถาบันทางพุทธศาสนา

งานเยาวชนแห่งชาติ

อื่น ๆ

สื่อมวลชน

ธนาคาร ห้างร้าน บริษัท ฯลฯ

ไม่มี

อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

4.2 ทางโรงเรียนมีการติดต่อกับทางราชการหรือไม่ และเป็นไปในลักษณะใด

- มี ได้รับความสะดวกดี มี ไม่ได้รับความสะดวกเท่าที่ควร
 ไม่มีการติดต่อ

4.3 ผู้ปกครองหรือประชาชนในชุมชนได้ให้ความช่วยเหลือกิจการของโรงเรียน
 มากน้อยเพียงใด

- ให้ความช่วยเหลือมาก ให้ความช่วยเหลือบ้าง
 ไม่ช่วยเหลือเลย

4.4 เมื่อเกิดปัญหาขึ้นกับนักเรียนทางโรงเรียนแจ้งให้ผู้ปกครองทราบนั้น ได้รับความร่วมมือในการแก้ปัญหาของนักเรียนมากน้อยเพียงใด

- ให้ความร่วมมือทุกครั้ง ให้ความร่วมมือเป็นบางครั้ง
 ไม่ให้ความร่วมมือเลย

4.5 ศิษย์เก่ามีส่วนช่วยเหลือหรือสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนมากน้อย
 เพียงใด

- ช่วยเหลือมาก ช่วยเหลือน้อย
 ไม่ช่วยเลย

4.6 เมื่อโรงเรียนต้องการความช่วยเหลือจากโรงเรียนพุทธศาสนาวินาศาตย์
 อื่น ๆ นั้น ได้รับความร่วมมือดีเพียงใด

- ได้รับความร่วมมือดีทุกครั้ง ได้รับความร่วมมือน้อย
 ไม่ได้รับความร่วมมือเลย

4.7 ปัจจุบันท่านมีความต้องการให้ทางราชการช่วยเหลือโรงเรียนในด้านใดมากที่สุด

- ด้านบุคลากร ด้านวิชาการ
 ด้านรูปแบบการดำเนินงาน ด้านการเงิน
 ด้านค่าปรึกษาแนะนำ ด้านสถานที่
 ด้านการประชาสัมพันธ์ ไม่มี
 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 3 แบบสอบถามครั้งนี้เป็นคำถามค้นหาที่ เกิดขึ้นในโรงเรียนที่ท่านประกอบอยู่
 ค้นหาต่าง ๆ ขอให้ท่านพิจารณาองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดปัญหาและปัญหานั้นๆ
 ยังไม่ได้รับการแก้ไขหรือแก้ไขไปแล้วแต่สภาพปัญหายังไม่หมดไป และอาจ
 ไม่มีปัญหานั้น ๆ เลยในโรงเรียนของท่าน โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓
 ลงในช่องปัญหาที่มีมากน้อยตามสภาพปัญหาที่ท่านเห็นสมควร เพียงระดับ เกี่ยวใน
 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง เป็นปัญหามากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง เป็นปัญหามาก

ระดับ 3 หมายถึง เป็นปัญหาน้อย

ระดับ 2 หมายถึง เป็นปัญหาน้อยที่สุด

ระดับ 1 หมายถึง ไม่เป็นปัญหา

ความสำคัญของปัญหา

สภาพของปัญหา	ความสำคัญของปัญหา				
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่เป็นปัญหา
1. ปัญหาการบริหาร					
1.1 โรงเรียนไม่มีแบบแผนในการปฏิบัติงานที่แน่นอน					
1.2 จำนวนบุคลากรของโรงเรียนกับงานที่รับผิดชอบ ไม่สอดคล้องกัน					
1.3 ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ					
1.4 การดำเนินงานเป็นไปอย่างล่าช้า เพราะขาด ผู้รับผิดชอบและเสียสละอย่างแท้จริง					
1.5 ขาดสถานที่ในการปฏิบัติศาสนกิจและสถานที่ที่มีอยู่ ไม่เหมาะสม					
1.6 การประสานงานกับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องเป็น ไปอย่างล่าช้าและยุ่งยาก					
1.7 การประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนไม่ค่อยทำให้ จำนวนนักเรียนมาสมัครเรียนน้อย					

ความสำคัญของปัญหา

สภาพของปัญหา	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่เป็นปัญหา
1.8 การดำเนินงานไม่ เป็นไปตามจุดประสงค์ของ โรงเรียนพุทธศาสนาวินอาทิตย	←				
1.9 โรงเรียนขาดเงินในการดำเนินงาน ทำให้โครง- การต่างๆไม่ เป็นไปตามแผนการที่กำหนดไว้					
2. ปัญหาค่านหลักสูตร การเรียนการสอน					
2.1 เนื้อหาวิชาศาสนาไม่เหมาะสมกับเวลา เช่น ให้ เวลาเรียนน้อยหรือมากเกินไป					
2.2 วิชาศาสนาคล้ายคลึงกับ เนื้อหาที่เรียนในโรงเรียน สามัญทำให้เกิดความ เบื่อหน่าย					
2.3 ภาษาธรรมยากเกินไปทำให้ นักเรียนเข้าใจยาก					
2.4 วิชาศาสนามุ่งให้นัก เรียนมีความรู้ความจำมาก กว่าการนำไปประพฤติปฏิบัติ					
2.5 ครูขาดประสบการณ์และความชำนาญในการสอน					
2.6 ครูไม่ค่อยมีเวลาให้นัก เรียนเท่าที่ควร					
2.7 นักเรียนไม่สนใจที่จะศึกษาอย่างจริงจัง เช่น ขาดเรียนบ่อย ๆ เช่นกันในเวลาเรียน ฯลฯ					
2.8 นักเรียนมาจากที่ต่าง ๆ กันทำให้เกิดปัญหาใน การปรับตัว มีการแบ่งพรรคแบ่งพวกกัน					
2.9 นักเรียนไม่สามารถมา เรียนได้อย่างสม่ำเสมอ เพราะต้องช่วยผู้ปกครองทำงานบ้าน หรือต้องดู หนังสือสอบหรือติดกิจกรรมที่โรงเรียนสามัญ					
2.10 โรงเรียนไม่สามารถติดตามผลนักเรียนในการนำ เอาความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้					

ความสำคัญของปัญหา

สภาพของปัญหา	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่เป็นปัญหา
2.11 โรงเรียนไม่มีแหล่งให้นักเรียนค้นคว้าเพิ่มเติม เช่น ห้องสมุดหรือมุมอ่านหนังสือ จึงทำให้นักเรียนไปเที่ยวเตร่ที่อื่นหลังจากเลิกเรียน					
3. ปัญหาด้านกิจกรรม					
3.1 บุคลากรของโรงเรียนขาดความคิดริเริ่มในการวางแผนและดำเนินงานด้านกิจกรรม					
3.2 โรงเรียนขาดความพร้อมด้านอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ในการจัดกิจกรรม					
3.3 เวลาในการจัดกิจกรรมมีน้อยเกินไป					
3.4 ขาดความร่วมมือจากนักเรียนและผู้ปกครองในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมของโรงเรียน					
3.5 โรงเรียนไม่มีเงินสนับสนุนเพียงพอในการทำกิจกรรมเสริมหลักสูตร					
3.6 นักเรียนไม่สนใจกิจกรรมที่จัดขึ้นเท่าที่ควร					
3.7 ไม่ได้ได้รับความร่วมมือในการจัดกิจกรรมจากโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์อื่น ๆ					
4. ปัญหาด้านความร่วมมือที่ได้รับ					
4.1 ผู้ปกครองไม่เข้าใจวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์จึงไม่สนับสนุนให้นักเรียนมาเรียน					
4.2 เมื่อเกิดปัญหาขึ้นกับนักเรียนและทางโรงเรียนแจ้งให้ทางบ้านทราบแต่ไม่ได้รับความร่วมมือ					
4.3 ประชาชนทั่วไปมองไม่เห็นความสำคัญและประโยชน์ของการเรียนในโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์					

ความสำคัญของปัญหา

สภาพของปัญหา	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่เป็นปัญหา
4.4 หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องยังไม่ให้ความสนใจช่วยเหลืออย่างจริงจัง					
4.5 ขาดความร่วมมือระหว่างครูและนักเรียนในการปรับปรุงกิจการต่างๆของโรงเรียน					
4.6 ผู้ปกครองไม่ให้ความช่วยเหลือกิจการโรงเรียนเท่าที่ควร					
4.7 ขาดความร่วมมือช่วยเหลือกันอย่างจริงจังระหว่างโรงเรียนพุทธศาสนาวินาศวิทยแห่งอื่นๆ					

ตอนที่ 4 โปรกเสนอแนะวิธีการแก้ไขปัญหอันเกิดจากการปฏิบัติงานของโรงเรียน
พุทธศาสนาวินาศวิทย

1. การดำเนินงานของโรงเรียนควรแก้ไขโดย _____

2. การเรียนการสอน ควรแก้ไขโดย _____

3. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรของโรงเรียน ควรแก้ไขโดย _____

4. ความต้องการความช่วยเหลือจากหน่วยราชการหรือเอกชนคือ _____

ขอพระคุณที่กรุณาตอบแบบสอบถามฉบับนี้

ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

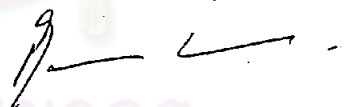
23 มิถุนายน 2529

นักเรียนที่รัก

เนื่องจากคิดฉัน นางสาวสุวิมล เอกอรุ กำลังทำวิจัยเรื่อง "สภาพและปัญหาของโรงเรียนพุทธศาสนาวินอาทิตย ในกรุงเทพมหานคร" ซึ่งต้องใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับการจัดการศึกษาในโรงเรียนพุทธศาสนาวินอาทิตยของนักเรียน ในฐานะที่เป็นนักเรียน คำตอบของนักเรียนจะเป็นสิ่งมีค่ายิ่งที่จะทำให้งานครั้งนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงขอความกรุณาได้โปรดพิจารณาแบบสอบถามแต่ละข้ออย่างละเอียดและตอบให้ตรงกับความจริงมากที่สุด คำตอบของนักเรียนจะถือเป็นความลับ ผู้วิจัยจะนำคำตอบของนักเรียนไปใช้ประโยชน์ทางการศึกษาเท่านั้น ไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อนักเรียนและโรงเรียนแต่อย่างใด

คิดฉันหวังอย่างยิ่งที่จะได้รับความร่วมมือจากนักเรียนเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ด้วยความขอบคุณ

(นางสาวสุวิมล เอกอรุ)

นิสิตปริญญาโทมหาบัณฑิต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามนักเรียนระดับกลางและระดับสูง (ม.1-ม.6)

โรงเรียนพุทธศาสนาวินาศิย เรื่อง

"สภาพและปัญหาของโรงเรียนพุทธศาสนาวินาศิยในกรุงเทพมหานคร"

- คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้ประกอบด้วยคำถาม 4 ตอน คือ
- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับตัวผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนพุทธศาสนาวินาศิย ด้านหลักสูตร การเรียนการสอน ด้านกิจกรรม ด้านความร่วมมือที่ได้รับ
- ตอนที่ 3 ปัญหาการจัดการศึกษาของโรงเรียนพุทธศาสนาวินาศิย ด้านหลักสูตร การเรียนการสอน ด้านกิจกรรมและด้านความร่วมมือที่ได้รับ
- ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการจัดการศึกษาของโรงเรียนพุทธศาสนาวินาศิย

- ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนโรงเรียนพุทธศาสนาวินาศิย
- โปรดกรอกข้อความหรือเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ท่านเลือกตอบตามความเป็นจริง
1. เพศ ชาย หญิง
2. นักเรียนกำลังศึกษาอยู่ชั้นใดในโรงเรียนพุทธศาสนาวินาศิย
 ระดับกลาง ระดับสูง
3. ผลการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนสามัญเท่าที่นำมา อยู่ระดับใด
- ดีมาก (ระดับคะแนน 4 หรือ 80% ขึ้นไป)
- ดี (ระดับคะแนน 3 หรือ 70% ขึ้นไป)
- ปานกลาง (ระดับคะแนน 2 หรือ 60% ขึ้นไป)
- พอใช้ (ระดับคะแนน 1 หรือ 50% ขึ้นไป)

4. นักเรียนศึกษาอยู่ในโรงเรียนพุทธศาสนาวินาศิษย์ มาเป็นเวลานานเท่าใด

น้อยกว่า 1 ปี

7 - 9 ปี

1 - 3 ปี

10 ปี

4 - 6 ปี

5. ผู้ปกครองนักเรียนประกอบอาชีพใด

รับราชการ

ค้าขาย

พนักงานรัฐวิสาหกิจ

รับจ้าง

ทำงานเอกชน

อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

6. เหตุผลอันค้ำแรกที่นักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนพุทธศาสนาวินาศิษย์ คือ

สนใจศึกษาพระพุทธศาสนา

ต้องการความรู้เพิ่มเติมในวิชาต่าง ๆ

ต้องการใช้เวลาว่างในวันหยุด

เป็นความประสงค์ของผู้ปกครอง

ความเพื่อนมาเรียน

อยากมีเพื่อนต่างโรงเรียน

ไม่อยากทำงานบ้านในวันหยุด

อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

7. เหตุผลอันค้ำแรกที่นักเรียนเลือกเรียนในโรงเรียนพุทธศาสนาวินาศิษย์แห่งนี้เพราะ

อยู่ใกล้บ้าน

สะดวกในการเดินทาง

มีเพื่อน เรียนอยู่

มีพี่หรือน้องเรียนอยู่ก่อนแล้ว

ชอบบรรยากาศของสถานที่

เป็นความประสงค์ของผู้ปกครอง

เป็นศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา

อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

วินาศิษย์ที่มีชื่อเสียง

ตอนที่ 2 สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนพุทธศาสนาวินาศิษย์ ด้านการเรียน การสอน ด้านกิจกรรม ด้านความร่วมมือที่ได้รับ

โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ท่านเลือกตามความเป็นจริง

1. ด้านการเรียนการสอน

1.1 วิชาศาสนาวิชาใดที่นักเรียนให้ความสนใจและตั้งใจเรียนมากที่สุด

ประวัติพุทธศาสนา

วิชาธรรม

พุทธศาสนพิธี

ธรรมภาคภาษาอังกฤษ

1.2 สาเหตุที่สนใจและตั้งใจเรียนมากที่สุด เพราะ

- เป็นวิชาใหม่ที่ยังไม่เคยเรียนมาก่อน
- มีความรู้บางอย่างแล้วทำให้ตั้งใจเรียนมากขึ้น
- เป็นเรื่องที่มีประโยชน์สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
- เนื้อหาไม่ยากหรือซ้ำซ้อน เรียนเข้าใจง่าย
- ประทับใจวิธีการสอนของครู
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

1.3 เนื้อหาวิชาประวัติศาสตร์ที่นักเรียนเรียนเรียนอยู่นี้มีเรื่องราวตรงกับความต้องการหรือไม่

- ตรงกับความต้องการทั้งหมด
- ไม่ตรงกับความต้องการเลย
- ตรงกับความต้องการในบางเรื่อง

1.4 นักเรียนคิดว่าเนื้อหาวิชาประวัติศาสตร์นั้นควรจะเป็นอย่างไร

- ควรสอนให้รายละเอียดมากๆ ทุกตอน
- ควรสรุปเฉพาะใจความสำคัญ ๆ เท่านั้น
- ควรมีรายละเอียดเฉพาะบางตอน

1.5 เนื้อหาในวิชาธรรมสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวันมากน้อยเพียงใด

- ใช้ได้ทุกเรื่อง
- ใช้ไม่ได้เลย
- ใช้ได้เป็นบางเรื่องเท่านั้น

1.6 พุทธศาสนพิธีที่นักเรียนปฏิบัติเป็นประจำคืออะไร

- พิธีสวดมนต์ไหว้พระ
- พิธีแผ่เมตตา
- พิธีทำบุญ
- พิธีเนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
- พิธีทำบุญตักบาตร
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

1.7 วิธีสอนที่ครูใช้มากที่สุดคือ

☐ บรรยาย	☐ ฝึกปฏิบัติ
☐ บรรยายประกอบการใช้อุปกรณ์	☐ บทบาทสมมติหรือแสดงละคร
☐ อภิปราย	☐ ยกเหตุการณ์ คำพังเพย สุภาษิต
☐ ตั้งปัญหา	ฯลฯ เป็นตัวอย่าง
☐ เล่านิทาน	☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

1.8 ในขณะที่เรียนนักเรียนมีโอกาสซักถามหรือแสดงความคิดเห็นมากน้อยเพียงใด

☐ ทุกครั้งที่เรียน	☐ ไม่มีโอกาส
☐ เป็นบางครั้ง	

1.9 นักเรียนได้ไปศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมสิ่งที่เรียนไปมากน้อยเพียงใด

☐ ทุกครั้งที่เรียน	☐ เป็นบางครั้ง
☐ ไม่เคยเลย	

1.10 หนังสือที่นักเรียนอ่านเพื่อเสริมความรู้ทางพระพุทธศาสนาและจริยธรรม
คืออะไรบ้าง

☐ หนังสือเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาและหลักธรรม
☐ แบบเรียนเกี่ยวกับพุทธศาสนาหรือจริยศึกษา
☐ นิทานธรรม
☐ คำนาน นิทานพื้นเมือง
☐ นิตยสาร วารสาร หนังสือพิมพ์
☐ หนังสือสอนพระพุทธศาสนากับเด็กและเยาวชน
☐ หนังสือเกี่ยวกับวัฒนธรรมและประเพณีไทย
☐ หนังสือเกี่ยวกับพุทธประวัติและประวัติพุทธสาวก
☐ ไม่ได้อ่านเลย
☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

1.11 จากการมาเรียนที่โรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์นั้น นักเรียนคิดว่าได้รับการปลูกฝังทัศนคติหรือนิสัยที่ดีอะไรบ้าง (ตอบได้หลายข้อ)

☐ ความเป็นประชาธิปไตย	☐ ความรับผิดชอบ
☐ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	☐ ความสามัคคี
☐ ความเป็นผู้ใหญ่	☐ ความมีเมตตากรุณา
☐ ความมีเหตุผล	☐ ความกล้าหาญ
☐ ความกตัญญู	☐ ความรู้จักค่าของเวลาและสิ่งต่างๆ
☐ รู้จักศึกษาหาความรู้แก้ปัญหาด้วยความฉลาดและรอบคอบ	
☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....	

1.12 เมื่อมีการจัดกิจกรรมในห้องเรียน เช่น อภิปราย โต้วาทีหรือแสดงละคร ฯลฯ นักเรียนมีส่วนร่วมด้วยมากน้อยเพียงใด

☐ มีส่วนร่วมทุกครั้ง	☐ มีส่วนร่วมเป็นบางครั้ง
☐ ไม่มีส่วนร่วมเลย	☐ ไม่มี เพราะครูสอนแบบบรรยาย
อย่างเดียว

1.13 กิจกรรมประเภทใดที่ครูและนักเรียนร่วมกันจัดในชั้นเรียนและได้รับความสนใจจากนักเรียนมากที่สุด

☐ เล่านิทาน	☐ บรรยาย
☐ อภิปราย	☐ โต้วาที
☐ ร้องเพลง	☐ แสดงละคร
☐ ไม่มีกิจกรรมเลย	☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

1.14 นักเรียนได้นำวิชาความรู้ที่ได้รับจากโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ไปใช้ในชีวิตประจำวันมากน้อยเพียงใด

☐ ใช้นาน	☐ ใช้เป็นบางครั้ง
☐ ไม่ได้ใช้เลย	

1.15 การมาเรียนที่โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ทำให้ผลการเรียนในโรงเรียนสามัญเป็นอย่างไร

- ผลการเรียนดีขึ้น ผลการเรียนเท่าเดิม
 ผลการเรียนตกต่ำ

1.16 การเรียนหรือการฝึกอบรมตามแนวทางพุทธศาสนาที่นักเรียนได้รับจากโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มีผลต่อจิตใจอย่างไร (ตอบได้หลายข้อ)

- มีความตั้งใจและมีสมาธิดีขึ้น มีความจำดีขึ้นกว่าเดิม
 มีความเชื่อมั่นในตนเองมาก มีความเยือกเย็นสุขุมและรอบคอบมากขึ้น
 ไม่ได้รับผลใด ๆ เลย อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

1.17 นักเรียนมีปัญหาความโศกเศร้าที่สุดในการมาเรียนที่โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์

- เวลาเรียน เช่น ซากเรียน การเงิน
มาสาย ฯลฯ การเดินทางไม่สะดวก
 ความสัมพันธ์กับเพื่อน ความสัมพันธ์กับครู เช่น ไม่กล้า
 ปัญหาเกี่ยวกับที่บ้าน พูดคุย ไม่กล้าแสดงความเห็น ไม่
 ไม่มีปัญหาใด ๆ กล้าปรึกษาปัญหา ปฏิบัติตัวไม่ถูก
 อื่น ๆ (โปรดระบุ)..... ฯลฯ

1.18 ทางโรงเรียนให้ความสำคัญต่อความคิดเห็นของนักเรียนเพียงใด

- ให้ความสำคัญมาก ให้ความสำคัญบ้าง
 ไม่รับความคิดเห็นเลย

2. ด้านกิจกรรม

2.1 โรงเรียนมีอาจารย์ฝ่ายกิจกรรมหรือไม่

- มี ไม่มี

2.2 โรงเรียนมีคณะกรรมการนักเรียนหรือไม่

- มี ไม่มี

2.3 การจัดกิจกรรมของโรงเรียนเป็นหน้าที่ของฝ่ายใด

☐ คณะกรรมการบริหาร	☐ คณะกรรมการนักเรียน
☐ อาจารย์ฝ่ายกิจกรรม	☐ คณะกรรมการบริหารร่วมกับคณะกรรมการนักเรียน
☐ อาจารย์ฝ่ายกิจกรรมร่วมกับคณะกรรมการนักเรียน	☐ คณะครูและนักเรียนทุกคน
☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....	

2.4 การจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง ทางโรงเรียนแจ้งให้นักเรียนทราบวัตถุประสงค์ในการจัดหรือไม่

☐ แจ้งให้ทราบทุกครั้ง	☐ แจ้งเป็นบางครั้ง
☐ ไม่เคยแจ้งเลย	

2.5 โรงเรียนเคยให้นักเรียนคิดริเริ่มและดำเนินการจัดกิจกรรมกันเองบ้างหรือไม่

☐ เคย	☐ ไม่เคย

2.6 กิจกรรมใดที่โรงเรียนจัดและนักเรียนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีทุกครั้ง (ตอบได้หลายข้อ)

☐ การจัดงานวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา	☐ การจัดงานในวันสำคัญทางราชการ เช่น วันขึ้นปีใหม่
☐ วันปิยมหาราช วันสงกรานต์ ฯลฯ	☐ การบำเพ็ญสาธารณประโยชน์
☐ การฝึกค่านวาศิลป์	☐ แข่งขันตอบปัญหาธรรม-ศาสนพิธี
☐ แข่งขันกีฬา	☐ การฝึกสมาธิ
☐ การฝึกหรือประกวดมารยาทไทย	☐ ทัศนศึกษานอกสถานที่
☐ งานมอบประกาศนียบัตรและปด	☐ ร่วมมือดีทุกกิจกรรมที่โรงเรียนจัด
- ภาคการศึกษา

2.7 ในการจัดกิจกรรมทางโรงเรียนได้ฝึกให้นักเรียนรู้จักทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะมากน้อยเพียงใด

☐ ทุกครั้งที่โรงเรียนจัดกิจกรรม	☐ เป็นบางครั้ง
☐ ไม่ได้ฝึกเลย	

2.8 ในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน ได้เปิดโอกาสให้นักเรียนจากโรงเรียน
พุทธศาสนาวินาศิยจากที่อื่นเข้าร่วมมากน้อยเพียงใด

- ให้เข้าร่วมทุกครั้งที่โรงเรียน ให้เข้าร่วมเฉพาะบางกิจกรรม
มีกิจกรรม เท่านั้น
 ไม่ได้ให้เข้าร่วมเลย

3. ด้านความร่วมมือที่ได้รับ

3.1 ผู้ปกครองสนับสนุนการมาเรียนที่โรงเรียนพุทธศาสนาวินาศิยของนักเรียน
มากน้อยเพียงใด

- สนับสนุนดีมาก สนับสนุนบ้าง
 ไม่สนับสนุนแต่ก็ไม่คัดค้าน ไม่สนับสนุนเลย

3.2 ผู้ปกครองนักเรียนให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในค่านต่าง ๆ มากน้อย
เพียงใด

- ให้ความร่วมมือมาก ให้ความร่วมมือเป็นบางครั้ง
 ไม่ได้ให้ความร่วมมือเลย

3.3 ครูที่โรงเรียนทราบการมาเรียนที่โรงเรียนพุทธศาสนาวินาศิยของ
นักเรียนหรือไม่และให้การสนับสนุนมากน้อยเพียงใด

- ทราบและสนับสนุนมาก ทราบและสนับสนุนบ้าง
 ทราบแต่เฉย ๆ ทราบและไม่สนับสนุน
 ไม่ทราบ

3.4 เมื่อโรงเรียนจัดกิจกรรมต่าง ๆ นั้นได้รับความร่วมมือจากครูและนักเรียน
โรงเรียนพุทธศาสนาวินาศิยที่อื่น ๆ เพียงใด

- ได้รับความร่วมมือดีมาก ได้รับความร่วมมือดี
 ได้รับความร่วมมือน้อย ได้รับความร่วมมือน้อยมาก
 ไม่ได้ได้รับความร่วมมือเลย

3.5 มีการร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ระหว่างศิษย์ เก่ากับนักเรียนปัจจุบันของ
โรงเรียนพุทธศาสนาวินาศิยหรือไม่

- มี ไม่มี

ตอนที่ 3 แบบสอบถามตอนนี้เป็นคำถามค้นหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียนที่นักเรียนประสบ
 อยู่ต่าง ๆ ขอให้นักเรียนพิจารณาองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดปัญหาและปัญหานั้น ๆ
 ยังไม่ได้รับการแก้ไขหรือแก้ไขไปแล้ว แต่สภาพปัญหาไม่หมดไป และอาจ
 ไม่มีปัญหานั้น ๆ เลยในโรงเรียนพุทธศาสนาวินาศวิทยของนักเรียน
 โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องปัญหาที่มีมากน้อยตามสภาพปัญหาที่นักเรียน
 เห็นสมควรเพียงระดับเดียวใน 5 ระดับดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง เป็นปัญหามากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง เป็นปัญหามาก

ระดับ 3 หมายถึง เป็นปัญหาน้อย

ระดับ 2 หมายถึง เป็นปัญหาน้อยที่สุด

ระดับ 1 หมายถึง ไม่เป็นปัญหาเลย

ความสำคัญของปัญหา

สภาพของปัญหา	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่เป็นปัญหา
1. ปัญหาการเรียนการสอน					
1.1 เนื้อหาวิชาศาสนาไม่เหมาะสมกับเวลา เช่น ให้เวลาเรียนน้อยไปหรือมากเกินไป					
1.2 วิชาศาสนาคล้ายคลึงกับเนื้อหาที่เรียนใน โรงเรียนสามัญทำให้เกิดความเบื่อหน่าย					
1.3 ภาษาทางธรรมเรียนเข้าใจยาก					
1.4 วิชาศาสนามุ่งให้นักเรียนมีความรู้ความจำมากกว่า การนำไปประยุกต์ปฏิบัติ					
1.5 ครูขาดประสบการณ์และความชำนาญในการสอน					
1.6 ครูไม่ค่อยมีเวลาให้นักเรียนเท่าที่ควร					
1.7 นักเรียนไม่สนใจเรียนอย่างจริงจัง เช่น ซาก เรียนน้อย ๆ เล่นกันในเวลาเรียน ฯลฯ					

ความสำคัญของปัญหา

สภาพของปัญหา	ความสำคัญของปัญหา				
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่เป็นปัญหา
1.8 นักเรียนมาจากที่ต่าง ๆ กันทำให้เกิดปัญหาในการปรับตัว มีการแบ่งพรรคแบ่งพวกกัน					
1.9 นักเรียนไม่สามารถมาเรียนได้อย่างสม่ำเสมอ เพราะต้องช่วยผู้ปกครองทำงานบ้าน หรือต้องดูแลน้องหรือติดกิจกรรมที่โรงเรียนสามัญ					
1.10 โรงเรียนไม่สามารถติดตามผลนักเรียนในการนำเอาความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้					
1.11 โรงเรียนไม่มีแหล่งความรู้ให้นักเรียนค้นคว้าเพิ่มเติม เช่น ห้องสมุดหรือมุมอ่านหนังสือ จึงทำให้นักเรียนไปเที่ยวเตร่ที่อื่นหลังจากเลิกเรียน					
2. ปัญหาค่านิยม					
2.1 บุคลากรของโรงเรียนขาดความคิดริเริ่มในการจัดกิจกรรม					
2.2 โรงเรียนขาดความพร้อมด้านอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ในการจัดกิจกรรม					
2.3 เวลาในการจัดกิจกรรมมีน้อยเกินไป					
2.4 ขาดความร่วมมือจากนักเรียนและผู้ปกครองในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมของโรงเรียน					
2.5 โรงเรียนไม่มีเงินสนับสนุนเพียงพอในการจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตร					
2.6 นักเรียนไม่สนใจกิจกรรมที่จัดขึ้นเท่าที่ควร					
2.7 ไม่ได้ได้รับความร่วมมือในการจัดกิจกรรมจากโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์อื่น ๆ					

ความสำคัญของปัญหา

สภาพของปัญหา	ความสำคัญของปัญหา				
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่เป็นปัญหา
3. ปัญหาด้านความร่วมมือที่ได้รับ					
3.1 ผู้ปกครองไม่เข้าใจวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของโรงเรียนพุทธศาสนาวินอาทิตย จึงไม่สนับสนุนให้นักเรียนมาเรียน					
3.2 เมื่อเกิดปัญหาขึ้นกับนักเรียนและทางโรงเรียนแจ้งให้ทางบ้านทราบแต่ไม่ได้รับความร่วมมือ					
3.3 ประชาชนทั่วไปมองไม่เห็นความสำคัญและประโยชน์ของการเรียนในโรงเรียนพุทธศาสนาวินอาทิตย จึงไม่ให้ความสนใจหรือร่วมมือ					
3.4 ขาดความร่วมมือระหว่างครูและนักเรียนในการปรับปรุงกิจการของโรงเรียน					
3.5 ขาดความร่วมมือระหว่างครูและนักเรียนในการปรับปรุงกิจการของโรงเรียน					
3.6 ผู้ปกครองไม่ให้ความช่วยเหลือกิจการของโรงเรียนเท่าที่ควร					
3.7 ขาดความร่วมมือช่วยเหลืออย่างจริงจังระหว่างโรงเรียนพุทธศาสนาวินอาทิตยแห่งอื่น ๆ					

ตอนที่ 4 ไปรคเสนอแนะวิธีการแก้ปัญหาอันเกิดจากการปฏิบัติงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวินอาทิตย

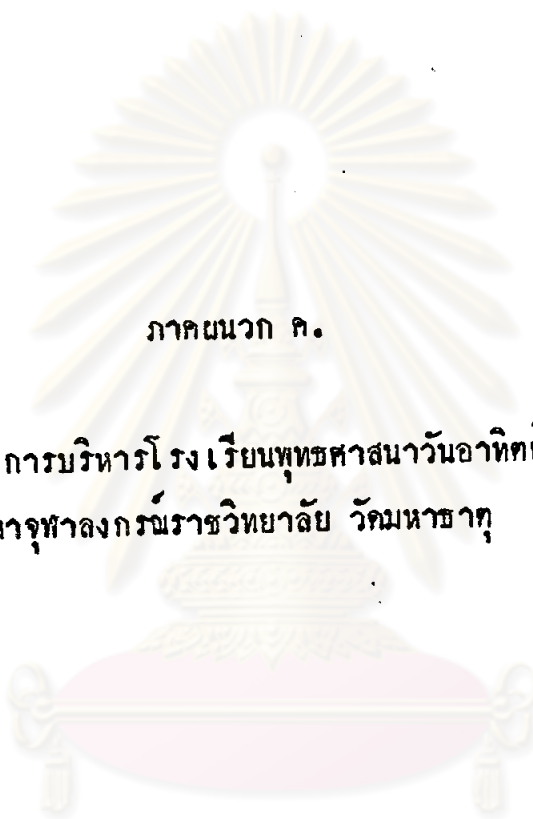
1. การเรียนการสอน ควรแก้ไขโดย

2. การจักกิจกรรมเสริมหลักสูตรของโรงเรียน ควรแก้ไขโดย _____

3. ความต้องการความช่วยเหลือจากหน่วยราชการหรือเอกชนคือ _____

ขอขอบคุณที่กรุณาตอบแบบสอบถามฉบับนี้

ศูนย์วิทยพัชร์พยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

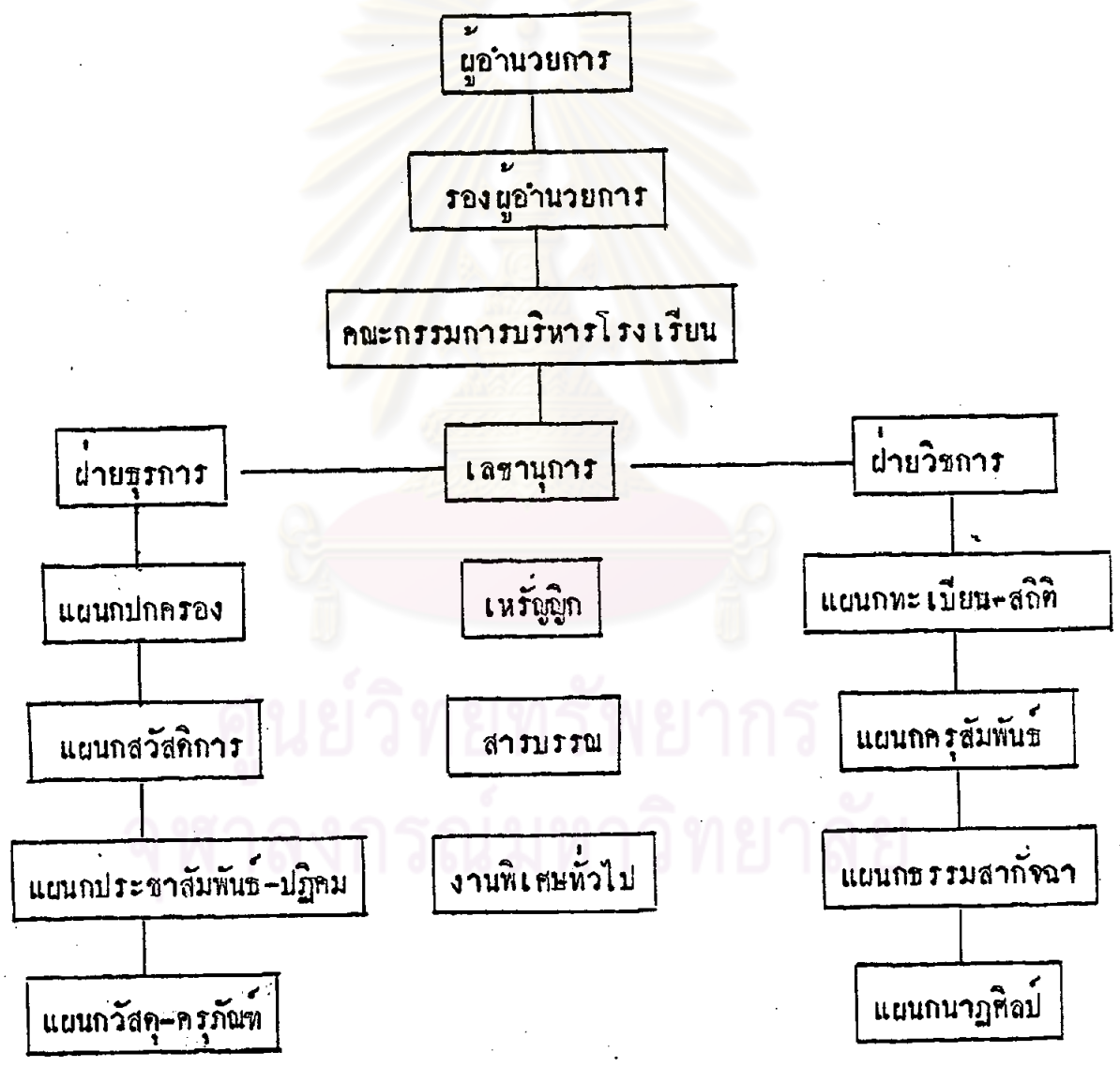

ภาคผนวก ค.

แผนจัดการบริหารโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์
มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย วัคมหาธาตุ

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนผังการบริหารงาน
โรงเรียนพุทธศาสนาวินิจฉัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ในพระบรมราชูปถัมภ์

ภาคผนวก ง.

- หลักสูตรโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัคมหาธาตุ
- หลักสูตรโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์
มหามกุฏราชวิทยาลัย วัคยวชิเวศ
- หลักสูตรโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ฌบับกรมการศาสนา

ศูนย์วิทยพัรพยากร
จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

หลักสูตรวิชาธรรมโรงเรียนพุทธศาสนาวินิจฉัย มหาวิทยาลัยวงศราชวิทยาลัย

หลักสูตร ชั้นต้น 3 และ 4 กำหนดเวลาเรียนชั้นละ 1 ปี ปีละ 40 ชั่วโมง

ความมุ่งหมาย

ชั้นต้น 3

1. เพื่อให้เด็กรู้จักปฏิบัติตนถูกต้องตามสมบัติผู้ดี
2. เพื่อให้เด็กรู้จักปฏิบัติตนถูกต้องตามหลักธรรม
ในฐานะเป็นพุทธฆราวาส
3. เพื่อให้เด็กรู้จักปรับปรุงตัวให้เข้ากับเหตุการณ์
ปัจจุบัน และรู้เท่าทันต่อเหตุการณ์นั้น ๆ
4. เพื่อให้เด็กรู้จักหลักธรรมเบื้องต้นแห่งพระ
พุทธศาสนาคามสมควร

ชั้นต้น 4

1. เพื่อให้เด็กรู้จักปฏิบัติตนต่อชุมชน
เพื่อให้เด็กรู้จักหลักธรรมเบื้องต้น
แห่งพระพุทธศาสนาตามสมควรแก่วัย

หลักสูตร

ชั้นต้น 3

1. การปฏิบัติตนต่อชุมชน
 1. หน้าที่ควรปฏิบัติต่อบิดามารดา
 2. หน้าที่ควรปฏิบัติต่อ ครู อาจารย์
 3. หน้าที่ควรปฏิบัติต่อผู้มีอุปการะ
 4. หน้าที่ควรปฏิบัติต่อเพื่อน
 5. หน้าที่ควรปฏิบัติต่อโรงเรียน

ชั้นต้น 4

1. การปฏิบัติตนต่อชุมชน
 1. หน้าที่ต่อบิดามารดา
 2. หน้าที่ต่อครู อาจารย์
 3. หน้าที่ต่อญาติพี่น้อง ผู้ใหญ่ในบ้าน
 4. หน้าที่ต่อเพื่อนบ้าน และเพื่อนในโรงเรียน
 5. หน้าที่ต่อโรงเรียน
 6. หน้าที่ต่อประชาชาติ
 7. หน้าที่ต่อศาสนา
 8. หน้าที่ต่อพระมหากษัตริย์

2. การปฏิบัติตนในฐานะพุทธมามกะ

1. พระรัตนตรัย
2. วิธีการแสดงความเคารพต่อพระรัตนตรัย
3. การเคารพต่อปูชนียสถาน และปูชนียวัตถุ

3. หลักธรรมเบื้องต้น

1. เบญจศีล ความหมาย หัวข้อ
2. เบญจธรรม ความหมาย
3. คนคนดีไม่คบคนชั่ว
4. การแสดงความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี
5. ความอดทน
6. ความขยันหมั่นเพียร

4. วัฒนธรรมประจำชาติและมารยาทที่ดี

1. วัฒนธรรมประจำชาติ - ความหมาย
 - ก. การเคารพ
 - ข. วิธีทำความเคารพ
 - ค. การทักทายปราศรัย
 - ง. การต้อนรับ
 - จ. วัฒนธรรมในการแต่งกาย

2. มารยาทที่ดี

- ก. มารยาททางกาย
- ข. มารยาททางวาจา
- ค. มารยาทในการรับประทานอาหาร

2. การปฏิบัติตนในฐานะพุทธมามกะ

1. พระรัตนตรัย
2. คุณของพระรัตนตรัย
3. การเข้าถึงพระรัตนตรัย
4. การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ
5. การสวดมนต์ก่อนนอนและแม่เมตตาจิต
6. การเคารพปูชนียสถานและปูชนียวัตถุ

3. หลักธรรมเบื้องต้น

1. เบญจศีล ความหมาย หัวข้อ คุณความดี
2. เบญจธรรม ความหมาย ความดี หัวข้อ
3. หลักธรรมนำความเจริญ (วุฒิชธรรม)
4. คนที่หาได้ยาก 2 ประเภท
5. คุณธรรมที่ทำให้คนงาม 2 อย่าง ชั้นดี โสรัจจะ
6. หลักธรรมป้องกันการทำบาป 5 ข้อ

4. วัฒนธรรมประจำชาติและมารยาทที่ดี

1. วัฒนธรรมประจำชาติ
 - เคารพต่อชาติ
 - เคารพพระมหากษัตริย์
 - เคารพบุคคลสำคัญของชาติ
 - การรักษาสาธารณสมบัติ
 - การรักษาศาสนสมบัติ
 - การแต่งกายให้ถูกต้องตามวัฒนธรรม

2. มารยาทที่ดี

- ก. มารยาททางกาย
- ข. มารยาททางวาจา
- ค. มารยาทในการรับประทานอาหาร
- ง. มารยาทในการรับของ ให้ของ

5. ชาวและเหตุการณ์ประจำวัน

6. ภาคปฏิบัติ

วิธีอาราธนาศีล

วิธีอาราธนาธรรมและการฟังธรรม

วิธีกราบค้อยเบญจางคประดิษฐ์ และ

วิธีกราบหมอบ

วิธีประเคนของและรับของ

จ. มารยาทในการติดต่อกับผู้อื่น

ฉ. มารยาทในการประชุมในห้องเรียน

5. ชาวและเหตุการณ์ประจำวัน

ก. ชาวที่เกี่ยวกับการสร้างชาติ

ข. ชาวที่เกี่ยวกับการทำความชั่ว ความผิด

6. ภาคปฏิบัติ

1. ปีกัดวิธีกราบพระและกราบพระวาสา

2. ปีกัดวิธีอาราธนาศีล และวิธีรับศีล

3. ปีกัดวิธีอาราธนาธรรม และวิธีฟังเทศน์

4. ปีกัดวิธีอาราธนาพระปริต และการฟังพระสาวกมนต์

5. ปีกัดวิธีประเคนของและมอบของ และรับของจากผู้ใหญ่

6. ปีกัดวิชาเดินเข้า นั่งพับเพียบ นั่งคุกเข่า นั่งเก้าอี้

7. ปีกัดในการใช้คำพูดในการสนทนากับผู้อื่น

หลักสูตรธรรม ชั้นกลาง 1 และ 2

ความมุ่งหมาย

1. เพื่อให้เข้าใจหลักธรรมในพระพุทธศาสนาตามสมควรแก่วัย
2. เพื่อให้รู้จักนำหลักศีลธรรมไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน
3. เพื่อให้รู้จักปฏิบัติตนตามหลักวัฒนธรรมประจำชาติและมารยาทที่ดี
4. เพื่อให้รู้จักบำเพ็ญสาธารณประโยชน์
5. เพื่อให้รู้เท่าทันเหตุการณ์ต่าง ๆ

หลักสูตรชั้นกลาง 1

1. พระรัตนตรัยและไตรสรณาคมน์

ความหมาย

คุณของพระรัตนตรัย

ไตรสรณาคมน์

2. เบญจศีล เบญจธรรม

ก. เบญจศีล

ความหมาย

ความสำคัญ

หัวข้อของศีล 5 ความหมาย

คุณและโทษ

ข. เบญจธรรม

ความหมาย

ความสำคัญ

หัวข้อของธรรม 5 ความหมาย คุณ

3. ขรรณจริยา

1. การตรงต่อเวลาและหน้าที่

2. ความซื่อสัตย์สุจริต

3. การกตเวทิตา

4. ความสุภาพอ่อนน้อม

4. พุทธศาสนสุภาษิตประกอบหัวข้อธรรม

1. คนมักพูดมุสา จะไม่ทำบาปยอมไม่มี

2. คนตรงพูดอย่างไร ทำอย่างนั้น

3. ความคุ้นเคยเป็นญาติอย่างยิ่ง

หลักสูตรชั้นกลาง 2

1. พระรัตนตรัยและไตรสรณาคมน์

ความหมาย

คุณของพระรัตนตรัย

ไตรสรณาคมน์

2. เบญจศีล เบญจธรรม

ก. เบญจศีล

ความหมาย

ความสำคัญ

หัวข้อศีล 5 ความหมาย โทษและอาบัติสงฆ์

เหตุบัญญัติ

ข. เบญจธรรม

ความหมาย

ความสำคัญ

หัวข้อ ความหมาย

3. ขรรณจริยา

1. บุญ - บาป และผลของบุญ - บาป

2. อิทธิบาท 4

3. ความสามัคคี

4. ความเมตตากรุณา

5. ความโอบอ้อมอารี

6. ความอุทิศสัจจะ

7. ความมีชัยสถิต

8. การรู้จักรับผิดชอบและรู้จักหน้าที่

4. พุทธศาสนสุภาษิตประกอบหัวข้อธรรม

1. การสั่งสมบุญนำสุขมาให้

2. การสั่งสมบาปนำทุกข์มาให้

3. ความพร้อมเพรียงของหมู่ให้เกือกสุข

4. มารดา เป็นมิตรในเรือนตน
 5. ผู้ประทุษร้ายมิตร เป็นคนเลวแท้
 6. ความเป็นสหายไม่มีในคนพาล
 7. ไม่ไว้ใจคนที่แสร้ง - ทำสงวนเสงี่ยม
 4. ความพร้อมเพรียงของประชาชนผู้เป็นหมู่ บังความเจริญให้สำเร็จ
 5. คนลวงทุกข์ได้เพราะความเพียร
 6. เมตตาเป็นเครื่องค้าจุนโลก
 7. ความจนเป็นทุกข์ในโลก
 8. การกฐนนี้เป็นทุกข์ในโลก
5. วัฒนธรรมประจำชาติและมารยาทที่ดี
 - ก. วัฒนธรรม
ความหมาย
ประเภท ประโยชน์
 - ข. มารยาทที่ดี
คุณสมบัติของผู้ดี 8 ประการ
 6. ชาวและเหตุการณ์ประจำวัน
ชาวที่ควรนำมาประกอบบทเรียน
ชาวที่ก่อให้เกิดความสนใจในการทำดี
ชาวที่แสดงถึงโทษของการทำชั่ว
 7. ภาคปฏิบัติ
 - ก. ฝึกหัดการกราบ การไหว้แบบต่างๆ
 - ข. ฝึกหัดสวดมนต์ เป็นหมู่ตามบทที่กำหนด
 - ค. ฝึกหัดอาราธนาศีล อาราธนาธรรม ทั้งเทศน์
 - ง. ฝึกหัดประเคน และการปฏิบัติพระ
 - จ. ฝึกหัดวิธีแสดงปาฐกถา โศภาที่ อภิปราย สันทนาธรรม
5. วัฒนธรรมประจำชาติและมารยาทที่ดี
 - ก. วัฒนธรรม
การฝึกอบรมคนให้มีวัฒนธรรมในค่านิยม 10 ประการและค่านิยม 3 ประการ
 - ข. มารยาทที่ดี
ผู้ดีกับมารยาทในสังคม 12 ประการ
 6. ชาวและเหตุการณ์ประจำวัน
เช่นเดียวกับหลักสูตรกลาง
 7. ภาคปฏิบัติ
 - ก. ทบทวนการไหว้กราบ การประเคน
 - ข. ฝึกหัดเดินเข้ากราบ เดินเข้าเซียง
 - ค. ฝึกหัดจัดสถานที่ในงานมงคลต่างๆ เช่น จัดโต๊ะหมู่จัดอาสนะ จัดแจกัน เป็นต้น
 - ง. ฝึกหัดวิธีแสดงปาฐกถา โศภาที่ อภิปราย และสนทนาธรรม

หลักสูตรชั้นกลาง 3

กำหนดเวลาเรียน 1 ปี เวลา 40 ชั่วโมง

ความมุ่งหมาย

1. เพื่อให้รู้ถึงความสำคัญของศาสนา
2. เพื่อให้เข้าใจหลักธรรมในพุทธศาสนาตามสมควรแก่วัย
3. เพื่อให้รู้จักนำหลักธรรมไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน
4. เพื่อให้รู้จักปฏิบัติตนตามหลักวัฒนธรรมประจำชาติและมารยาทที่ดี
5. เพื่อให้รู้จักบำเพ็ญสาธารณประโยชน์
6. เพื่อให้รู้เท่าทันเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน

เนื้อหาวิชาที่จะท่องสอน

1. ความสำคัญของศาสนา
 - ก. ศาสนาจำเป็นต่อมนุษย์และความเจริญของโลก
 - ข. ศาสนาใหญ่ๆ ในโลกและแหล่งที่มีผู้นับถือกันเป็นส่วนมาก

ศาสนาพราหมณ์หรือฮินดู	ศาสนาคริสต์
พุทธศาสนา	ศาสนาอิสลาม
ลัทธิศาสนาของจีน	ลัทธิศาสนาของยิว
 - ค. ความสำคัญและความเกื้อหนุนของพระพุทธศาสนา

เช่น มุ่งสอนแต่ความจริง มีเหตุผลพิสูจน์ได้ สอนให้คนรู้จักพึ่งตน เป็นประชาธิปไตย สอนให้มนุษย์รับผิดชอบในตนเอง ไม่ถือชาติ ชั้นวรรณะ เป็นต้น
 - ง. ความสำคัญของพระพุทธศาสนากับความเจริญของชาติไทย เช่น การศึกษาของไทยเริ่มขึ้นในวัดและพระเป็นผู้ให้ การศึกษาทำให้ชาติไทยมีศิลปกรรม วรรณกรรม ที่งามมากมาย มีระเบียบประเพณี วัฒนธรรม สร้างนิสัยที่ดี ๆ หลายอย่าง ฯลฯ

2. พระรัตนตรัยและไตรสรณาคมน์

ก. ความหมายของพระรัตนตรัย ขยายความจากหลักสูตรชั้นกลาง 1,2

ข. คุณของพระรัตนตรัย พุทธคุณ 9 ประการ
 ธรรมคุณ 6 ประการ
 สังฆคุณ 9 ประการ

ค. ไตรสรณาคมน์

การเข้าถึงพระรัตนตรัย - ความหมายและวิธีเข้าถึงพระรัตนตรัยทาง
 กาย ทางวาจา ทางใจ

3. เบญจศีล-เบญจธรรม

1. ความหมาย คุณและโทษ จักขุเบญจศีล-เบญจธรรม

2. อุโบสถศีล ความหมาย ความสำคัญ ขอบปฏิบัติ 8 ประการ และวิธีรักษาศีล
 อุโบสถศีล 7 ประการ

4. ธรรมจริยา

ก. พระพุทธโอวาทที่เป็นหลักสำคัญของพระพุทธศาสนา เช่น

- การไม่ทำบาปทั้งปวง
- การทำกุศลให้ถึงพร้อม
- การชำระจิตใจให้สะอาดผ่องใส

ข. สังคหวัตถุ ธรรมเป็นเครื่องผูกไมตรี 4 ประการ

- หัวข้อธรรมและความหมายของ ทาน ปิยวาจา อภัยจริยา และ
 สมนันตคา

- คุณของสังคหวัตถุ

ค. ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา

ความหมาย

คุณของความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา

วิธีปลูกความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา

คุณธรรมที่ควรฝึกให้เป็นผู้มีน้ำใจเป็นนักกีฬา

ง. การถือประโยชน์ส่วนรวม

ความหมาย วิธีปฏิบัติ และประโยชน์

จ. อบายมุขและวิธีหลีกเลี่ยง

ความหมาย

อบายมุข 4 อบายมุข 6

โทษของอบายมุข และวิธีหลีกเลี่ยงอบายมุข

5. พุทธศาสนสุภาษิตประกอบหัวข้อธรรม

1. การไม่ทำบาปนำสุขมาให้	6. ความชั่ว คนชั่วทำง่าย
2. ผู้ให้ยอมผูกไมตรี	7. ผู้ให้สิ่งที่ชอบใจ ย่อมได้สิ่งที่ชอบใจ
3. ผู้ให้ยอมเป็นที่รัก	8. เปลี่ยนวาจางามยังประโยชน์ให้สำเร็จ
4. ผู้แพ้ย่อมนอนเป็นทุกข์	9. คนเปล่งวาจาชั่วย่อมเดือดร้อน
5. ความกตัญญูเป็นเครื่องหมาย
ของคนที่	10. การอยู่ร่วมกับคนพาล นำความทุกข์
มาให้เหมือนอยู่ร่วมศัตรู

6. วัชนธรรมประจำชาติและมารยาทที่ดี

วัชนธรรม สอนบททวนถามชั้นกลาง 1-2 แค่อธิบายให้กว้างขวางขึ้น

กัณวัชนธรรม - การกินดี - การอยู่ดี

กัณสัทธิธรรม - มารยาทในการเป็นแขก มารยาทในการต้อนรับ

" "	รับประทานอาหาร	" "	"ใช้บัตรชื่อ
" "	ไปงานศพ	" "	"ไปงานสโมสร
" "	แสดงความเคารพต่อ	" "	"เคารพตาม
" "	สถานที่	" "	"ระเบียบ
" "	เกินถนนหรือโดยสรว	" "	"ประเพณี

รถ เรือ

7. ชาวและเหตุการณ์ประจำวัน นำมาเล่าประกอบหลักธรรม ชาวภูศล ชาวอภูศล

8. ภาคปฏิบัติ

1. ปีกัดวิธีอาราธนาศีล-ธรรม-ปริท และกรับศีล ฟังธรรม
2. ปีกัดวิธีสวภมณต์
3. ปีกัดวิธีกราบไหว้ทำทาง ๆ
4. ปีกัดศาสนพิธีในงานมงคลและอวมงคล
5. ปีกัดวิธีแสดงปาฐกถา ไก้วาที่ อภิปราย และสนทนาธรรม

หลักสูตรชั้นปลาย 1 และ 2 และ 3

ความมุ่งหมาย

1. เพื่อให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนาอย่างลึกซึ้ง
2. เพื่อให้รู้หลักธรรมชั้นสูงทางพระพุทธศาสนา
3. เพื่อให้มีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับศาสนาต่าง ๆ
4. เพื่อให้รู้จักนำหลักศีลธรรมไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน
5. เพื่อให้รู้จักปฏิบัติตนตามหลักวัฒนธรรมประจำชาติและมารยาทที่ดี
6. เพื่อให้รู้จักบำเพ็ญสาธารณประโยชน์
7. เพื่อให้รู้เท่าทันและสามารถปรับปรุงตัวให้เข้ากับเหตุการณ์ประจำวันได้

หลักสูตรชั้น 1 และ 2

ชั้นปลาย 1

1. การเข้าถึงพระรัตนตรัย
2. ลักษณะพิเศษของพระพุทธศาสนา
3. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับศาสนาต่าง ๆ
4. หลักธรรมชั้นสูงทางพระพุทธศาสนา
กรรม กุศลกรรมบถ 10 ประการ
อกุศลกรรมบถ 10 ประการ
ความสำคัญ มูลเหตุ
5. ธรรมจริยาและพระพุทธศาสนสุภาษิต
การวชิธรรม 6
ศรัทธาในพระพุทธศาสนา
สาราณียธรรม 6
ทิศ 6

ชั้นปลาย 2

1. การเข้าถึงพระรัตนตรัย
2. ลักษณะพิเศษของพระพุทธศาสนา
3. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับศาสนาต่าง ๆ
4. หลักธรรมชั้นสูงทางพระพุทธศาสนา
ชั้น 5 โดยละเอียด
รูปชั้น วิญญาณชั้น
สังขารชั้น วิญญาณชั้น
2. ไตรลักษณ์ - อนิจจตา ทุกขตา อนัตตา
ธรรมจริยาและพระพุทธศาสนสุภาษิต
ธรรมที่ทำให้คนงาม - ชนิกิ โสรัจจะ
ธรรมคุ้มครองโลก - หิริ โอตตัปปะ
ทิวรรุชฌมิกัตถประโยชน์ 4
พรหมวิหาร 4 เมตตา กรุณา มุทิตา
อุเบกขา 6
สัปปริสธรรม 9

พุทธศาสนสุภาษิต

คนแลเป็นที่พึ่งของตน
คนล่วงทุกข์ได้เพราะความเพียร
ความกตัญญูกตเวทิต์เป็นเครื่องหมายของคนดี
คำสัตย์แลเป็นวาจาที่ไม่ตาย
ความชั่วไม่ทำลายเลยดีกว่า

พุทธศาสนสุภาษิต

จงเตือนตนด้วยตนเอง
ผู้ประพฤติธรรมย่อมนอนเป็นสุข
พึงชนะความชั่วด้วยความดี
ความอดทนนำมาซึ่งประโยชน์สุข

6. วัฒนธรรมประจำชาติและมารยาทที่ดี

1. วัฒนธรรมทางการแต่งกาย
2. วัฒนธรรมทางการกินอยู่
3. วัฒนธรรมทางศาสนาและศีลธรรม
4. วัฒนธรรมทางความประพฤติ
5. วัฒนธรรมทางระเบียบประเพณี
6. วัฒนธรรมการทำบุญเลี้ยงพระ บวชนาค
และงานศพ

6. วัฒนธรรมประจำชาติและมารยาทที่ดี

1. คุณสมบัติของคนไทย 10 ประการ
2. มารยาทของคนไทย 10 ประการ

7. ข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน8. ภาคปฏิบัติ

1. ปีกัดการกราบไหว้ในท่าที่ถูกต้อง
2. ให้การปฏิบัติทางศาสนพิธี เช่น การ
ตั้งโต๊ะหมู่ 5 หมู่ 9 และการจัด
สถานที่
3. อารามาศิล อารามธรรม
อารามพระปริตร
4. การต้อนรับแขกและการเป็นแขก
5. การแสดงปาฐกถา ไต่वाที่ อภิปราย

7. ข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน8. ภาคปฏิบัติ

1. ปีกัดการเดินเขาราบ
2. ปีกัดวิธีกราบด้วย เบญจางคประคิษฐ์
และหมอบกราบ
3. ปีกัดศาสนพิธี เช่น พิธีสวดมนต์ ฉิมเพล
พิธีหอดกรฐินทอดผ้าป่า บวชนาค พิธีแต่งงาน
งานศพ ทำบุญวันเกิด
4. ปีกัดปาฐกถา ไต่वाที่ อภิปราย
5. ปีกัดวิธีการประชาสัมพันธ์

หลักสุทรชั้นปลาย 3

1. การเข้าถึงพระรัตนตรัย
2. ลักษณะพิเศษของพระพุทธศาสนา
3. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับศาสนาต่าง ๆ
4. หลักธรรมชั้นสูง
 - ชาติหน้า นรก สวรรค์ และทิฏฐิ 3
5. ธรรมจริยาและพระพุทธศาสนสุภาษิต
 - ก. ธรรมมีอุปการะ 2 สติ สัมปชัญญะ
 - ข. กุศลมูล 3 อโลภะ อโทสะ อโมหะ
 - ค. อกุศลมูล 3 โลภะ โทสะ โมหะ
 - ง. อิทธิบาท 4 ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา
 - จ. สุขของศฤงฆ์ 4
 - ฉ. สังคหวัตถุ ธรรมอันเป็นหลักการในการสังคัมสงเคราะห์
 - 1. ทาน 2. ปิยวาจา 3. อักถจริยา 4. สมานัตถา
 - ช. คหบดีธรรม ธรรมของพ่อบ้านแม่เรือนผู้เป็นหัวหน้าครอบครัว
 - ขยันหมั่นเพียร - โอบอ้อมอารี
 - ไม่คั่นแต่มัวเมาในสมบัติ - ไม่เศร้าโศก เมื่อประสบกับความวิบัติ ฉิบหาย

พุทธศาสนสุภาษิต
 ความรู้จักประมาณยังประโยชน์ให้สำเร็จทุกเมื่อ
 พึงรักษาความดีของตนไว้เหมือนเกล็ดรักษาความเค็ม
 บุคคลไม่ควรดื่มตน
 ผู้ให้ยอมผูกไมตรีไว้ให้
 ไม่ควรเป็นคนรกโลก

6. วัชณธรรมประจำชาติและมารยาทที่ดี
 1. แบบการแสดงความเคารพของคนไทย หญิง - ชาย แบบต่าง ๆ
 2. หลักการปฏิบัติที่จะทำตนให้เข้าไหนเข้าได้ และประโยชน์
 3. มารยาทที่ควรปฏิบัติในการไปฟังปาฐกถา

7. ชาวและเหตุการณ์ประจำวัน

8. ภาคปฏิบัติ

1. ฝึกหัดวิธีถวายสังฆทาน
2. ฝึกหัดพิธีกรรมเกี่ยวกับอารงามนงคดต่าง ๆ ที่เจ้าภาพหรือผู้ช่วยจะพึงกระทำ
3. ฝึกหัดวิธีการเกี่ยวกับประชาสัมพันธ์ เช่น การต้อนรับแขกและการเป็นแขก
4. ฝึกหัดแสดงปาฐกถา ไท้วาที่ อภิปราย และสนทนาธรรม

หลักสูตรธรรมชั้นสูง 1.2

ความมุ่งหมาย

1. เพื่อความเข้าใจอันดีในศาสนาต่าง ๆ
2. เพื่อปลูกฝังศรัทธาอันดีในพระพุทธศาสนา
3. เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจในหลักธรรมคสามสมควรแก่วัย
4. เพื่อให้รู้จักใช้ธรรมแก่มัญหาชีวิตและสังคม
5. เพื่อให้ดำรงตนเป็นพลเมืองดีของชาติและคังทนไว้ชอบ
6. เพื่อให้รู้จักดำเนินชีวิตตามแบบชาวพุทธ
7. เพื่อให้มีความสามารถในการเผยแพรธรรม
8. เพื่อให้รู้จักบำเพ็ญสาธารณประโยชน์

สำหรับความมุ่งหมายของหลักสูตรชั้นสูง 2 ไ้เพิ่มความหมายอีก 1 ข้อ คือ เพื่อให้สามารถประยุกต์ธรรมไ้ถูกคอง และคามความมุ่งหมายข้อ 3 ไ้มุ่งหมายให้มีความเข้าใจในหลักธรรมชั้นสูง เพราะเป็นชั้นสูงสุดของการเรียนคามหลักสูตร 12 ปี และผู้ที่เรียนก็เป็นผู้ที่มีพื้นความรู้มาแล้ว

หลักสูตรชั้นสูง 1

1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับศาสนา
มูลเหตุเกิดศาสนา
ประเภทของศาสนา
2. ลักษณะพิเศษของศาสนา

หลักสูตรชั้นสูง 2

1. ความสัมพันธ์ระหว่างศาสนากับมนุษย
2. ศาสนาเปรียบเทียบ ในคานหลัก ศรัทธา
หลักธรรมโลกหน้า จุกมุ่งหมายอันสูงสุด

3. คุณของพระรัตนตรัยโดยพิศการและ
อันกับการเข้าถึงพระรัตนตรัย 10 ชั้น

4. หลักอภิธรรมเบื้องต้น
ทฤษฎีเรื่องวิญญาณ
ปัจจุสมุปบาท 11 ข้อ

5. พระสูตรที่ควรรู้

1. มงคลสูตร มงคล 38 ประการ
2. จุฬกัมมวิภังคสูตร

6. ขรรณสำหรับชีวิตประจำวัน

1. กรรมกิลเลศ 4 อย่าง
2. อบายมุข 4
3. ทิฏฐิมนิกัตถประโยชน์ 4
4. สัมปรายิกัตถประโยชน์ 4
5. สังคหัตถุ 4
6. สุขของกฤหัสถ์ 4
7. ประโยชน์จากการมีทรัพย์ 3
8. เหตุที่ทำให้ตระกูลเสื่อม 4
9. ขราวาสขรรณ 4
10. สมบัติของอุบาสก อุบาสิกา 5
11. มัจฉาวิชชา 5

7. วัชณขรรณ

ความหมาย ความสำคัญ
การส่งเสริมวัชณขรรณ 4 ทาง

3. บทวิจารณ์ เรื่องเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาที่
คนมักเข้าใจผิด เช่น ที่ว่าทำดีได้ดี ทำชั่ว
ได้ชั่วนั้น เป็นความจริงเพียงไร เพราะ
ปรากฏว่าคนทำชั่วได้ดีก็มี เป็นต้น

4. หลักอภิธรรมเบื้องต้น

จิต เจกสลิก รูป นิพพาน
อริยมรรค 8

5. ขรรณประยุกต์-ความหมาย ความประสงค์
หลักขรรณที่จะประยุกต์

- หลักขรรณกับวิทยาศาสตร์
- หลักขรรณกับหลักเศรษฐศาสตร์
- หลักขรรณกับหลักสังคมศาสตร์

6. ขรรณสำหรับชีวิตประจำวัน

1. มิตรเทียม 4 จำพวก
2. มิตรแท้ 4 จำพวก
3. อุปกิลเลศ 16 เช่น ความพยายาม
ความไม่โกรธ ความริษยา การแข่ง
กันมีวเมา ฯลฯ

7. คัมภีร์พระพุทธศาสนาและพระสูตรที่ควรรู้

บางสูตร
คัมภีร์พระไตรปิฎก

เนื้อหาของวัฒนธรรมประเภทต่าง ๆ
หลักปลูกฝังความดี 10 ประการ

คัมภีร์อธิบายความในพระพุทธศาสนา
ประวัติพระสูตร
พระสูตรที่ควรรู้บางสูตร เช่น
พรามชาลสูตร
จักกวัตติสูตร
อัครกัญญสูตร

8. ชาวและเหตุการณ์ประจำวัน	8. ชาวและเหตุการณ์ประจำวัน
9. ภาคปฏิบัติ	9. ภาคผนวก
ก. ฝึกหัดพิธีในงานต่างๆ เช่น ทอดกรฐิน
บวชนาค บำเพ็ญกุศล เลี้ยงพระ
งานศพ ฯลฯ	1. ฝึกหัดการกราบไหว้ ประเคน รับของ
ข. ฝึกหัดวิธีการประชาสัมพันธ์	2. ฝึกหัดการเก็บเช่า
ค. ฝึกหัดแสดงปาฐกถา โศภาที่ อภิปราย
สนทนาธรรม	3. ฝึกหัดการจัดสถานที่เกี่ยวกับพิธีกรรม
ต่าง ๆ
ง. ฝึกหัดให้นักเรียนได้แสดงตนเป็น
อุบาสก อุบาสิกา ในพิธีที่จัดขึ้น เช่น
อาราธนาศีล ถวายทาน	4. คำถวายน้ำอมน้ำฝน
จ. ฝึกหัดนักเรียนให้เกิดความเคยชินใน
เรื่องการเคารพให้มาก การปฏิบัติตน
ในชุมชน	5. คำถวายผ้ากฐิน
ฉ. จัดกิจกรรมเกี่ยวกับภาคปฏิบัติในห้อง
เรียนและจัดสาธิตให้นักเรียนได้ชม
เสมอ	

หลักสูตรวิชาพุทธประวัติ
โรงเรียนพุทธศาสนาวินิจฉัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ชั้นกน 1 ชั้นกน 2

ความมุ่งหมาย

1. เพื่อให้ได้รู้จักปฏิบัติตนถูกต้องตามสมบัติของผู้ดี
2. เพื่อให้ได้รู้จักปฏิบัติตนในฐานะพุทธมามกะ
3. เพื่อให้ได้รู้จักพระพุทธศาสนาเบื้องต้นตามสมควร
4. เพื่อให้ได้รู้จักประเพณีของไทยบางอย่างที่ควรรู้ในวันนี้

ชั้นกน 1

1. การปฏิบัติตนต่อชุมชน
หน้าที่ต่อบิณฑการศา ญาติพี่น้อง
โรงเรียน ผู้ใหญ่ พระสงฆ์
2. การปฏิบัติตนในฐานะพุทธมามกะเบื้องต้น
- รู้จักพระรัตนตรัย
- การเคารพพระรัตนตรัย
- การเคารพปูชนียสถาน
3. พุทธศาสนาเบื้องต้น
ก. หมวดพุทธประวัติ
ข. หมวดธรรม-ความซื่อสัตย์
ความอกทน ความขยัน
4. วัฒนธรรมประจำชาติและมารยาทที่ดี
ก. วัฒนธรรม-การเคารพธงชาติ
พระมหากษัตริย์ บุคคลสำคัญของชาติ
ข. มารยาทที่ดี-การแต่งกาย มารยาท
ทางกาย ทางวาจา และมารยาท

ชั้นกน 2

1. การปฏิบัติตนต่อชุมชน
หน้าที่ต่อบิณฑการศา ญาติ โรงเรียน และ
เพื่อนนักเรียน ผู้ใหญ่ พระสงฆ์ ชาติ
2. การปฏิบัติตนในฐานะพุทธมามกะเบื้องต้น
- รู้เรื่องพระรัตนตรัย
- การเคารพพระรัตนตรัย
- การเคารพปูชนียสถาน
3. พุทธศาสนาเบื้องต้น
ก. พุทธประวัติและนิทานชาดกสั้น ๆ
ข. ธรรม-เมตตาการุณาต่อคนและสัตว์ทั่วไป
ช่วยเหลือผู้อื่น ไม่หยิบของเขาโดยไม่รับ
อนุญาต ไม่พูดเท็จ กตัญญูแก่เวทีย
4. วัฒนธรรมประจำชาติและมารยาทที่ดี
ก. วัฒนธรรม-การเคารพธงชาติ
พระมหากษัตริย์ บุคคลสำคัญของชาติ การ
รักษาสาธารณสมบัติของชาติ
ข. วัฒนธรรมในการแต่งกาย

ในการรับประทานอาหาร

5. วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
วันธรรมสวนะ วันวิสาขบูชา
วันอาสาฬหบูชา วันมาฆบูชา

ค. มารยาทที่กิน-มารยาททางกาย ทรง
วาจา การรับประทานอาหาร การ
ให้ของและรับของจากผู้ใหญ่ การ
ก้มคอกับผู้อื่น

5. วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
วันธรรมสวนะ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา
วันอาสาฬหบูชา

ชั้นต้น 3 ชั้นต้น 4

ความมุ่งหมาย

1. เพื่อให้ศึกษาพุทธประวัติโดยย่อพอเหมาะแก่วัย
2. เพื่อให้รู้จักวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและประเพณี
3. เพื่อให้เด็กเข้าใจและปฏิบัติตามแนวของพระพุทธเจ้า

หลักสูตรชั้นต้น 3

1. กำนึกเจ้าชายสิทธัตถะ
2. ชีวิตในปฐมวัย
3. การออกบวช
4. การตรัสรู้
5. นิพพาน
6. วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและ
ประเพณีไทย-วันวิสาขบูชา
วันมาฆบูชา วันพระ
ประเพณีวันสงกรานต์ ประเพณีวัน
ลอยกระทง

ชั้นต้น 4

1. กำนึกเจ้าชายสิทธัตถะ
2. ชีวิตในเยาว์วัย
3. การสละโลก
4. การพยายามก่อนตรัสรู้
5. ตรัสรู้และประกาศธรรม
6. ปรีนิพพาน
7. วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและประเพณี
ไทย-มาฆบูชา วิสาขบูชา อาสาฬหบูชา
วันธรรมสวนะ ประเพณีวันขึ้นปีใหม่
ประเพณีทำบุญวันเกิด

ความมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาพุทธประวัติ ชั้นกลาง 1,2,3

1. เพื่อให้ศึกษาพุทธประวัติโดยย่อ
2. เพื่อให้รู้จักวันสำคัญทางพุทธศาสนาและประเพณีไทย
3. เพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจและปฏิบัติตามแนวของพระพุทธเจ้า
4. เพื่อให้ให้นักเรียนนิยมชมชอบในประเพณี

หลักสูตรชั้นกลาง 1

1. ชาตินิยม
2. การประสูติ
3. ชีวิตในเยาว์วัย
4. การเสด็จออกผนวช
5. การตรัสรู้
6. ประกาศศาสนา
7. ปรีณิพพาน
8. วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและประเพณี
วันขึ้นปีใหม่ ประเพณีทำบุญวันเกิด

หลักสูตรชั้นกลาง 2

1. ชมภทวิป-อาณาเขตประชากร การศึกษา
2. แคว้นและเมืองที่ควรรู้-สักกะ-โกวิยะ
มคชกาสิ วัชชี มัลละ
3. กำเนิดเจ้าชายสิทธัตถะ
4. ชีวิตในวัยเด็ก
5. ออกบวช
6. ตรัสรู้
7. ประกาศศาสนา
8. เสด็จกรุงกบิลพัสดุ์ ไปรคพุทธบิดา
9. ปรีณิพพาน
10. วันสำคัญ ทางพระพุทธศาสนาและ
ประเพณีการบวช งานศพ ฯลฯ

หลักสูตรชั้นกลาง 3

1. ประเทศอินเดียสมัยพุทธกาล-อาณาเขต ประชาชน ความเชื่อถือ วรรณะ
2. กำเนิดเจ้าชายสิทธัตถะ
3. วัยหนุ่ม
4. เสด็จออกบวช
5. ตรัสรู้
6. ประกาศศาสนา
7. เรื่องที่ควรศึกษาโดยย่อ-เสด็จสู่กรุงกบิลพัสดุ์ ศากยกุมารออกบวชตามเสด็จ ฯลฯ

8. ปรีนิพพาน

9. วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและประเพณีทำบุญวันสารทและทอดกฐิน

ความมุ่งหมายของหลักสูตรชั้นปลาย 1,2

1. เพื่อให้ศึกษาพุทธประวัติโดยสังเขป
2. เพื่อให้ศึกษาพุทธจริยาวัตรบางตอน
3. เพื่อให้ศึกษาประวัติพระสาวกบางองค์
4. เพื่อให้ปฏิบัติตามแนวพุทธจริยาวัตรและสาวกจริยาวัตร
5. เพื่อปลูกฝังความนิยมในวัฒนธรรมและประเพณีไทย

สำหรับความมุ่งหมายของหลักสูตรชั้นปลาย 2 มีเพิ่มจากความมุ่งหมาย 5 ข้อดังกล่าว อีกหนึ่งข้อคือ เพื่อให้ศึกษาพุทธประวัติบางตอนโดยละเอียด

หลักสูตรชั้นปลาย 1

1. ชมพู่ทวีป
2. ศากยวงศ์และโกถยวงศ์-ความเป็นมา
3. พุทธประวัติโดยสังเขป
4. ประกาศธรรม
5. พุทธจริยาวัตร-ความไม่มีชัศตยมานะและ
ทิฐิมานะ ความสนใจในการศึกษา ความ
เมตตากรุณา ความสามารถครองตนใน
วัยรุ่น ความช่างสังเกต
6. ประวัติพระสาวก-พระอานนท์
พระอัญญาโกณฑัญญะ พระนันทะ
พระนางมหาปชาบดีโคตมี
พระนาง รูปนันทา

หลักสูตรชั้นปลาย 2

1. ทบสวนพุทธประวัติ
2. ตรีสรู
3. ประดิษฐานพุทธศาสนา
4. พุทธจริยาวัตรบางตอน
ความเสียสละ ความมีนิสัยเชื่อถือตาม
เหตุผล ความพากเพียรพยายาม
ความตั้งใจจริง ความมีนิสัยต่อสู้สรรค
ของชีวิต ความปรารถนาดีต่อผู้อื่น
กุศโลบายในการจูงใจคน ความมีสัจจะ
ความกตัญญูกตเวที ความมีใจหนักแน่น
ออกทน ความมีใจเข้มแข็งไม่หวั่น
ต่อความตาย
5. ประวัติพระสาวก-พระมหากัสสป พระราชนะ

พระราहुล พระโสณ โกฬิวิสะ
กุนทลเถสีเถรี ปาฐาจารย์เถรี
กัสาโคทมเถรี อนาถมิตติกเศรษฐี

7. วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา	6. วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
8. ประเพณี การทำบุญขึ้นบ้านใหม่ การทำบุญ
อุทิศส่วนกุศลให้ญาติ	7. ประเพณีไทย-ทฤษฎสงกรานต์
การเขียนเทียน
9. ปกิณกะกะ-หน้าที่ของพุทธศาสนิกชน
- การแก้ปัญหา	

ความมุ่งหมายของหลักสูตรชั้นปลาย 3

1. เพื่อให้ศึกษาพุทธประวัติโดยสังเขป
2. เพื่อให้ศึกษาพุทธประวัติแนววิจารณ์
3. เพื่อให้รู้จักถือเอาสารัตถะในการศึกษาพุทธประวัติและสาวกประวัติมาเป็น
ประโยชน์แก่ตน
4. เพื่อปลูกฝังให้เกิดศรัทธา อันประกอบด้วยเหตุและผลในศาสนาของตน
5. เพื่อปลูกฝังความนิยมประเพณีไทยอันเนื่องมาแต่พระพุทธศาสนา

หัวข้อเรื่องที่สอนในชั้นปลาย 3 กำหนดเวลาเรียน 1 ปี คือ 40 ชั่วโมง

1. ทบพวนพุทธประวัติ	
2. การบำเพ็ญพุทธกิจ	
3. พุทธประวัติแนววิจารณ์	- อภินิหารของเจ้าชายสิทธัตถะในวันประสูติ
มูลเหตุที่พระบิคามิต้องการให้เจ้าชายทรงออก
ผนวช วิธีการออกทรงผนวช มูลเหตุแห่งการ
โปรดเบญจวัคคีย์
4. ประวัติพระสาวก	- พระสารีบุตร พระโมกคัลลัน พระองคุลีมาล
พระรัฐบาล พระอุบาลี พระเทวทัตต์ เขมาเถรี
อุบลวรรณาเถรี นางวิสาขามหาอุบาลิกา
5. ปกิณกะ	- จตุสังเขปสถาน ถูปเทพบุคคล เจคีย์ 4
ประเภท

6. ประเพณีไทย

- การบรรพชาอุปสมบท การทอดกฐิน ลอยกระทง
ประเพณีขึ้นปีใหม่

ความมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาพุทธประวัติชั้นสูง 1 และ 2

ชั้นสูง 1

1. เพื่อศึกษาใหญ่พุทธประวัติโดยสังเขป
2. เพื่อศึกษาพุทธประวัติแนววิจารณ์
3. เพื่อศึกษาในรูปความเป็นมาแห่งพระ
ธรรมวินัย
4. เพื่อศึกษาใหญ่ประเพณีพิธีกรรมทาง
ศาสนา
5. เพื่อนำพุทธจริยาวัตรไปเป็นแบบอย่าง
ในทางปฏิบัติ

ชั้นสูง 2

1. เพื่อให้ศึกษาประวัติศาสตร์ พระพุทธศาสนา
ในอินเดีย
2. เพื่อให้ศึกษาเหตุการณ์อันสำคัญทางพระ
พุทธศาสนา
3. เพื่อให้ศึกษาพระพุทธศาสนาในเมืองไทย
4. เพื่อให้ศึกษาประวัติบุคคลสำคัญที่เกี่ยวกับ
พระพุทธศาสนา
5. เพื่อให้ศึกษาพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา

หลักสูตร ชั้นสูง 1

1. พุทธประวัติโดยสังเขป
2. พุทธประวัติแนววิจารณ์ เช่น
 - วิจารณ์การทางความคิดของอินเดีย
สมัยพุทธกาล
 - เรื่องคักพระเมาลีควยพระชรรค์
เหลือยาวประมาณ 2 องคุลี
ม้วนกลมเป็นทักษิณาวฏี คง ฏอยู่
อย่างนี้จนกระทั่งนิพพาน
 - มูลเหตุที่กสินพระทัยประกาศศาสนา

ฯลฯ

3. ความเป็นมาแห่งพระธรรมวินัย เช่น
 - โอวาทปาฏิโมกข์, สังคหิสูตร และ
หตุตฺถรสุตฺร มหปาเทส 4

หลักสูตรชั้นสูง 2

1. ประวัติศาสตร์ พระพุทธศาสนาในอินเดียสมัย
 - การสังคายนาพระธรรมวินัยและเหตุที่
พระพุทธศาสนาเสื่อมจากอินเดีย
2. พระพุทธศาสนาในประเทศไทย
 - ก. พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทย 4 ยุค
คือ ลัทธิหินยานอย่างเถรวาท
ลัทธิมหายาน
ลัทธิหินยานอย่างพุทฺถาม
ลัทธิลังกาวงศ์
 - ข. พระพุทธศาสนาสมัยสุโขทัย
 - ค. พระพุทธศาสนาสมัยกรุงศรีอยุธยา
 - ง. พระพุทธศาสนาสมัยกรุงธนบุรี
 - จ. พระพุทธศาสนาสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

- พระพุทธเจ้าทรงตั้งพระธรรมวินัย
เป็นตัวแทนของพระองค์
 - มูลเหตุให้พระพุทธศาสนาแตกออกเป็นนิกายต่าง ๆ
 - หลักการที่คตินพระธรรมวินัย
8 ประการ
 - พระคัมภีร์และวรรณคดีทางพระพุทธศาสนา
4. พิธีกรรมทางศาสนา
- คำอาราธนา คือ 5 คือ 8 ธรรม
พระปริตร
 - คำกรวดน้ำ - ความมุ่งหมาย
 - พิธีทำบุญประจำปี
 - การทำบุญตักบาตร การถวายสังฆทาน
การถวายสลากภัต
การถวายผ้าจ่านำพรรษา
3. บุคคลสำคัญในพระพุทธศาสนา
- พระเจ้าอโศกมหาราช
 - พระยามิลินท์
 - พระพุทธโฆษาจารย์
4. พิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา
- ก. กิจกรรมเบื้องต้น
1. จักสดานที่ การปลุกเสกอาสนะ
วางพระพุทธรูป โต๊ะหมู่บูชา
ดอกไม้ แจกัน
 2. การนิมนต์พระสงฆ์
 3. พิธีอาราธนา
- ข. การทำบุญในพิธีต่าง ๆ
- การทอดกฐิน การทอดผ้าป่า
 - การทำบุญวันเกิด
 - การทำบุญอายุ การทำบุญขึ้นบ้านใหม่
 - พิธีเกี่ยวกับศพ

แนวการสอนวิชาการศาสนา

ชั้นพระพุทธศาสนา 1-6

(ป.5 - ม.ศ.3)

ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ - สภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย

ความมุ่งหมายของวิชาการศาสนาชั้นพระพุทธศาสนา 1, 2, 3

1. เพื่อให้นักเรียนรู้อะไรและปฏิบัติหน้าที่พุทธศาสนิกชนเบื้องต้นถูกต้อง
2. เพื่อให้นักเรียนรู้อะไรและปฏิบัติหน้าที่พุทธศาสนิกชนเบื้องต้นและยอมรับปฏิบัติตามด้วยความจริงใจ
3. เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่า ประพฤติดี เป็นพลเมืองที่มีความสุขในสังคม
4. เพื่อให้นักเรียนรู้พุทธประวัติและอนุพุทธประวัติ-สาวกพอสมควร

แนวการสอน

ชั้นพระพุทธศาสนา 1 (ประถมปีที่ 5) ชั้นพระพุทธศาสนา 2 (ประถม 6)

1. หน้าที่ของพุทธศาสนิกชน

- ความยึดมั่นในพระรัตนตรัย	- การถึงพระรัตนตรัยเป็นสรณะ
- พิธีไหว้พระสวดมนต์เบื้องต้น	- พิธีกรรมทางศาสนาขั้นต้น
- วิธีปฏิบัติพระสงฆ์	- การทำบุญทางพระพุทธศาสนา

2. ชরรมจริยา-คุณสมบัติผู้ดีและขนบธรรมเนียมประเพณีไทย

- ความกตัญญูต่อบุคคล	- ความโอบอ้อมอารี
- ความเมตตากรุณา	- ความอดทน
- วาจาเป็นสุภาษิต	- ความมีระเบียบวินัย
- ความสุภาพอ่อนน้อม	- ความอดุสาหะ
- คุณสมบัติผู้ดี	- ความกล้าหาญ
- ขนบธรรมเนียมประเพณีไทย	- ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา
ความหมาย การแสดงความรัก	- ผู้ดีก็มารยาทในสังคม
ประเพณีการทำบุญ	- การปฏิบัติตนต่อชุมชนและสถานที่

3. พุทธประวัติ

- พระวงศ์เจ้าชายสิทธัตถะ การประกาศศาสนา และปรินิพพาน
- พระวงศ์ เจ้าชายสิทธัตถะ พระพุทธเจ้าและการประกาศศาสนา ปรินิพพาน

4. พุทธประวัติ-สาวกประวัติ

- พระราหูเถระ พระวัชชีเถระ สุนนสามเณร
- พระจันทราเถระ พระอังกุสิมารเถระ อุกคเสนเสฏฐบุตร ชัมพูกาชีวก นางปฎาจารา ลกฤษฏภักขิยเถระ

5. เรียงความ

- เช่น คนเป็นที่พึ่งของตน เกิดที่โรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ฯลฯ
- เช่น คำสัจเป็นคำไม่ตาย ความดีของพุทธศาสนา สิ่งที่เราได้จากโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ชั้นพระพุทธศาสนา 3 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 7)

1. หน้าที่ของพุทธศาสนิกชน
 - ก. หน้าที่ที่พุทธมามกะจะพึงกระทำต่อพระรัตนตรัย
 - ข. การจัดสถานที่ทำบุญทางศาสนา เช่น การจัดโต๊ะบูชา การจัดสถานที่ต้อนรับพระสงฆ์
2. ธรรมจริยา-วัฒนธรรมไทย

ความซื่อสัตย์ การตรงต่อเวลาและหน้าที่ ความมขยัสถ์ การคบมิตร การถือประโยชน์ส่วนรวม ความสามัคคี วัฒนธรรมไทย การฝึกอบรมตนให้มีวัฒนธรรมคานทาง ๆ
3. พุทธประวัติ ชมพูทวีป พระวงศ์ เจ้าชายสิทธัตถะ การตรัสรู้ ประกาศศาสนา และปรินิพพาน
4. อนุพุทธประวัติ - สาวกประวัติ-พระสาวกและพระโมคคัลลานะ ปริชิตพราหมณ์ ชีวกโกมารภจ นางกฤษฏลเกสี
5. เรียงความ เช่น ปัญญาเป็นแสงสว่างในโลก หน้าที่พุทธศาสนิกชน หน้าที่ของบุญ ฯลฯ

ความมุ่งหมายของวิชาการศาสนาชั้นพระพุทธศาสนา 4,5,6

1. เพื่อให้นักเรียนรู้น้ำที่ของพุทธศาสนิกชน
2. เพื่อให้นักเรียนใ้ศึกษาหลักธรรมในพุทธศาสนาซึ่ง เป็นศาสนาของตน
3. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจหลักธรรมอย่างซาบซึ้งและยอมรับปฏิบัติตามด้วยความจริงใจ
4. เพื่อให้นักเรียนเว้นชั่ว ประพฤติเป็นพลเมืองที่มีความสุขในสังคมปัจจุบัน

ชั้นพระพุทธศาสนา 4 (ม.ศ.1)

1. น้ำที่ของพุทธศาสนิกชน
 - การปฏิบัติตนในฐานะพุทธมามกะ
 - วันสำคัญทางพุทธศาสนา เช่นวันวิสาขบูชา มาฆบูชา วันพระ วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา ฯลฯ
2. ธรรมจริยาและคิหิปฏิบัติ
 - ธรรมมีอุปการะมาก 2 สติ สัมปชัญญะ
 - มุคคลดหาไคยยาก 2 ปุพเพการี กตัญญูกถเวที
 - พุทธโศวาท 3 หุจวิต สุจวิต วิธีฝึกใจให้สงบ
 - บุญกิริยาวัตถุ 3 ทาน ศีล ภาวนา
 - คารวะ
 - ทิศ 6
 - ประเพณีและวัฒนธรรมประจำชาติ
3. พุทธประวัติ
4. อนุพุทธประวัติ-สาวกประวัติ
 - อัญญาโกทัญญะ พระยสะ พระอรุโรวะ
 - กัสสปะ สาณูสามเณร ฯลฯ

ชั้นพระพุทธศาสนา 5 (ม.ศ.2)

1. น้ำที่ของพุทธศาสนิกชน
 - การเข้าถึงพระรัตนตรัย
 - การรักษาเบญจศีล เบญจธรรม
 - การทำบุญในวันเข้าพรรษาและวันออกพรรษา
2. ธรรมจริยาและคิหิปฏิบัติ
 - ธรรมอันทำให้งาม 2 ชั้นติ โสรัจจะ
 - ธรรมเครื่องคุ้มครองโลก 2 ทิริโอทปปะ
 - วุฒิธรรม 4
 - เวสาลีชกกรรณธรรม 5
 - ทิฏฐิธัมมิกัตถประโยชน์
 - มิตถปฏิรูป
 - คุณสมบัติของผู้ดีและมารยาทในสังคม ลักษณะผู้ดี มารยาทในโอกาสต่าง ๆ
3. พุทธประวัติ
4. อนุพุทธประวัติ-สาวกประวัติ
 - พระมหากัสสปะ
 - พระราหุล พระนางมหาปชาบดีโคตมี
 - อนาถบิณฑิกเศรษฐี

5. เรียงความ

เช่น เมตตาเป็นธรรมเครื่องกำจัด
ความกตัญญูกตเวทิต่างเป็นเครื่องหมายของ
คนดี การแสดงความเคารพต่อพระรัตนตรัย
 ฯลฯ

5. เรียงความ

เช่น จงชนะคนชั่วด้วยความดี
พระรัตนตรัย หน้าที่ของยุวพุทธ
วันสำคัญทางศาสนา การคบคนดีเป็น
อุดมมงคล

ชั้นพระพุทธศาสนา 6 (ม.ศ.3)

1. หน้าที่ของพุทธศาสนิกชน เช่น การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ การเวียนเทียน การทำบุญ
เลี้ยงพระ การบวชบรรพชา
2. ขรรณจริยาและคิทธิปฏิบัติ เช่น จริยศาสตร์พระพุทธศาสนา อกุศลมูล 3 (โลภะ โทสะ
โมหะ) อิทธิบาท 4 มรณวาทธรรม 4 (สังขะ ทยะ ชันตี จากะ)
สังคหวัตถุ 4 (ทาน ปิยวาจา อັถถจริยา สมานัตตา) เหตุทำให้ตระกูลเสื่อม
สัปปริสธรรม 7
3. พุทธประวัติ
4. อนุพุทธประวัติ-สาวกประวัติ เช่น พระสารีบุตร พระมหาโมคคัลลานะ พระมหากัจจายะ-
เถระ พระวัฏฏะภิบาล พระอานนท์ นางวิสาขา
5. เรียงความ เช่น ผู้รักศึกษาจะเป็นผู้เจริญ, "คนดี" ตามหลักพระพุทธศาสนา, คุณ-
ประโยชน์ของพระพุทธศาสนา วันสำคัญ พิธีต่าง ๆ ฯลฯ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หลักสูตรวิชาธรรมโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ฉบับกรมการศาสนา พ.ศ.2522¹

การจัดระดับหลักสูตรแบ่งเป็น 3 ระดับ

- ระดับประถมศึกษา
- ระดับมัธยมศึกษา
- ระดับอุดมศึกษา

การจัดชั้นเรียนจัดเป็น 4 ชั้น

- ชั้นเตรียม หมายถึงชั้น ป.1 - ป.3
- ชั้นต้น หมายถึงชั้น ป.4 - ป.6
- ชั้นกลาง หมายถึงชั้น ม.1 - ม.3
- ชั้นสูง หมายถึงชั้น ม.4 - ม.6

หมายเหตุ ระดับอุดมศึกษา ยังไม่ได้จัดทำหลักสูตร

ชั้นเตรียม (ป.1 - ป.3)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้เด็กเรียนศรัทธาในพระพุทธศาสนา
2. เพื่อให้เด็กเรียนคำร้องตนโดยถูกต้องในสังคม
3. เพื่อให้เด็กเรียนรู้อุปนิสัยของชีวิตในสังคม
4. เพื่อให้เด็กเรียนรู้จักรับผิดชอบตนเอง
5. เพื่อให้เด็กเรียนรู้จักรับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติ
6. เพื่อให้เด็กเรียนรู้จักประเพณีของชาติและมารยาทที่งดงาม

¹กระทรวงศึกษาธิการ, กรมการศาสนา, หลักสูตรวิชาธรรมโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ (ฝ่ายศาสนสถานศึกษา, กองศาสนศึกษา, กรมการศาสนา, พิมพ์ครั้งที่ 2, 2525).

ชั้นเตรียม 1 (ป.1)

มีเนื้อหาในการสอนดังนี้

1. ชีวิตในบ้าน
 - ความรักของพ่อแม่
 - การปฏิบัติตนต่อพ่อแม่
 - ความรักของพี่น้อง
 - การปฏิบัติตนต่อพี่น้อง
2. ชีวิตที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ
 - ธรรมชาติ
 - คุณค่าและประโยชน์ของธรรมชาติ
 - ความगरุณาต่อสัตว์
 - การบำรงรักษาธรรมชาติ
3. ชีวิตในโรงเรียน
 - โรงเรียน
 - ความดีของครู
 - การปฏิบัติต่อครู
 - ความรักเพื่อน
 - การปฏิบัติต่อโรงเรียน
4. ความดีของศาสนา- ศาสนา
 - คุณของพระพุทธเจ้า
 - คุณของพระธรรม
 - คุณของพระสงฆ์
 - การปฏิบัติต่อพระพุทธเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์
 - สถานที่และสิ่งทีควรเคารพบูชา
 - การปฏิบัติต่อสถานที่และสิ่งทีควรเคารพบูชา

ชั้นเตรียม 2 (ป.2)

เนื้อหาในการสอนดังนี้

1. ความสัมพันธ์ในเครือญาติ
 - ความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัว
 - ความสัมพันธ์กับญาติผู้ใหญ่
2. ชีวิตในโรงเรียน
 - การเรียน
 - การเล่น
 - การทำงาน
 - การอยู่ร่วมกัน
3. ชีวิตในชุมชน
 - ความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน
 - การปฏิบัติต่อผู้ใหญ่ทั่วไป
 - การปฏิบัติต่อผู้ทำประโยชน์แก่ชุมชน
 - การรักษาความสะอาดและความปลอดภัย
 - ความรักชาติ
4. ความดีของศาสนา
 - คุณของพระพุทธเจ้า
 - คุณของพระธรรม
 - คุณของพระสงฆ์
 - การปฏิบัติต่อพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์
 - สถานที่และสิ่งที่ควรเคารพบูชา

ชั้นเตรียม 3 (ป.3)

เนื้อหาในการสอนมีดังนี้

1. ผู้มีอุปการคุณ
 - ผู้มีอุปการคุณโดยตรง
 - ผู้มีอุปการคุณโดยอ้อม

2. มิตรสหาย

- เพื่อนคือใคร
- ความสำคัญของเพื่อน
- ประเภทของเพื่อน
- ลักษณะของเพื่อน
- จี๊ปฏิบัติต่อเพื่อน

3. การช่วยเหลือ

- คนที่ควรได้รับความช่วยเหลือ
- วิธีให้ความช่วยเหลือ

4. สิ่งส่งเสริมความดีงามของสังคม

- ขรรพชาติ
- สาธารณสมบัติ
- ปุชนิยมสถาน ปุชนิยมวัตถุ โบราณสถาน โบราณสถาน ศิลปวัตถุ
- สิ่งที่เป็นสัญลักษณ์ของชาติ

5. พระรัตนตรัย

- พระรัตนตรัยคืออะไร
- ความสำคัญของพระรัตนตรัย
- คุณของพระรัตนตรัย
- การปฏิบัติต่อพระรัตนตรัย

จบชั้น เตรียม

ชั้นต้น (ป.4 - ป.6)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนเกิดศรัทธาในพระพุทธศาสนา
2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักนำหลักธรรมไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน
3. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนให้แสดงออกในทางที่ดีงามและเป็นประโยชน์
4. เพื่อให้นักเรียนรู้จักคบมิตรและเอาอย่างในทางที่ดีงาม

5. เพื่อให้ นัก เรียน รู้จัก เคารพ ระเบียบ และ กฎ กติกา ของ สังคม
6. เพื่อให้ นัก เรียน รู้จัก หัก ใจ ตน เอง
7. เพื่อให้ นัก เรียน รู้จัก มี ชาติ ศักดิ์
8. เพื่อให้ นัก เรียน รู้จัก นำ เติญ สาธารณ ประโยชน์

ชั้น ทน 1 (ป.4)

มี เนื้อหา ในการ สอน ดังนี้

1. การ เคารพ
 - ความหมาย
 - บุคคล ที่ ควร เคารพ
 - วิธี แสดง ความ เคารพ
2. การ รู้จัก รับผิดชอบ
 - ความหมาย
 - ลักษณะ ของ การ รู้จัก รับผิดชอบ
 - ความ สำคัญ ของ การ รู้จัก รับผิดชอบ
3. การ ค้นหา และ การ อยู่ ร่วม กัน
 - ความ รัก หมู กัน
 - ความ มี น้ำ ใจ เป็น นัก กีฬา
 - ความ เอื้อ เพื่อ เติญ
 - ความ มี ชาติ ศักดิ์
 - ความ มี ชาติ ศักดิ์
4. การ ประหยัด
 - ความหมาย
 - หลัก การ ประหยัด
 - ประโยชน์ และ ความ สำคัญ
5. การ นำ เติญ ประโยชน์
 - ความหมาย
 - วิธี นำ เติญ ประโยชน์

- คุณธรรมของผู้บำเพ็ญประโยชน์
 - ความสำคัญของการบำเพ็ญประโยชน์
6. ความเป็นพุทธมามกะ
- ความหมาย
 - พระรัตนตรัย
 - คุณของพระรัตนตรัย
 - การเข้าถึงพระรัตนตรัย
 - การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ
 - หน้าที่ของพุทธมามกะ

ขั้นต้น 2 (ป.5)

มีเนื้อหาในการสอนดังนี้

1. คุณของพระพุทธศาสนา
 - ความสำคัญของพระพุทธศาสนา
 - พระรัตนตรัย
2. ศีล
 - ความหมายของศีล
 - ความสำคัญของศีล
 - ศีล 5
3. ขรรมจริยา
 - ความซื่อตรง
พุทธศาสนสุภาษิต
ยถาวาที ทถากาโร พุคฺคโยงโร ทาธโยงโน (ขุ.ชา. 27/605/146)
สจฺเจน กิคุคฺคิ ปญฺโปกิ คนได้เกียรติเพราะความสัตย์ (ขุ.สุ. 25/311/361)
 - ความสุภาพอ่อนน้อม
พุทธศาสนสุภาษิต
บุชฺโกลิ อภเต ปุชฺ วบุทฺโกลิ ปฏิวบุทฺโท บุษฺาเชายอมโกมฺุชฺาคอม โหวฺุชฺายอม
โคโหวฺุชฺาคอม (น.ชา. 28/401/154)

นิวาตวคฺคิ อคฺคตฺทโช ทาทิโส ลภเต ยถํ
 ความอ่อนน้อม ไม่กระต้าง ย่อมได้เกียรติยศ
 (ที.ปา. 11/205/206)

- การกัมมิตฺร

พุทธศาสนสุภาษิต

ยํ เว เสวติ ทาทิโส คมคฺนิกยํมเป็นเช่นคนนั้น
 (ว.ว.นัย พุ.อิติ. 25/254/283)

มาตา มิตฺตุํ สเก ชเร มารคาเป็นมิตรในเรือนของคน
 (ส.ส. 15/163/50)

- ความโอบอ้อมอารี

พุทธศาสนสุภาษิต

โลโกปคฺคณฺญิกกา เมตฺตกา เมตฺตกาเป็นขรรคมค้ำจุนโลก (ว.ว.)
 ทํ มิตฺตุกาณิ คณฺดกิ ผู้ให้ยอมผูกไมตรีไว้ได้
 (ส.ส. 15/845/316)

ทพฺพานโน ปิโย โหติ ผู้ให้ยอมเป็นที่รัก
 (อรุ. ปญฺจก 22/35/44)

- ความมีสติรอบคอบ

พุทธศาสนสุภาษิต

สติ สหฺพฺพทฺถ ปคฺคิตฺยา ในการทำงานทุกอย่างต้องใช้สติ
 (ว.ว.)

สทิมโท สุเว เสยฺโย ผู้มีสติยอมเจริญยิ่งขึ้นทุกวัน
 (ส.ส. 15/812/306)

ชั้นต้น 3 (ป.6)

มีเนื้อหาในการสอนดังนี้

1. คุณของพระพุทธศาสนา

- ความสำคัญของพระพุทธศาสนา
- พระรัตนตรัย

- คุณของพระรัตนตรัย
- ไตรสรณาคมน์

2. ศิล

- ความหมายของศีล
- ความสำคัญของศีล
- เบญจศีล

3. ขรรณจวิทยา

- บุญบาป

พุทธศาสนสุภาษิต

สุโข บุญสูงสุด อจฺจโย สังสมความดี ทำให้มีสุข

(ข.ช. 25/19/30)

ทุโก โข ปาปสูงสุด อจฺจโย สังสมความชั่ว ทำตัวให้ทุกข์

(ข.ช. 25/19/30)

- ความอุกสาทะ

พุทธศาสนสุภาษิต

วิริเยน ทุกฺขมจฺเจติ ล้วงทุกข์ได้ เหนือความเพียร

(ข.ส. 25/311/361)

อุฏฺฐาตา วิญฺญาต ฆนึ คนขย้นยอมมหาทรัพย์ได้

(ข.ส. 25/311/361)

- ความมัชยัสสัถ

พุทธศาสนสุภาษิต

มคฺคตญฺญตา สทา สาธุ ความรู้จักประมาณให้หมดดีทุกเมื่อ

(ว.ว.)

ทลิตฺถิยํ ทุกฺขํ โลเก ความจนเป็นทุกข์ในโลก

(อญ. ฉกุก. 22/316/395)

- ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา

พุทธศาสนสุภาษิต

อภฺตุตา หเว ธิทํ เสยฺโย ชนะคนนั้นแลประเสริฐกว่า

(ข.ช. 25/18/29)

อสาธุ สาธุมา ชินะ ทิ้งชนะความชั่วร้ายความดี

(ข.ช. 25/27/45)

- ความออกทน

พุทธศาสนสุภาษิต

ชนุกิ นิคสูวาวหา ความออกทน นำมาซึ่งประโยชน์สุข

(ส.ม.)

ชนุกิ ชีรสุต อุงกาโร ความออกทน เป็นเครื่องประคับของนักปราชญ์

(ส.ม.)

- ความกล้าหาญ

พุทธศาสนสุภาษิต

อุงคิ ชนุ ชีวิทญฺอาปิ สมนุ จเช นโร ชนฺมเมนุสฺสรนุโท

เมื่อไปถึงขรรคม ทิ้งยอมสละไค้ทุกอย่าง ทั้งอวัยวะ ทรัพย์ และแม่ชีวิค

(ข.ช. 28/382/147)

จบชั้นต้น

ชั้นกลาง (ม.1 - ม.3)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้หนักเรียนรูจักฝึกฝนอบรมและบังคับควบคุมตนเอง
2. เพื่อให้หนักเรียนรูจักรับผิดชอบตนเองและส่วนรวม
3. เพื่อให้หนักเรียนรูจักรักษาสาธารณสมบัติ
4. เพื่อให้หนักเรียนรูจักวางตัวให้ถูกต้องในสังคม
5. เพื่อให้หนักเรียนเข้าใจสาระธรรมและแนวปฏิบัติในพระพุทธศาสนาเพิ่มขึ้น
6. เพื่อให้หนักเรียนรูศาสนาของประชาชนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ชั้นกลาง 1 (ม.1)

มีเนื้อหาในการสอนดังนี้

1. คุณของพระพุทธศาสนา

- พระพุทธเจ้า

- พระธรรม
- พระสงฆ์
- วัถุ
- พิธีกรรม
- พุทธศาสนิก

2. ศิล

- คุณประโยชน์ของความคิด
- ลักษณะของคนมีศิลปะและไม่มีศิลปะ
- วิธีฝึกหัดรวมให้เป็นคนมีศิลปะ
- เบญจศิลปะ
- เบญจธรรม

3. ธรรมจริยา

- ความสามัคคี

พุทธศาสนสุภาษิต

สุชา สงฆสูงสุด สามัคคี ความพร้อมเพรียงของหมู่ให้เกิดสุข

(ข. อธิ. 25/197/238)

สามัคคี วุฒิสาธิกา ความสามัคคีทำให้มีความเจริญ

(ส. ส.)

- ความตรงต่อเวลา
- การถือประโยชน์ส่วนรวม

พุทธศาสนสุภาษิต

เนกาดี ลภเต สุขิ กิณคนเก็วยอมไม่ได้สุข

(ข. ขา. 27/1674/333)

อตุตทุณฺษญฺ อสุจิ มนุสฺส คนเห็นแก่ตัวเป็นคนสกปรก

(ข. ส. 25/296/339)

- การรู้จักหน้าที่

พุทธศาสนสุภาษิต

อตุตโนว อเวกฺเขยฺย หนั้นตรวจตราการงานของตน

(ข. ข. 25/14/21)

อชฺเชว กิจฺจมาตปฺปํ วัฑฒนากรงานเสยฺยเตวันนํ

(ม.จ. 14/527/348)

กณฺณกฺขสฺส เม รกฺขิตฺตฺวา วิคิปปตฺตฺติ วันตึนลฺวงไป บคฺคินึเรทาอะโรยฺยู

(ขง. พสก. 24/48/92)

- ความเคารพเชื่อฟัง

พุทธศาสนสุภาษิต

สกุทฺทฺวา สกุทฺโต โทติ ครุ โทติ สคารโว

สํกการะเข เราถึเป็นทึสํกการะ การวะเข เราถึเป็นทึครวะ

(ข.ชา. 28/401/154)

การโว จ นิวาโต จ เวทฺมมฺงคณฺมุทฺตมํ

ความเคารพและอ่อนน้อมถ่อมตน---เป็นมงคลอันสูงสุด

(พ.พ. 25/6/4)

- ความไม่พยายาม

พุทธศาสนสุภาษิต

อหฺยปรชฺฉํ สุขํ ความไม่พยายามเป็นสุขในโลก

(พ.จ. 25/51/86)

- อยาฆมุข 6

พุทธศาสนสุภาษิต

ปรปรานํ อกรณํ สุขํ ไม่ทำความชั่วทั้งหลาย ย่อมไถ่สุข

(ข.ช. 25/33/59)

ชั้นกลาง 2 (ม.2)

มีเนื้อหาในการสอนดังนี้

1. คุณค่าของศาสนา

- ความจำเป็นของศาสนา

- พระรัตนตรัย

- ความแตกต่างระหว่างการเคารพนับถือพระรัตนตรัยกับความเชื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในศาสนาอื่น

2. ศิล

- ความหมาย
- แบบจุศิล
- ประโยชน์ของการรักษาศิล 5

3. สวรรค์ธรรม

- ชั้น 5
- กรรม

4. ขรรณจริยา

- ศรัทธา 4
- พุทธโอวาท 3
- บุญกิริยาวัตถุ 3
- ขรรณมีอุปการะมาก 2 อย่าง
- คารวะ 6
- ทิส 6
- การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

5. ศาสนาคริสต์

- (ควรบอกด้วยว่าในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีประชาชนนับถือศาสนาอื่นอีก คืออิสลาม พราหมณ์ ฮินดู ซิกข์ บอกให้รู้แต่เพียงชื่อศาสนาเท่านั้น)

ชั้นกลาง 3 (ม.3)

มีเนื้อหาในการสอนดังนี้

1. คุณค่าของศาสนา

- อิทธิพลของพระพุทธศาสนาต่อชนชาติไทย
- พระรัตนตรัย
- ประโยชน์ของการเคารพบูชาพระรัตนตรัย

2. ศิล

- ประเภทของศิลที่ควรทราบ (ศิล 5, 8, 10, 227, 311)

3. สารคดีธรรม

- ชายคนละ 12
- ไตรลักษณ์

4. ธรรมจริยา

- ธรรมคำให้งาม 2
- ธรรมเป็นโลกบาล 2
- ปฏิรูปฆมิกัตถะ (สังวัตตนิทธรรม) 4 (อง.อตุตถ. 23/144/289)
- ฃายมุข 4
- ธรรมมีอุปการะมาก (จักร) 4 (อง.จตุตถ. 21/31/41)
- สัปปริสธรรม 7
- ทรมวิหาร 4

5. ศาสนาอิสลาม

- (ควรบอกควยว่าในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใที่มีประชาชนนับถือศาสนาอื่นอีก คือ คริสต์ พราหมณ์ ฮินดู ซิกข์ บอกให้รู้แต่เพียงชื่อศาสนาเท่านั้น)

จบชั้นกลาง

ชั้นสูง (ม.4 - ม.6)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้หมักเรียนรูจักใช้วิจารณ์ญาณ
2. เพื่อให้หมักเรียนรูจักแก้ไขปัญหาของคนและสังคม
3. เพื่อให้หมักเรียนรูจักรับผิดชอบตอตนเองและสังคม
4. เพื่อให้หมักเรียนรูจักค้ำเนินชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนา
5. เพื่อให้เป็นพลเมืองดีของชาติและพระศาสนา
6. เพื่อให้รู้คุณค่าของพระพุทธศาสนาที่ส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของสังคม
7. เพื่อให้รู้ถึงศาสนาของประชาชนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต

ชั้นสูง 1 (ม.4)

มีเนื้อหาในการสอนดังนี้

1. คุณค่าของศาสนา
 - ความดีเด่นของพระพุทธศาสนา
 - การบำรงส่งเสริมพระพุทธศาสนา
2. ศิลป
 - ศิลปะที่เป็นองค์ของมรดก
 - วิธีรักษาศิลป
3. สารีทศธรรม
 - สังสารวัฏฏ์
 - อริยสัจ 4
4. ธรรมจริยา
 - อกุศลมูล กุศลมูล
 - มุคคลดทาโคยาก 2
 - อิทธิบาท 4
 - สุขของคฤหัสถ์ 4
 - ขรราวาสธรรม 4
 - สังคหวัตถุ 4
 - วุฒิธรรม 4
 - สาราณียธรรม 6
 - ธรรมมีอุปการะมาก (อริยทรัพย์) 7 (ที่.ป.า. 11/321/264)
5. ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู
 - (ควรบอกกันว่าในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีประชาชนนับถือศาสนาอื่นอีกคือ อิสลาม ซิกข์ บอกให้รู้แต่เพียงชื่อศาสนาเท่านั้น)

ชั้นสูง 2 (ม.5)

มีเนื้อหาในการสอนดังนี้

1. พระรัตนตรัย

- พระพุทธเจ้า
- พระธรรม
- พระสงฆ์

2. ขรรพจรวิद्या

- อคท 4
- อบายมุข 6
- พิณรุฑมิมิกัดละ (สังวัตคตินิกขรรพ) 4
- หลักการแบ่งพรหัย
- ประโยชน์จากการถือเอาโลกพรหัย 5
- เหตุที่ทำให้พระกฤษณะมั่งคั่งตั้งอยู่ไค่นาน 4
- อัคคิปาริขริยา 3 (ไฟที่ควรมำรุง)
- สมชีวิขรรพ 4
- สัมปรายิกัดละ (สังวัตคตินิกขรรพ) 4
- องค์คุณของอุมาสถที่ตี 5
- บุญกิริยาวัคจ 10

3. มงคลสูตร

- ประวัคคิ
- ความหมายของมงคล
- หัวข้อมงคล 38

4. สวรรคตขรรพ

- นีวรณ 5
- สังโยชน 10

5. สมาริกาวนา

- ความหมาย
- ประเภทของภาวนา

- ประเภทของสมาธิ
- วิธีบำเพ็ญสมาธิภาวนา

6. ศาสนา

- ความสัมพันธ์ระหว่างศาสนากับมนุษย์
- ศาสนาธิปไตย
- (ควรบอกด้วยว่าในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีประชาชนนับถือศาสนาอื่นอีก คือ คริสต์ อิสลาม พราหมณ์ ฮินดู บอกให้รู้แต่เพียงชื่อศาสนาเท่านั้น)

ชั้นสูง 3 (ม.6)

มีเนื้อหาในการสอนดังนี้

1. ขรรวมจริยา

- มรรค 8
- กุศลกรรมบถ 10
- นาดกวมกรรม 10
- ขาวมี 10

2. พระสุตฺร

- กาลามสุตฺรหรือเกสปุตฺตยสุตฺร (อง.ทิก. 20/505/241)
- อคฺคณฺยสุตฺร (ที.ป.า. 11/51/87)
- จักกวัตฺตยสุตฺร (ที.ป.า. 11/33/62)
- ฎฺฎทันทยสุตฺร (ที.ส.ี.9/199/162)

3. สวาทถกรรม

- ปฏิจจสมุปบาท

4. แง่เขวเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา

- การสวคุมนต์
- พิธีกรรม
- สิ่งศักดิ์สิทธิ์และอภินิหาริหาริย
- การทำบุญ
- กรรม

- สันโดษ
 - ทรมวิหาร
 - การมองโลกและชีวิตในพระพุทธศาสนา
 - โลกีย์ธรรมและโลกุตระธรรม
5. วิปัสสนาภาวนา
- ความหมาย
 - วิปัสสนากรรมฐาน
 - อารมณ์ของวิปัสสนากรรมฐาน
 - การบำเพ็ญวิปัสสนากรรมฐาน
 - อานิสงส์การบำเพ็ญวิปัสสนากรรมฐาน
6. ศาสนาเปรียบเทียบ
- (ให้เปรียบเทียบศาสนาที่เรียนมาแล้ว ที่เกี่ยวกับกำเนิดศาสนา-หลักธรรม-พิธีกรรม-นิกาย)
7. หลักธรรมประยุกต์ (เอาใจให้นักเรียนเขียนเรียงความก็ได้)
- พระพุทธศาสนากับวิทยาศาสตร์
 - พระพุทธศาสนากับประชาธิปไตย
 - พระพุทธศาสนากับหลักเศรษฐศาสตร์
 - พระพุทธศาสนากับการแพทย์

จบชั้นสูง 3

ศูนย์วิทยุพัชรากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์โรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์
ฉบับกรมการศาสนา พ.ศ.2522¹

การจัดระดับหลักสูตรแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

- ระดับประถมศึกษา
- ระดับมัธยมศึกษา
- ระดับอุดมศึกษา

การจัดชั้นเรียนจัดเป็น 4 ชั้น

- ชั้นเตรียม หมายถึงชั้น ป.1 - ป.3
- ชั้นต้น หมายถึงชั้น ป.4 - ป.6
- ชั้นกลาง หมายถึงชั้น ป.1 - ม.3
- ชั้นสูง หมายถึงชั้น ม.4 - ม.6

หมายเหตุ ระดับอุดมศึกษา ยังไม่ได้ออกหลักสูตร

ชั้นเตรียม (ป.1 - ป.3)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้รู้ประวัติของพระพุทธเจ้าตามสมควรแก่วัย
2. เพื่อให้เด็กศรัทธาและความเคารพเลื่อมใสในพระพุทธเจ้า
3. เพื่อจูงใจให้ประพฤติตนตามอย่างพุทธจริยาวัตร
4. เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติธรรมด้วยการเรียนรู้ประวัติและการบำเพ็ญความดีของพระโพธิสัตว์
5. เพื่อให้ปฏิบัติตนถูกต้องในฐานะพุทธมามกะ

¹กระทรวงศึกษาธิการ, กรมการศาสนา, หลักสูตรวิชาประวัติพระพุทธศาสนา
โรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ (ฝ่ายศาสนสถานศึกษา กองศาสนศึกษา กรมการศาสนา,
พิมพ์ครั้งที่ 2, 2525).

6. เพื่อปลูกฝังนิสัยให้เข้าใจชาววังและปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามวัฒนธรรมและประเพณีของชาติ

ชั้นเตรียม 1 (ป.1)

มีเนื้อหาในการสอนดังนี้

1. ทูทประวัติ

- ความหมายและสำคัญของพระพุทธรูปเจ้า
- พระนามเดิม
- การประสูติ
- พระปิตามารกา
- พระชายา
- การเสด็จออกบวช
- การตรัสรู้
- การปรินิพพาน

2. วัฒนธรรม

- วัฒนธรรมแห่งชาติ
- การเคารพธงชาติ
- ความหมายของชาติ
- วิธีเคารพธงชาติ
- การเคารพพระมหากษัตริย์
- ความหมายของพระมหากษัตริย์
- วิธีเคารพพระมหากษัตริย์

3. วัฒนธรรมส่วนเอกชน

- การแต่งกาย
- ความสะอาดเรียบร้อย
- กิจประจำวัน

4. มารยาทที่ดี

- มารยาททางกาย

- มารยาททางวาจา
 - มารยาทในการรับประทานอาหาร
5. วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
- วันวิสาขบูชา
 - ความหมายและความสำคัญ
 - กิจที่พึงทำ
 - วันมาฆบูชา
 - ความหมายและความสำคัญ
 - กิจที่พึงทำ
6. ศาสนพิธีภาคปฏิบัติ
- พิธีหัตถการกราบโดยวิธีเบญจางคประดิษฐ์ ทั้งแบบ เทพบุตรและแบบ เทพธิดา
 - เบญจางคประดิษฐ์
 - แบบ เทพบุตร
 - แบบ เทพธิดา
 - พิธีหัตถวิธีไหว้แบบไหว้พระและไหว้ผู้ใหญ่
 - วิธีไหว้พระ
 - วิธีไหว้ผู้ใหญ่
 - พิธีหัตถวิธีประเคน
 - แบบชาย
 - แบบหญิง

ชั้นเตรียม 2 (ป.2)

มีเนื้อหาในการสอนดังนี้

1. พุทธประวัติ
 - การประสูติ
 - พระบิณฑบาตมารคา
 - การศึกษา
 - การอภิเษกสมรส

- การเสด็จออกบวช
- การทรมาน
- การประกาศพระศาสนา
- การวินิททาน

2. วัชณธรรม

- การแต่งกาย
- ความสะอาดเรียบร้อย
- การใช้ของส่วนรวม
- กิจประจำวัน

3. มารยาทที่ดี

- มารยาททางกาย
- มารยาททางวาจา
- มารยาทในการรับประทานอาหาร

4. วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

- วันวิสาขบูชา
 - ความหมายและความสำคัญ
 - กิจที่พึงทำ
- วันมาฆบูชา
 - ความหมายและความสำคัญ
 - กิจที่พึงทำ
- วันอาสาฬหบูชา
 - ความหมายและความสำคัญ
 - กิจที่พึงทำ

5. ศาสนพิธีภาคปฏิบัติ

- ปีกหักกราบโดยวิธี เบญจางคประคิมรุตั้งแบบ เทพบุตรและเทพธิดา
 - เบญจางคประคิมรุ
 - แบบ เทพบุตร
 - แบบ เทพธิดา

- ปีกหักวิธีไหว้แบบพระและไหว้ผู้ใหญ่
 - วิธีไหว้พระ
 - วิธีไหว้ผู้ใหญ่
- ปีกหักวิธีประเคน
 - แบบชาย
 - แบบหญิง

ชั้นเตรียม 3 (ป.3)

มีเนื้อหาในการสอนดังนี้

1. กำเนิดเจ้าชายสิทธัตถะ
 - ชาคิบ้านเมือง
 - ชาคิบ้านเมือง
 - ปิณฑมารคา
 - ญาติผู้ใหญ่
 - ประสูติ-สถานที่-เวลา
 - เหตุการณ์หลังวันประสูติ
 - ภาพเทวโลกาบส
 - พระหม่อมพ้านายลักษณะ
 - พระมารคาทิวงคต
2. ชีวิตในปฐมวัย
 - ความสำราญในเขาวัววัย
 - การศึกษา
 - การอภิเษกสมรส
3. การออกบวช
 - มูลเหตุการออกบวช
 - การศึกษาหลังจากออกบวช
 - การทรมานกาย

4. การทรมาน
 - เหตุการณ์ก่อนทรมาน
 - การทรมาน
 - หลังทรมาน (แสดงปฐมเทศนา โปรดพระยสะ)
5. ปรินิพพาน
 - ปลงอายุสังขาร
 - นายจุนทะถวายบังคมทูล
 - ปรินิพพาน
6. วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
 - วันวิสาขบูชา
 - วันมาฆบูชา
 - วันอาสาฬหบูชา
 - วันอัฐมีบูชา
 - วันเข้าพรรษา
 - วันออกพรรษา
7. ศาสนพิธีภาคปฏิบัติ
 - การกราบ ไหว้ ประเคน
 - คำอาราธนาศีล 5 การไหว้พระก่อนนอน (ไหว้พระบ่อ พร้อมคำแปล)
 - นะโม พร้อมทั้งคำแปล และอธิบายฐานจิต

ชั้นต้น (ป.4 - ป.6)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้รู้พระประวัติของพระพุทธเจ้าตามสมควรแก่วัย
2. เพื่อเพิ่มพูนศรัทธาความเคารพเลื่อมใสในพระพุทธเจ้า และให้ซาบซึ้งในพระคุณของพระองค์
3. เพื่อให้เห็นความเป็นอัจฉริยะของพระพุทธเจ้า และจงใจให้ประพฤติกตตามอย่างพุทธจริยาวัตร

4. เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติธรรมด้วยการเรียนรู้ประวัติ การบำเพ็ญความดี
ของพระโพธิสัตว์
5. เพื่อให้ปฏิบัติตนถูกต้องในฐานะพุทธมามกะ
6. เพื่อปลูกฝังนิสัยให้เข้าใจซาบซึ้งและปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามวัชระ ธรรมและ
ประเพณีของชาติ

ขั้นต้น 1 (ป.4)

มีเนื้อหาในการสอนดังนี้

1. กำเนิดเจ้าชายสิทธัตถะ
 - ถิ่นกำเนิด - ชื่อเมืองในอดีตและปัจจุบัน แคว้น ประเทศ ทวีป
 - พระญาติ - บิคามารดา ปู่ย่า ตายาย และพี่น้อง
 - ประสูติ - วัน เวลา สถานที่ ชื่อ ในปัจจุบัน
 - เหตุการณ์หลังประสูติ
2. ชีวิตในเชาว์วัย
 - การศึกษา - สำนักศึกษา วิชาที่เรียน วิธีเรียน ผลการเรียน
 - ความประสงค์ของพระบิดา - ต้องการให้สืบราชสมบัติ ต้องการให้เป็น
พระเจ้าจักรพรรดิ การดำเนินเพื่อให้สำเร็จที่ประสงค์ (พระสหายจัก
หาสตรีเพศที่สวยงาม สถานที่สิ่งแวกล้อม)
 - การแสดงความสามารถในศิลปวิทยา
 - น้ำพระทัยของพระองค์ในเชาว์วัย
 - การปรานีต่อมิตร
 - ความเมตตาต่อสัตว์
 - การให้อภัยต่อศัตรู
 - การอภิเษกสมรส
3. การเสด็จออกผนวช
 - เหตุของการออกผนวช
 - การออกผนวช

4. ความพยายามก่อนตรัสรู้
- เหตุการณ์ก่อนตรัสรู้ - นางสุชาคาถวายข้าวมธุปายาส
 - โสภณียพราหมณ์ถวายทองคำ
 - การตรัสรู้ - บำเพ็ญเพียรทางใจ
 - ชรรณที่ตรัสรู้
5. เหตุการณ์หลังตรัสรู้
- ไปรคบัญญัติวัคคีย์
 - การประดิษฐานพระพุทธศาสนา
6. ปรีนิพพาน
- ปลงพระชนมายุสังขาร
 - ปัจฉิมสาวก
 - ปรีนิพพาน
7. วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
- วันวิสาขบูชา
 - วันมาฆบูชา
 - วันอาสาฬหบูชา
 - วันฉัตรมงคล
 - วันอัฐมีบูชา
 - วันเข้าพรรษา
 - วันออกพรรษา
8. ศาสนพิธีและประเพณีภาคปฏิบัติ
- การกราบไหว้ การไหว้ การประเคน
 - ทำบุญวันเกิด
 - คำอาราธนาศีล 5 และคำสมาทานศีล 5
 - คำอาราธนาพระปริตร
 - คำกรวดน้ำย่อ

ขั้นต้น 2 (ป.5)

มีเนื้อหาในการสอนดังนี้

1. ชาติภูมิ - ฆนฑุทวีป - อาณาเขตแบ่งเป็น 2 เขต
 1. เขตเมืองชั้นใน (มัธยมประเทศ)
 2. เขตเมืองชั้นนอก (ปัจจุบันประเทศ)
 - ศากยวงศ์ และ โกลิยวงศ์
2. ประสูติ - สถานที่ วัน เดือน ปี ที่ประสูติ
 - เหตุการณ์หลังประสูติ
3. ชีวิตในเยาว์วัย - ความสุขสำราญในเยาว์วัย
 - การศึกษา
 - การอภิเษกสมรส
4. การเสด็จออกผนวช
 - มูลเหตุของการออกผนวช
 - การออกผนวช
 - การศึกษาก่อนตรัสรู้
5. ตรัสรู้
 - การบำเพ็ญทุกรกิริยา
 - นางสุชาดาถวายข้าวต้มสุก
 - โสคติยพราหมณ์ถวายหญ้าคา
 - ตรัสรู้
6. ประกาศพระศาสนา
 - โปรกบัญญัติศีล
 - โปรกขฤตสามพี่น้อง
 - โปรกพระเจ้าพิมพิสาร
7. ปรีนิพพาน
 - ปลงพระชนมายุสังขาร
 - นายจุนทะถวายสุกรมัททวะ
 - ปรีนิพพาน

- การถวายพระเพลิง
- 8. วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
 - วันวิสาขบูชา
 - วันมาฆบูชา
 - วันอาสาฬหบูชา
 - วันเข้าพรรษา
 - วันออกพรรษา
 - วันอัฐมีบูชา
- 9. ประเพณีไทย
 - ประเพณีทำบุญวันเกิด
 - ประเพณีวันขึ้นปีใหม่
 - มารยาทในการต้อนรับแขก
- 10. ศาสนพิธีและวัฒนธรรมภาคปฏิบัติ
 - คำอาราธนาศีล 5 และคำสมาทานศีล 5
 - คำอาราธนาพระปริตร
 - คำถวายสังฆทาน
 - การขอทาง
 - การให้ทาง การสวนทาง
 - การเดินตามหลังผู้ใหญ่
- 11. เรียงความ (ให้นักเรียนเขียนเรียงความจากเรื่องที่เรียนมาแล้ว)

ชั้นต้น 3 (ป.6)

มีเนื้อหาในการสอนดังนี้

1. ชมพูทวีป
 - อาณาเขต
 - ประชากร
 - วรรณะ
 - การศึกษาของวรรณะ 4

2. แคว้นและเมืองที่ควรทราบ

- สักกะ
- โกลิยะ
- มคธ
- วาสี
- โภคล
- วัชชี
- มัลละ

3. กำเนิดเจ้าชายสิทธัตถะ

- ลำดับพระวงศ์
- ประสูติ (สถานที่ วัน เดือน ปี และสาเหตุ)

4. ชีวิตในเยาว์วัย

- การศึกษา
- ทรงมีพระนิสัยใฝ่สงบ (ให้เน้นถึงตอนได้ปฐมฌาน)
- การรู้จักวางตนให้เหมาะสมกับวัย

5. การออกผนวช

- ก่อนออกผนวช
- มูลเหตุที่ออกผนวช
- ออกผนวช
- การแสวงหาทางพ้นทุกข์

6. ครัสรู้

- ปัญจวัคคีย์ (คือใคร เกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้าอย่างไร)
- ครัสรู้

7. ประกาศพระศาสนา

- ปฐมเทศนา
- โปรดยสะและสหาย
- การประคิษฐานพระพุทธศาสนาในเมืองราชคฤห์ (ตั้งแต่โปรดชฎิลถึงไคร้รับวัดเวฬุวัน)

8. ปรีนิพพาน

- การมรณา 2 อย่าง
- สังเวชนียสถาน 4 ตำบล
- ปัจฉิมโอวาท
- ปัจฉิมสาวก

9. วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

- วันวิสาขบูชา
- วันอาสาฬหบูชา
- วันมาฆบูชา
- วันอัฐมีบูชา
- วันเข้าพรรษา

10. ศาสนพิธีและวัฒนธรรมไทยภาคปฏิบัติ

- การจักษิบูชา คำอาราธนาศีล 5 และคำสมาทานศีล 5 คำอาราธนาพระปริตร และคำแผ่เมตตา ตามแบบโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์
- วัฒนธรรมประเพณีไทย
- การแสดงความรัก (การยืน การเดิน การนั่ง การขอทาง การให้ทาง การสวนทาง และการเดินตามหลังผู้ใหญ่)
- ประเพณีวันสงกรานต์

จบขั้นต้น

ชั้นกลาง (ม.1-ม.3)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้รู้พุทธประวัติและสาวกประวัติตามสมควรแก่วัย
2. เพื่อเสริมสร้างศรัทธาอันประกอบด้วยเหตุผล รู้จักถือเอาสารัตถะจากพุทธประวัติและสาวกประวัติมาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ตนและสังคม
3. เพื่อให้รู้จักวินิจฉัยความหมายของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ปรากฏในพุทธประวัติ
4. เพื่อให้รู้คุณค่าและความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นศาสนาประจำชาติ
5. เพื่อให้เกิดความนิยมและความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของชาติ

6. เพื่อให้ปฏิบัติถูกต้องในฐานะพุทธฆานกะ

ชั้นกลาง 1 (ม.1)

มีเนื้อหาในการสอนดังนี้

1. ประเทศอินเดียสมัยพุทธกาล
 - สภาพทางภูมิศาสตร์
 - ประชากร
 - ลัทธิความเชื่อถือ
2. แคว้นและเมืองสำคัญ คือ
 - วังสะ
 - อนุ
 - คันธาระ
 - อวันตี
3. พุทธประวัติบางตอน
 - ประสูติ
 - วัยหนุ่มและอภิเษกสมรส
 - การออกผนวช (เหตุ-การศึกษาหลังออกผนวชโดยย่อ)
 - ตรัสรู้ธรรม (ตั้งแต่บำเพ็ญทุกรกิริยาถึงตรัสรู้โดยย่อ)
 - ประกาศพระพุทธศาสนา (ตั้งแต่แสดงธรรมจักร ถึงมีบริษัทครมบริบูรณ์โดยย่อ)
 - ปรีณิพพาน (ตั้งแต่ปลงพระชนมายุสังขาร ถึงถวายพระเพลิงโดยย่อ)
4. พุทธเจดีย์ 4 ประเภท
 - ชาติเจดีย์
 - อุเทสิกเจดีย์
 - บริโภคเจดีย์
 - ธรรมเจดีย์
5. ประวัตติพระสาวก
 - อัญญาโกณฑัญญะ
 - พระมหาโกณฑัญญะ

- พระอานนท์
 - พระราหู
 - พระนางมัทราประชาบดีโลกมี
 - พระกฤษณะ เกสรี เถรี
 - จิตตกฤหบดี
6. วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
- วันวิสาขบูชา
 - วันมาฆบูชา
 - วันอาสาฬหบูชา
 - วันอัฐมีบูชา
 - วันเชษฐบูชา
 - วันออกพรรษา
7. วัฒนธรรมและประเพณีไทย
- วัฒนธรรมทางภาษา
 - วัฒนธรรมในการรับส่งของ
 - ประเพณีวันสารทไทย
8. ศาสนพิธีและวัฒนธรรมไทยภาคปฏิบัติ
- การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ
 - การจักอาสนะสงฆ์ในพิธีทำบุญ
 - คำอาราธนาศีล 5 และคำสมาทานศีล 5
 - คำอาราธนาพระปริตร
 - การแสดงความเคารพ (การยี่น การเก็น การนั้ง การขอทาง การให้ทาง การสวนทาง และการเก็นตามหลังผู้ใหญ่)

ชั้นกลาง 2 (ม.2)

มีเนื้อหาในการสอนดังนี้

1. ชมพูทวีป

- เหตุที่คองศึกษาเรื่องราวชมพูทวีป

- ที่ตั้งและอาณาเขตชมพูทวีป
 - ประชากร
 - วรรณะ 4
 - การศึกษาของวรรณะทั้ง 4
2. แคว้นและเมืองสำคัญ
- อังคะ
 - เจกีย
 - ภัณฑาละ
 - มัลละ
 - สุรเสนะ
 - อัสสกะ
 - กัมโปชะ
3. พุทธประวัติโดยสังเขป
- ชีวิตในปฐมวัย (ตั้งแต่ประสูติจนถึงออกผนวชโดยย่อ)
 - การแสวงหาสัจธรรม
 - ทรงค้นพบสัจธรรม
 - ทรงประกาศสัจธรรม
4. พระพุทธจริยาวัตรบางตอน
- ความไม่มีชกตียมานะและทิฐิมานะ
 - ความไม่ประหยดในการศึกษา
 - ความเมตตากรุณา
 - ความสามารถในการครองตนในวัยรุ่น
 - ความเป็นคนช่างสังเกต
5. ประวัติพระสาวก
- พระมหากัสสปเถระ
 - พระโมฆราชเถระ
 - พระนันทเถระ
 - พระราชนครเถระ

- พระรูปปั้นทาเดรี
- สำนักสามเณร
- พระปฎาจารย์ทาเดรี
- อนาถบิณฑิกเศรษฐี

6. วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

- วันวิสาขบูชา
- วันมาฆบูชา
- วันอาสาฬหบูชา
- วันอัฐมีบูชา
- วันเข้าพรรษา
- วันออกพรรษา

7. วัฒนธรรมและประเพณีไทย

- วัฒนธรรมการแต่งกาย
- วัฒนธรรมในการยืน นั่ง เดิน
- ประเพณีลอยกระทง

8. ศาสนพิธีภาคปฏิบัติ

- คำอาราธนาศีล 5 และคำสมาทานศีล 5
- คำอาราธนาพระปริตร
- คำอาราธนาธรรม
- การอาราธนาพระสงฆ์
- การประเคนสิ่งของ
- การทำบุญขึ้นขันใหม่
- การกรวดน้ำอุทิศ
- การแสดงความเคารพ (การยืน การเดิน การนั่ง การขอทาง การให้ทาง การสวนทาง และการเดินตามหลังผู้ใหญ่)

ชั้นกลาง 3 (ม.3)

มีเนื้อหาในการสอนดังนี้

1. พระญาติวงศ์ของพระพุทธเจ้า
 - ความเป็นมาของศากยวงศ์และโกศลยวงศ์
 - ลำดับพระวงศ์
2. พุทธประวัติบางตอน
 - มูลเหตุของการประสูติ
 - มูลเหตุของการออกผนวช
 - ความพยายามเพื่อเอาชนะทุกข์-การประพาศิวัตร
 - อุปสรรคของการตรัสรู้ (การผจญมาร และธรรมาธิษฐานจากตำนานและเหตุผล)
 - ตรัสรู้
 - พระกรุณาคุณต่อเวไนยสัตว์ (ทั้งแก่ทรงพิจารณาสัตว์ผู้รับธรรม จนกระทั่งทรงเปรียบเทียบควยคอกมัว 4 เหล่า)
 - สังเวชนียสถาน
3. พระพุทธจริยาวัตร
 - ความเสียสละ
 - ความมีนิสัยเชื่อถือตามเหตุผล
 - ความพากเพียรพยายาม
 - ความตั้งใจจริง
 - ความมีนิสัยต่อสู้อุปสรรคของชีวิต
 - ความปรารถนาดีต่อผู้อื่น
 - กุศลโลบายในการจูงใจคน
 - ความมีสัจจะ
 - ความกตัญญูทุกเวที
 - ความมีใจหนักแน่นนอกทน
 - ความมีใจเข้มแข็งไม่หวาดหวั่นต่อความตาย

4. ประวัติพระสาวก

- พระสารีบุตรเถระ
- พระโมคคัลลานเถระ
- พระองคุลิมาลเถระ
- พระอุบาลีเถระ
- พระเขมาเถรี
- พระอุบลวรรณาเถรี
- สังกัจจสามเณร
- นางวิสาขา

5. วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

- วันวิสาขบูชา
- วันมาฆบูชา
- วันอาสาฬหบูชา
- วันอัฐมีบูชา
- วันเข้าพรรษา
- วันออกพรรษา

6. วัฒนธรรมและประเพณีไทย

- การเข้าเฝ้าพระมหากษัตริย์และพระราชินี
- ประเพณีการทอดกฐิน
- ประเพณีการตักบาตรเทโวโรหณะ
- ประเพณีการบวช
- ประเพณีมงคลสมรส

7. ศาสนพิธีภาคปฏิบัติ

- การเวียนเทียน
- การปฏิบัติต่อพระสงฆ์
- การแสดงคารวะต่อพระสงฆ์
- คำอาราธนาศีล 5 และคำสมาทานศีล 5 คำอาราธนาพระปริตร คำอาราธนาธรรม

- คำถวายผ้ากฐิน ผ้าป่า และถวายผ้าอาบน้ำฝน
- การแสดงความเคารพ (การยืน การเดิน การนั่ง การขอทาง การให้ทาง การสวนทาง และการเดินตามหลังผู้ใหญ่)

จบชั้นกลาง

ชั้นสูง (ม.4 - ม.6)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบสภาพของสังคมในสมัยพุทธกาล
2. เพื่อให้ทราบพุทธประวัติโดยย่อและรู้จักวินัยเจตสิกเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ปรากฏในพุทธประวัติ
3. เพื่อให้ทราบประวัติของพระสาวกบางองค์และบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา
4. เพื่อให้ทราบความเป็นมาของพระพุทธศาสนา รวมทั้งเหตุการณ์ต่าง ๆ
5. เพื่อให้เข้าใจสภาพทั่วไปเกี่ยวกับนิกายที่สำคัญและความเป็นมาของพระพุทธศาสนาในปัจจุบัน
6. เพื่อให้มองเห็นอิทธิพลของพระพุทธศาสนาที่มีต่อสังคมไทย
7. เพื่อให้รู้ซึ่งถึงคุณค่าและความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นส่วนประกอบสำคัญแห่งชีวิตจิตใจของคนไทย และเป็นมรดกอันล้ำค่าของชาติ เกิดความสำนึกถือ เป็นหน้าที่ที่จะท่องเที่ยวบำรุงรักษาไว้ให้เป็นสมบัติของชาติไทย
8. เพื่อให้เกิดความนิยมและภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของชาติ
9. เพื่อให้รู้จักปฏิบัติตนถูกต้องตามหน้าที่ของพุทธศาสนิกชน

ชั้นสูง 1 (ม.4)

มีเนื้อหาในการสอนดังนี้

1. สภาพสังคมในสมัยพุทธกาล
 - ความไม่เสมอภาคทางสังคม
 - อิทธิพลของศาสนาพราหมณ์ที่มีต่อชาวอินเดีย
 - การปกครองบ้านเมือง

2. พุทธประวัติบางตอน

- เสวยวิมุตติสุข
- ปฐมเทศนา
- ไปรคพระยสะและสหาย
- ประกาศพระศาสนา
- ไปรคภัททวัคคีย์
- ใค้อัครสาวก
- ไปรคพุทธบิดาและพระญาติ
- ไปรคสังคาลมาณพ
- เหตุการณ์ตอนเสด็จสู่สาลกโนทยาน

3. พุทธประวัติแนววิจารณ์

- อภินิหารเจ้าชายสิทธัตถะในวันประสูติ
- มูลเหตุที่พระราชาบิดาทรงการให้เจ้าชายสิทธัตถะออกผนวช
- วิธีการออกผนวชของเจ้าชายสิทธัตถะ
- การผจญมาร
- มูลเหตุของการไปรคปัญจวัคคีย์

4. พุทธจริยา

- จริยาวัตร 3 ประการ
- สัมปทาคุณ 3 ประการ
- กลวิธีและอุปมาประกอบการสอน

5. ประวัติพระสาวก

- พระสิวลีเถระ
- พระกุมารกัสสปเถระ
- พระวัชบาลเถระ
- พระปุนณณันตานิบุตร
- พระพาหิยทวารุวิริยะ
- พระเทวทัตเถระ
- บัณฑิตสามเณร

6. วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

- วันวิสาขบูชา
- วันอาสาฬหบูชา
- วันมาฆบูชา
- วันอัฐมีบูชา
- วันเข้าพรรษา
- วันออกพรรษา
- วันธรรมสวนะ

7. วัฒนธรรมและประเพณีไทย

- วัฒนธรรมทางภาษา
- วัฒนธรรมทางสังคม
- ประเพณีการบวช
- ประเพณีการสมรส
- ประเพณีท้องถิ่น

8. ศาสนพิธีและวัฒนธรรมไทยภาคปฏิบัติ

- การแสดงความเคารพ (การยืน การเดิน การนั่ง การขอทาง การให้ทาง การสวนทาง และการเดินตามหลังผู้ใหญ่)
- งานมงคล
- การไหว้พระสวคมนตรีประจำวัน
- กิจเบื้องตนของการทำบุญ การโยงสายสิญจน์ และการนิมนต์พระเจริญพระพุทธมนต์
- งานอวมงคล
- การทำบุญงานศพ - การทำบุญ 7 วัน จนถึงการทำบุญ 100 วัน
- คำอาราธนาศีล 5 และสมาทานศีล 5 คำอาราธนาพระปริตร คำอาราธนาศีล 8 ศีลอุโบสถ และคำสมาทานศีล 8 คำอาราธนาธรรม

ชั้นสูง 2 (ม.5)

มีเนื้อหาในการสอนดังนี้

1. พุทธศาสนาในประเทศอินเดีย
 - สมัยก่อนพุทธกาล
 - สมัยพุทธกาล
 - สมัยหลังพุทธกาล
2. ความเป็นมาแห่งพระธรรมวินัย
 - โอวาทปาฏิโมกข์
 - สังคีตสูตรและทศสูตรสูตร
 - การตั้งพระธรรมวินัยเป็นตัวแทนพระองค์
 - มหาปเทศ 4
 - มูลเหตุแห่งการแตกแยกในพระศาสนา
 - หลักการกัศลินพระธรรมวินัย
3. พุทธประวัติแนววิจารณ์
 - วิวัฒนาการทางความคิดของชาวอินเดียในสมัยพุทธกาล
 - การปกครองอินเดียสมัยโบราณ
 - อาชีพของชาวมุขหวัป
 - การตั้งพระเมาสี
 - มูลเหตุกัศลินพระทัยประกาศพระศาสนา
 - เหตุที่ปริณิพพานที่เมืองกุสินารา
4. ศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมทางพระพุทธศาสนา
 - เจดีย์ 4 ประเภท
 - ความเป็นมาของพระพุทธรูป
 - วัตถุประสงค์ของการสร้างพระพุทธรูป
 - พระพุทธรูปที่สำคัญในประเทศไทย
 - พระแฉวมรกต
 - พระพุทธรูปลีหังค
 - พระพุทธรูชินราช

- พระปรารักษ์
- สฎูป
- พระอุโบสถ วิหาร หอไตร ศาลาการเปรียญ และอื่น ๆ

5. วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

- วันวิสาขบูชา
- วันมาฆบูชา
- วันอาสาฬหบูชา
- วันธรรมสวนะ
- วันอัฐมีบูชา
- วันเข้าพรรษา
- วันออกพรรษา

6. วัฒนธรรมและประเพณีไทย

- วัฒนธรรม 4 สาขา - เนติกรรม คติกรรม วัตถุกรรม สหกรรม
- ความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมและอารยธรรม
- มารยาทในการฟัง การพูด
- ประเพณีการบวช การทอดกฐิน การทอดผ้าป่า การถวายผ้าอาบน้ำฝน

7. ศาสนพิธีและวัฒนธรรมไทยภาคปฏิบัติ

- คำอาราธนาต่าง ๆ เช่น อาราธนาศีล 5 และอาราธนาศีล 8
อาราธนาพระปริตร อาราธนาธรรม และคำสมาทานศีล 5 และ ศีล 8
- คำกรวดน้ำ และความมุ่งหมายของการกรวดน้ำ
- การกราบ การไหว้ การประเคน การนั่งแบบชาย หญิง (การยืน การเดิน การนั่ง การขอทาง การไหว้ทาง การสวนทาง การเดินตามหลังผู้ใหญ่ การรับของส่งของ)
- การจักโต๊ะหมู่บูชา (หมู่ 5 หมู่ 7 หมู่ 9)

ชั้นสูง 3 (ม.6)

มีเนื้อหาในการสอนดังนี้

1. พุทธศาสนาในประเทศไทย (ตั้งแต่พุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทยจนถึงปัจจุบัน)
2. นิกายในพระพุทธศาสนา
 - เถรวาท (สาวกยาน)
 - อัจฉริยวาท (มหายาน)
3. บุคคลสำคัญในพระพุทธศาสนา
 - พระเจ้าอโศกมหาราช
 - พระเจ้ากนิชณะ
 - พระนาคเสน - พระยามิลินท์
 - พระพุทธโฆษาจารย์
 - ชรรมปาละ อนาคาวิก
 - คร.อัมเบคการ์
 - สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระปรมานุชิตชิโนรส
 - สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส
4. อิทธิพลของพระพุทธศาสนาที่มีต่อสังคมไทย
 - อิทธิพลทางภาษา
 - อิทธิพลทางวรรณคดี
 - อิทธิพลทางศิลปกรรม
 - อิทธิพลทางวัฒนธรรมและประเพณี
 - อิทธิพลทางการศึกษา
 - อิทธิพลทางการปกครอง
 - อิทธิพลทางสังคม
5. บทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทย
 - บทบาทในอดีต
 - การปกครอง
 - การศึกษา
 - การเผยแพร่

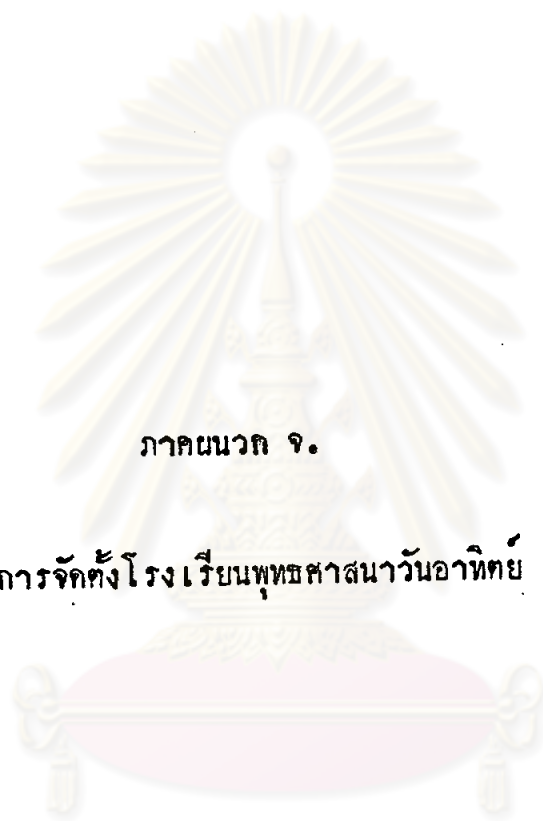
- บทบาทในปัจจุบัน
 - การปกครอง
 - การศึกษา
 - การเผยแพร่

6. ศาสนพิธีและวัจนธรรมภาคปฏิบัติ

- คำอาราธนาต่าง ๆ เช่น อาราธนาศีล 5 อาราธนาศีล 8 อาราธนาพระปริตร อาราธนาธรรม และคำสมาทานศีล 5 และศีล 8
- คำกรวดน้ำ และความมุ่งหมายของการกรวดน้ำ
- การกราบ การไหว้ การประเคน การนั่งแบบชาย หญิง (การยืน การเดิน การนั่ง การขอทาง การให้ทาง การสวนทาง และการเดินตามหลังผู้ใหญ่ การรับของส่งของ)

จบชั้นสูง

ศูนย์วิทยพัทธยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก จ.

คู่มือการจัดตั้งโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ศูนย์วิทยพัทยาการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คู่มือการจัดตั้งโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์

โรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ เป็นโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นแหล่งเผยแผ่พระพุทธศาสนา ผู้จัดตั้งมีเจตนารมณ์วิสุทธิที่จะทำงานเพื่อพระพุทธศาสนา ผู้เรียนซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักเรียนในโรงเรียนสามัญอยู่แล้ว ต้องเรียนตั้งแต่วันจันทร์ถึงศุกร์แต่ก็ยังมีศรัทธาที่จะศึกษาธรรมะในวันอาทิตย์อีกนับว่ามีวิริยะอุตสาหะอย่างแรงกล้า ฉะนั้น เพื่อสนองศรัทธาทั้งสองฝ่าย กรมการศาสนาจึงได้วางระเบียบไว้เพื่อความสะดวกแก่การปฏิบัติงาน จึงได้จัดทำคู่มือการจัดตั้งโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ฉบับนี้ขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการจัดตั้งโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์

1. เพื่อให้เยาวชนใช้เวลาว่างอยู่ใกล้วัดพระศาสนาอันจะเป็นการนำไปสู่การอบรมทางจิตใจให้เป็นผู้มีความในรสพระธรรม เป็นผู้ที่มีจริยธรรม เพื่อเป็นองค์ประกอบที่ดีของสังคมในปัจจุบันและอนาคต
2. เพื่อปลุกฝังขนบธรรมเนียม ประเพณีอันดีงามของไทยไว้แก่เยาวชนมิให้สูญสิ้นไป
3. เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างวัดกับบ้าน โดยอาศัยเด็กเป็นสื่อ
4. เพื่อเป็นการสร้างสิ่งแวดล้อมใหม่ที่ดีแทนสิ่งแวดล้อมที่เต็มไปด้วยทางเสื่อมของสังคมปัจจุบัน
5. เพื่อจัดกิจกรรมเสริมย้ำ ในการเรียนรู้อาสาสมัครที่นักเรียนอยู่ในโรงเรียนสามัญ
6. เพื่อสร้างภาพพจน์ที่ดีงามในสายตา ของประชาชนให้แก่วัด ในแง่ของการทำประโยชน์แก่สังคมให้เด่นชัดขึ้น นอกเหนือไปจากกิจกรรมอบรมสั่งสอนศีลธรรมแก่ประชาชนอันเป็นหน้าที่ดั้งเดิมของวัด
7. เพื่อเป็นการสร้างความสามัคคีอันดีระหว่างเด็กนักเรียนโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ ซึ่งมาจากต่างโรงเรียนสามัญ ทำให้ลดปัญหาความไม่สงบจากการทะเลาะวิวาทเนื่องจากการถือดีถือพวก
8. เพื่อเป็นการลดภาระของผู้ปกครองนักเรียนในการที่จะต้องเป็นห่วงกับการ

เที่ยวเตร่ของนักเรียนในวันหยุด หรือถูกดึงไปในทางอบายมุขซึ่งมีอยู่หลายทางในสังคมปัจจุบัน

๑. เพื่อส่งเสริมให้สถาบัน หน่วยงาน องค์กรและสมาคมมูลนิธิต่าง ๆ ใ้มีทางบำเพ็ญประโยชน์แก่สังคม โดยเฉพาะการสร้างเยาวชนที่มีคุณภาพให้แก่ชาติบ้านเมืองไ้มากขึ้น

ควยวักดูประสงค์ที่มี เหตุผลควรแก่การสนับสนุนเป็นอย่างยิ่งดังกล่าวนีั โรงเรียนพุทธศาสนาวินอาทิตย์จึงน่าจะเปิดขยายกว้างขึ้น และควรได้รับความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่ายที่หวังดีต่อประเทศชาติอย่างแท้จริงขึ้น

ขั้นตอนการดำเนินการจัดตั้งโรงเรียนพุทธศาสนาวินอาทิตย์

1. ดำเนินการจัดตั้งโรงเรียนพุทธศาสนาวินอาทิตย์
2. ประกาศรับนักเรียนชั้นต่าง ๆ คือ

- ชั้นเตรียม	รับจากนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 - 3
- ชั้นต้น	รับจากนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 - 6
- ชั้นกลาง	รับจากนักเรียนมัธยมปีที่ 1 - 3
- ชั้นสูง	รับจากนักเรียนมัธยมปีที่ 4 - 6
3. ประชุมครูแบ่งวิชาที่สอน จัดชั้นเรียนทำแผนการสอน
4. เปิดดำเนินการสอนในวันอาทิตย์ ในภาค เช้า หรือ บ่าย ตามสะดวก
5. หาหรือขอปัญหาทางวิชาการ หลักการสอน จากหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด

เพื่อขอคำแนะนำ

6. เมื่อดำเนินการเปิดโรงเรียนและดำเนินการไ้พอเหมาะแล้ว ผู้อำนวยการจึงยื่นเรื่องขอจดทะเบียนอยู่ในความอุปถัมภ์ของกรมการศาสนาตามแบบของกองศาสนศึกษา โดยยื่นผ่านจังหวัดฯ เท่านั้น

วิชาที่สอน

โรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์มีวิชาที่สอนอยู่ 2 ประเภท คือ

1. วิชาบังคับ ใ้แก่

- ประวัติพระพุทธศาสนา สอนประมาณ 50 นาที/ต่ออาทิตย์
- วิชาธรรม สอนประมาณ 50 นาที/ต่ออาทิตย์
- พุทธศาสนพิธี สอนประมาณ 50 นาที/ต่ออาทิตย์

2. วิชาเลือก โรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ มีสิทธิเลือกวิชาตามความเหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่นและความพร้อมของโรงเรียน ตลอดจนความต้องการของสังคมในแต่ละท้องถิ่นนั้น ตามความเหมาะสมของเวลาด้วย

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายละเอียดของเนื้อหาวิชา

วิชา จำนวนชั่วโมงสอน ... ชั่วโมง

วัตถุประสงค์ในการสอน

1.
2.
3.
4.
5.

รายละเอียด (จะต้องเรียนรู้อะไรบ้าง)

.....

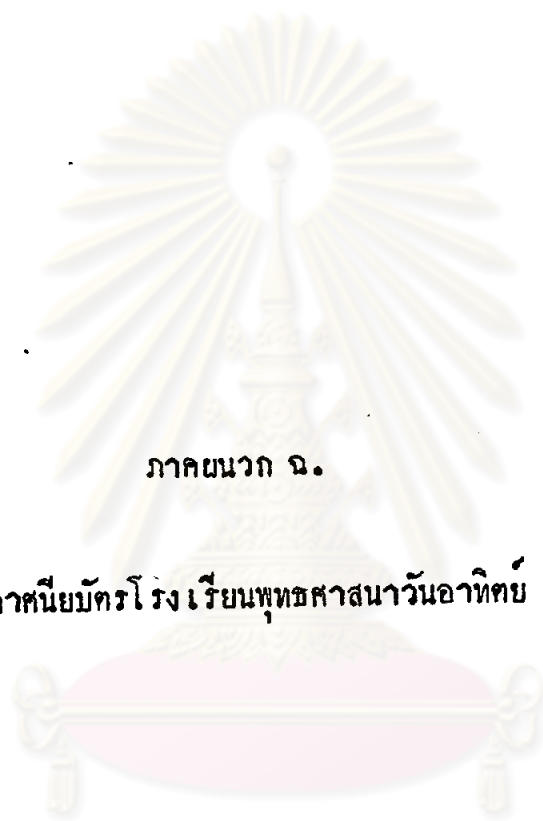
แผนการสอน

ชั่วโมงที่	เนื้อหา	วัตถุประสงค์	วิธีสอน	อุปกรณ์

ทะเบียนนักเรียนพุทธศาสนาวินิจฉัย

ระคับ.....ชื่อ..... เลขประจำตัว.....

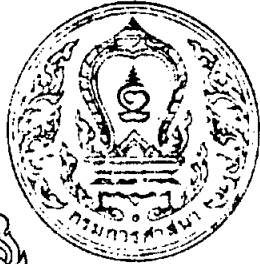
ประวัติ	ผลการเรียนตลอดปี					ผลการสอบแก้ตัว				หมายเหตุ
	วิชา	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ดี	เยี่ยม	ครั้งที่ 1 ไม่ผ่าน	ผ่าน	ครั้งที่ 2 ไม่ผ่าน	ผ่าน	
ชื่อ/สกุล.....	<u>วิชาบังคับ</u>									
วัน/เดือน/ปี เกิด..... อายุ..... ปี	1.									
บิดาชื่อ.....	2.									
อาชีพ.....	3.									
มารดาชื่อ.....	<u>วิชาเลือก</u>									
อาชีพ.....	1.									
อยู่บ้านเลขที่..... หมู่..... ตรอก/ซอย.....	2.									
..... ถนน.....	3.									
ตำบล..... อำเภอ.....	4.									
จังหวัด..... โทรศัพท์.....	5.									
เป็นนักเรียนโรงเรียน.....	ประเมินผลเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์.....					<u>สรุปผล</u> ผ่านไปเรียนระคับ.....				
ชั้น..... ครูประจำชั้นชื่อ.....	<u>หมายเหตุ</u>									
.....	1.	ถ้าคะแนนต่ำกว่า 50 คะแนน-ไม่ผ่าน								
.....	2.	ได้คะแนน 51 คะแนนขึ้นไป - ผ่าน				ลงชื่อ.....				นายทะเบียน
.....	3.	ได้คะแนน 70-80 คะแนน - ดี								
ผลการเรียนครั้งหลังสุดได้คะแนนเฉลี่ย.....	4.	ได้คะแนน 80-100 คะแนน - เยี่ยม				ลงชื่อ.....				ผู้อำนวยการ

ภาคผนวก ฉ.

ประกาศนียบัตรโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เลขที่.....

กรมการศาสนา

ประกาศนียบัตรฉบับนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

เกิดวันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

นักเรียนโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์วัด.....
สอบไล่ได้ตามหลักสูตรชั้น.....

เมื่อวันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

ขอให้มีความสุข สวรรค์เจริญเทอญ

ผู้อำนวยการโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์
วัด.....

อธิบดีกรมการศาสนา

ภาคผนวก ข.

การหาค่าความถี่ของแบบสอบถาม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การหาค่าความเที่ยงแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามและนักเรียน

สูตรสัมประสิทธิ์ α คือ

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum s_i^2}{\sum x^2} \right\}$$

n = จำนวนข้อสอบ

s_i^2 = ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

$\sum x^2$ = ความแปรปรวนของคะแนนของผู้รับการทดสอบทั้งหมด หรือกำลังสองของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนของผู้รับการทดสอบทั้งหมด

แบบสอบถามสำหรับครู

$$\sum s_i^2 = 45.15$$

$$s_x^2 = \frac{\sum x^2}{N} - \left\{ \frac{\sum x}{N} \right\}^2$$

แทนค่าในสูตร $\sum x^2 = 227838$

$$N = 30$$

$$\sum x = 2522$$

$$s_x^2 = \frac{227838}{30} - \left\{ \frac{2522}{30} \right\}^2$$

$$s_x^2 = 527.4$$

แทนค่าในสูตร $\alpha = \frac{33}{33-1} \left\{ \frac{1-45.15}{527.4} \right\}$

$$= 0.94$$

ประกอบ กรรณสูต, สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์และท่าปกเจริญผล, 2525), หน้า 52-53.

∴ ความเที่ยงของแบบสอบถามสำหรับครูมีค่า 0.94

แบบสอบถามสำหรับนักเรียน

$$\Sigma s_i^2 = 32.09$$

$$s_x^2 = \frac{\Sigma x^2}{N} - \left\{ \frac{\Sigma x}{N} \right\}^2$$

$$\Sigma x^2 = 99243$$

$$N = 30$$

$$\Sigma x = 1669$$

แทนค่าในสูตร $s_x^2 = \frac{99243}{30} - \left\{ \frac{1669}{30} \right\}^2$

$$s_x^2 = 213.03$$

แทนค่าในสูตร $\alpha = \frac{25}{25-1} \left\{ \frac{1-32.09}{213.03} \right\}$

$$= 0.89$$

∴ ความเที่ยงของแบบสอบถามสำหรับนักเรียน มีค่า 0.89

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ช.

รายชื่อโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์กรมการศาสนา

ศูนย์วิทยพัทธยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในกรุงเทพมหานคร
ที่สังกัดกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ

ชื่อโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์	เขต
1. วัดกันตทาราราม	ธนบุรี
2. กรมยุพศึกษาทหารบก	ดุสิต
3. วัดกุดหมก	บางกอกน้อย
4. วัดเจ้ามูล	บางกอกใหญ่
5. วัดชัยพฤกษ์มาลา	คลองชั้น
6. วัดศิลาอนุการาม	ป้อมปราบ
7. วัดกาวคนอง	ธนบุรี
8. วัดทองศาลางาม	ภาษีเจริญ
9. วัดเทพกร	บางกอกน้อย
10. วัดเทพนารี	บางกอกน้อย
11. วัดทุ่งครุ	ราษฎร์บูรณะ
12. วัดชากุทอง	พระโขนง
13. วัดนาคปรก	ภาษีเจริญ
14. วัดนาคกลาง	บางกอกใหญ่
15. วัดประยูรวงศาวาส	ธนบุรี
16. วัดปฐมบุทรอิศราราม	บางกอกน้อย
17. วัดบางเสาชิง	บางกอกน้อย
18. วัดบุญยประภินันท์	ภาษีเจริญ
19. วัดบางสะแกใน	ธนบุรี
20. วัดบางพลัด	บางกอกน้อย
21. วัดไผ่เงินโชติคินาราม	ยานนาวา
22. วัดพระศรีมหาธาตุ	บางเขน
23. มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย วัดมหาธาตุ	พระนคร
24. มหามกุฏราชวิทยาลัย วัดบวรนิเวศวิหาร	พระนคร

25. วัดมะพร้าวเตี้ย	ภามี่เจริญ
26. วัดภามี่	พระโชนง
27. วัดยานนาวา	ยานนาวา
28. วัดราชคฤห์วรวิหาร	ชนบุรี
29. วัดราชาธิวาส	กุสิท
30. วัดวิเศษการ	บางกอกน้อย
31. วัดวชิรธรรมสาธิตวรวิหาร	พระโชนง
32. วัดสุทธาวาส	บางกอกน้อย
33. วัดสุวรรณาราม	บางกอกน้อย
34. วัดโสมนัสวิหาร	ป้อมปราบ
35. วัดสันติธรรมาราม	คลองสาน
36. วัดสุทัศน์เทพวราราม	พระนคร
37. วัดหงส์รัตนาราม	บางกอกใหญ่
38. วัดอนงคาราม	ชนบุรี
39. วัดอัมพวัน	กุสิท
40. วัดเบญจมบพิตร	กุสิท
41. วัดกวางไสยาราม	บางกอกน้อย
42. วัดปรีนายก	พระนคร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียน

นางสาวสุวิมล เอกอรุณ เกิดเมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ.2497 ที่จังหวัด
 ทรัง สำเร็จปริญญาครุศาสตรบัณฑิต จากวิทยาลัยครูสวนกุหลาบ เมื่อปีการศึกษา 2519

ศึกษาต่อในระดับปริญญาโทศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาพื้นฐาน
 การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2526 ปัจจุบันเป็น
 อาจารย์โรงเรียนธโนธรวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย